

Ember és gondolat
Rainer M. János

Tarján Tamás
Faragni fából

Kertész Ákos
Félelem a nőktől

Írófaggató
Kiss Endre

Bodor Pál
(DIURNUS)
Akinek könyvéért
sokan lezárják
a tévét

Az ifjú Lin-csi
vándorévei 31.

Nyerges András
Egyszer Collegium,
máskor kollégium

Interjú
Frankl Alionával
és Zeke Gyulával

Új regényéről, a börtönhonvágyról
és a tükörképekről beszél

Kertész Imre

Fotó: Szabó J. Judit

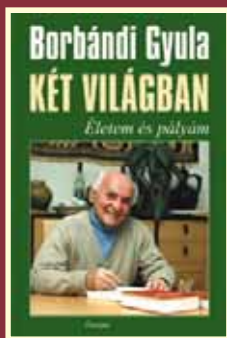
Dedikálások a Libri könyvesboltokban
2003. október 3–13.

Október 3.
Mammut 17 óra Gerlóczy Márton
Október 4.
Árkád 15 óra Gerlóczy Márton
Westend 17 óra Ernyey Béla

Október 5.
Campona 15 óra Gerlóczy Márton
Október 7.
Könyvpalota 17 óra Moldova György
Október 8.
Mammut 17 óra Ernyey Béla
Október 9.
Mammut 17 óra Vámos Miklós

Europark 17 óra Gerlóczy Márton
Október 10.
Pólus Center 17 óra Gerlóczy Márton
Október 11.
Csepel Plaza 15 óra Gerlóczy Márton
Október 12.
Westend 15 óra Gerlóczy Márton

AZ EURÓPA KÖNYVKIADÓ ÚJDONSÁGAIBÓL

BORBÁNDI GYULA:
KÉT VILÁGBAN
– ÉLETEM ÉS PÁLYÁM
588 oldal, 2800 Ft

Borbándi Gyula (1919–) 1949-ben hagyta el Magyarországot. 1951-től 1984-ig a Szabad Európa Rádió munkatársaként, 1951-től a *Látóhatár* című folyóirat egyik alapítójaként, majd 1958 és 1990 közt az *Új Látóhatár* felelős szerkesztőjeként a nyugat-európai magyar emigráció sajtójának és szépirodalmának egyik meghatározó szervezője.

Életét, pályáját áttekintő könyve nélkülözhetetlen dokumentum a magyar emigráció történetét kutatóknak.

JIŘÍ KRATOCHVIL: SZOMORÚ ISTEN

144 oldal, 1700 Ft

Egy Brünn környéki kis település szerény könyvtárosa nyugodtan éli szürke, eseménytelen életét, míg a múltban afféle titkos szekta-ként működő, ma is maffiaszerű családja élén álló teljhatalmú keresztapa halálos ágyán őt nem jelöli ki utódjának... Nyomasztó titkokkal, háborzongató fordulatokkal teli, gyorsan pergő, tömör, rendkívül szuggesztív regény.

NICK HORNBY: 31 DAL
168 oldal, 1500 Ft

A *Pop, csajok, satöbbi* szerzője új könyvében harmincegy kedvenc dalának elemzésén keresztül vall arról, hogy miért olyan fontos számára a popzene, s hogy mi a véleménye e műfaj jelenlegi helyzetéről.

ALICE SEBOLD: KOMFORTOS MENNYORSZÁG

372 oldal, 1900 Ft

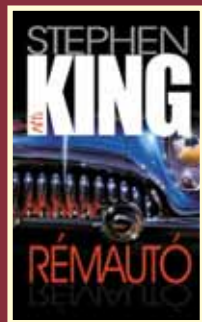
Mélységesen megindító történet egy kislány és egy család csodálatos tragédiájáról, álmairól, reményeiről... Szokatlan és lenyűgöző regény. Az utóbbi évek egyik legnagyobb amerikai bestsellere!

STEPHEN KING: RÉMAUTÓ
432 oldal, 1700 Ft

Stephen King új regényének főszereplője egy '54-es Buick 8-as Roadmaster, mely különös dolgokat produkál: egyszer fényvihart kavart, máskor ijesztő lényeket okád ki a csomagtartója, vagy kis állatok tűnnek el benne. Lehet, hogy az egyik rendőrt is enyelte?

Curtis Wilcox nyomozónak szinte rögeszméjévé válik az ügy, s halála után felnőtt fia, Ned kísérli meg felderíteni a különös gépjármű rejtélyét...

Az Európa Könyvklub tagjaként kedvezményesen vásárolhat az Európa Könyvesházban (1065 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 35. Telefon: 312-8210. E-mail: europakonyvklub@netquick.hu). Kiadványaink széles választékával várja olvasóinkat az Európa Könyvesbolt (1086 Budapest, József krt. 18. Telefon: 334-2112). Szeretettel várjuk a terjesztőket és viszonteladókat az Európa Raktárházban (1134 Budapest, Váci út 19. Telefon: 320-9455). www.europakiado.hu

A Helikon Kiadó ajánlata

Könyvtárosok,
pedagógusok
figyelem!

Márai-
bibliográfia

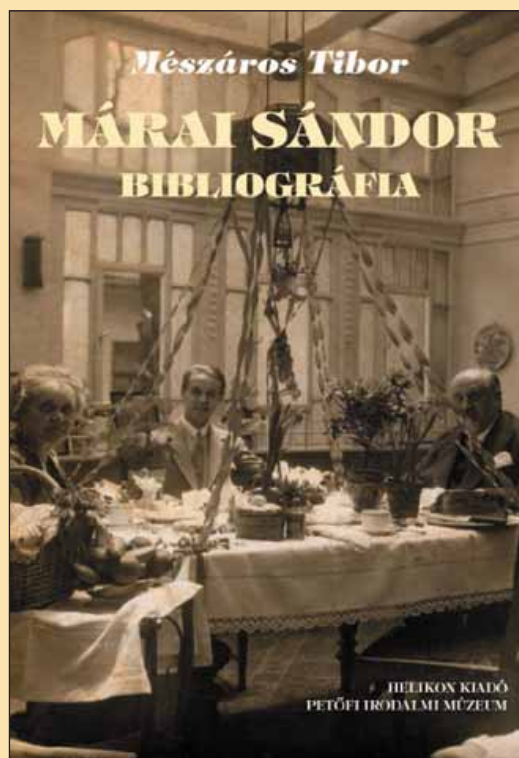
Minden, amit
Márai írt és
amit róla írtak

Összeállította-
szerkesztette
Mészáros
Tibor

közel
12 000 tételt
tartalmazó
adattár
majdnem
ezer oldalon

Cím- és
névmutató

kb. 8500 forint

A nagykereskedők a könyveket a kiadóban rendelhetik meg. A kiskereskedők a Helikon Könyvesházban (VI. Bajcsy-Zsilinszky út 37.), a vásárlók ugyanott és a többi könyvesboltban vásárolhatják meg. Könyveink megrendelhetők a www.bookline.hu internetes könyvruházban is.

Múlt századi hétköznapiak

Tanulmányok a Kádár-rendszer kialakulásának időszakáról
Szerk. Rainer M. János, 3600 Ft

Miközben a Kádár-korszak a közbeszéd egyik központi fogalma, rendszeres történeti feldolgozása éppen csak megkezdődött. Legfontosabb forrásai rendelkezésre állnak, a publicisztika evidenciaként használja a korszakra vonatkozó közhelyek sokaságát – ezzel szemben az alapokir leásó történeti feldolgozások száma nem túl jelentős. E felismerés nyomán kezdett az 1956-os Intézet egy kutatási programba, amely az 1956-os forradalom utáni évtized(ek) rendszeres feltárását tűzte ki célul.

Az itt közölt írások java-részt esettanulmányok. Csupán két tanulmány lép fel azzal az igénnyel,

hogy tárgyát, Magyarország helyét a szovjet függőség rendszerében, illetve a hatvanas évek legnagyobb társadalmi változásainak színterét, a falut tágasabb perspektívából vegye szemügyre.

Az összes többi a magyar társadalom különféle, viszonylag jól körülhatárolható szereplőinek tapasztalatairól szól.

A kutatás mai állása szerint e mikrotörténetnek tűnő vizsgálódások többször árulnak el az időszak jellegéről, mint a nagypolitikai mező színpalack mögött zajló történései, vagy a „nagy folyamatok” kvantitatív mutatóinak elemzése. Építőkövek, melyekből majdan a nagyobb történetek fő falai felépülhetnek.

1956-os Intézet 1074 Bp., Dohány u. 74.

T: 322-5228. Fax: 322-3084. E-mail: rev13199@helka.iif.hu
www.rev.hu

Átváltozásaim

■ Nem csak szép vagyok, de okos is, és hogy a hasonlóan pozitív jelzőket még tovább halmozzam: kedves, megértő, barátságos, nyájas, européer, szellemes, udvarias, erős és nagylelkű is vagyok én.

Minderre természetesen nem ma reggel, tükörbe tekintvén jöttem rá, hanem bizonyos özvegy Sótonyiné-től tudtam meg mindezt magamról. (Özvegy Sótonyiné kitalált név, ám valódi személyt takar.) Özvegy Sótonyiné telefonon tudósított minderről, azt is hozzátette ugyan, hogy személyesen még életében nem látott, de ajánlottak neki, és abból, hogy neki engem ajánlottak, rájött, hogy csakis ilyen lehetek. Mint kiderült, özvegy Sótonyiné egyik kisvárosunkban élve jól megérdemelt óvónői nyugdíját élvezzi, és ezenkívül – a világ elfajulását tapasztalván maga körül – úgy döntött, hogy feddhetetlen, munkás életének gazdag tapasztalatait összegzi egy morálfilozófiai értekezésben. Azt is elmondta, hogy a helybéli kis nyomda segítségével ez könyv alakban is megjelent, s mikor árusításra felajánlotta a helybéli könyvesboltnak, ott mondták azt, hogy árusítani ugyan nem tudják, de forduljon a Könyvhét szerkesztőségéhez, mert ott van az a szerkesztő, aki – itt ld. a bevezető sorokat.

Mit mást tehet a – ld. mint fenn – szerkesztő, mint azt mondja, tessék elküldeni, olvassuk...

A mű megérkezett, kézbe véve kiderült, hogy nem lesz nehéz elolvasni, alig haladta meg a száz oldal terjedelmet, az is kiderült, hogy özvegy Sótonyiné nem mohó, a könyv rányomatott ára egy doboz jobb márkájú cigarettáéval egyezett meg. Ámde, tömören szólva: a mű nem volt más, mint nagyjából a bibliai Tízparancsolat felhígított, túlírt, dagályos, nyelvileg csapnivaló utánérzése.

Özvegy Sótonyiné ismét telefonált.

S miután én tudattam vele, hogy művéről lapunkban nem áll módunkban méltató sorokat közölni, ő is tudatta velem, hogy igen-igen végtelenül nagyot csalódott bennem, azonnal küldjem vissza a könyvet, mert ezek után méltatlan vagyok rá, és egyébként is egy ocsmány alak vagyok, és innentől már voltam minden, csak szép és okos nem.

Hát ilyenek az én – nem is oly ritka – átváltozásaim.

A szerzők érzékeny emberek.

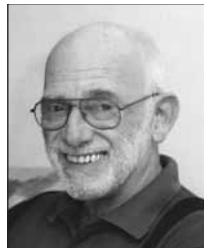
Kiss József

KÖNYVHÉT

A TARTALOMBÓL

Beszélgetés
Kertész Imrével
4. oldal

Kertész Ákos
Félelem a nőktől
12. oldal

Nyerges András
Egyszer Collegium,
máskor kollégium
13. oldal

Írófaggató
Kiss Endrét
faggatta Nádra Valéria
14. oldal

4

A Felszámolás zaklatott,
mint az élet

Beszélgetés Kertész Imrével
(Mátraházi Zsuzsa)

6

Az ifjú Lin-csi vándorévei 31. rész
Közreadja: Sári László

7

A másik város
Beszélgetés Frankl Alionával
és Zeke Gyulával
(Karafiáth Orsolya)

9

Bodor Pál (DIURNUS)
Akinek könyvéért sokan
lezárják a tévét

11

EMBER ÉS GONDOLAT
Rainer M. Jánossal
beszélget Nádor Tamás

12

Kertész Ákos
Félelem a nőktől

13

OLVASÓSZEMÜVEG
Nyerges András
Egyszer Collegium,
máskor kollégium

14

ÍRÓFAGGATÓ
Kiss Endrét
kérdte Nádra Valéria

15

SEMMAGASSÁGBAN
Tarján Tamás
Faragni fából

16

SIKERLISTA

18

KÖNYVKILÁTÓ

23

MEGJELENT KÖNYVEK
2003. SZEPTEMBER 5–18.

Megjelenik kéthetente • Ára: 144 Ft • Előfizetőknek: 120 Ft • Előfizetési díj: 2880 Ft egy évre • Kiadja: Kiss József Könyvkiadó, Kereskedelmi és Reklám Kft. Az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének a tagja • Szerkesztőség, hirdetésfelvétel, előfizetés: 1114 Budapest, Hamzsabégi út 31. • Telefon/fax: 466-0703, telefon: 209-1875, 209-9140, 209-9141 • E-mail: konyvh@axelero.hu • Főszerkesztő, felelős kiadó: **Kiss József** • Főszerkesztő-helyettes: **Csokonai Attila** • Lapmenedzser: **Könnnyű Judit** • Művészeti vezető: **Szabó J. Judit** • Szedés, tördelés: **Blasits Ildikó** • Nyomás: Grafika Press Nyomdaipari Rt. • Felelős vezető: **Farkas Tamás** vezérigazgató • ISSN 1418-4915 • A hirdetésekben közöltekért a kiadó és a szerkesztőség nem vállal felelősséget • Terjeszti árusításban: a Magyar Lapker Rt., a Magyar Könyvklub Rt., a Libri Kft., a Lira és Lant Rt. Külföldön előfizethető a Hungaropress Sajtóterjesztő címén: 1117 Budapest, Budafoki út 70., Hungarica E. C., 2013 Pomáz, Pf: 146. Lapunk megjelenését támogatja a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Nemzeti Kulturális Alapprogram.

Kertész Imre új regényéről, a börtönhonvágyról és a tükörképekről beszél **A Felszámolás zaklatott, mint az élet**

■ A piackutatók és kritikusok véleménye szerint egyik legnépszerűbb műve lesz a hetvennégy éves Kertész Imrének a napokban boltokba került *Felszámolás* című új regénye. A könyvet a Magvető Kiadó, mint a Nobel-díjas szerző életműsorozatának minden darabját, Caslon betűtípusból szedette. Csak a tipográfia megválasztása után derült ki egy stílszerű érdekesség: az amerikai Függetlenségi Nyilatkozat első példánya is Caslonból készült. A Felszámolást harmincezer példányban tervezték megjelentetni, de a kereskedői igények felmérése után megduplázták a mennyiséget. (Csak nehogy ebből is kalózkidadások kerüljenek forgalomba, mint a Sorstalanságból!)

Úgy tűnik, a Magyar Köztársaság Érdemrend Nagykeresztjét elnyert író művészetszervezővé is lett az utóbbi egy esztendőben. A Magvető igazgatójának, Morcsányi Gézának sokáig csengett a fülében Kertész Imre egyik mondata: „Talán Krúdy a kedvenc íróm”. Ez ösztönözte a kiadót arra, hogy jelentesse a Tiszesezlári Solymosi Eszter című könyvet, amelyet Krúdy Gyula 1933-ban írt s ez az egyik első, zseniális, lélektani megjelentetője a kirakatpereknek. A magyar Nobel-díjas író hasonló ajánlása nyomán fordították le Nietzschtől A tragédia születését.

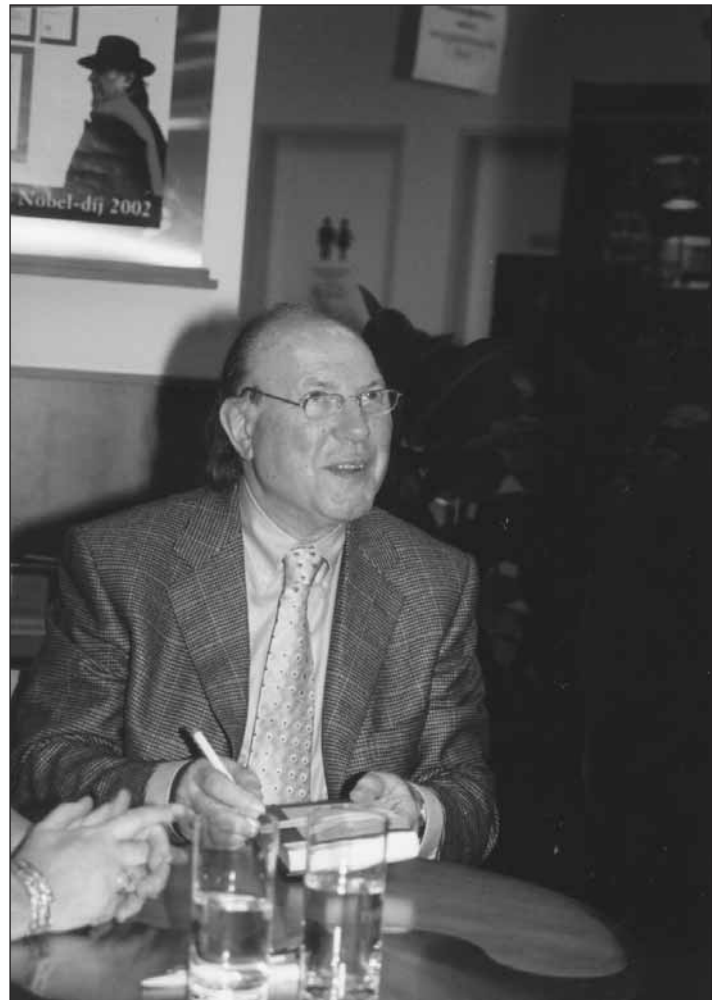
– A Nobel-díj megtette a hatását – vallja Kertész Imre. – A magyar irodalom iránt külföldön is nagyobb érdeklődés mutatkozik. Nem azt válaszolják már, mint néhány éve, ha, mondjuk, egy Krúdy-művet ajánlottam kiadásra, hogy „De ki fogja azt elolvasni?”, hanem azt, hogy „Majd megnézzük”. Vannak könyveim, amelyek

most egyszerre feltámadnak, ilyen a Nyomkereső, amely Németországban és Franciaországban sikert aratott, Svédországban a legnagyobb kritikat kapja, pedig 1977-ben jelent meg s Magyarországon leszólták, minden volt, csak jó könyv nem a kritikusok szerint. Az volt a baj, hogy sokáig egyetlen értékrendnek voltak az írásaim kitéve, annak, amelyik Magyarországon dül, s ez az értékrend állandóan változott, hol diktatúra van itt nálunk, hol szabadság, s a kritikusok aszerint forgatják a tolvakat, legalábbis sokan.

A Felszámolás az 1990-es években játszódik. Gondolhatnánk, Kertész Imre témát váltott. De nem: a rendszerváltozás traumáját is Auschwitz nyomasztó emléke súlyosbítja a regényben. Az első kritikák sem tematikai különbséget vélnek felfedezni. Azt emelik ki, hogy Kertész ezúttal mintha a korábbiánál érzékibben, több érzelmmel fogalmazná meg a fájdalmat. „Közhelyszerű” rövidséggel fogalmazva a szerző szavaival arról szól a regény, hogy „felszámolás nélkül nincs építkezés, nem indulhat tovább az élet, de ha csak tagadunk, nincs előrelépés”.

– *Felidézhető-e az a pillanat, tetten érhető-e az az esemény, amelyik előhívta a Felszámolás című könyvet?*

– Pontosan nem, de azt fel lehet idézni, hogy '90-ben támadt egy ilyen gondolatom, s egyszerre meg is jelentek a figurák. Alakjuk mit sem változott az évek során. Nem sokkal korábban fejeztem be a Kaddist. Volt egy-két közbeszűrt munkám, mint az Angol lobogó, de a Kaddis nem hagyott nyugton. Foglalkoztatott mindig is, elsősorban az asszonyalakja.

Érdekes figura. Tulajdonképpen ebből indultam ki. Tudtam, ő lesz a képviselője a második generációnak, amelynek a sorsa felől egyre többen törpöngtem. Az a kérdés, hogy miként bánik azzal az örökséggel, amely rá hárul. Milyen súllyal terhelhetjük a második nemzedéket, anélkül, hogy ők akarnak vagy tehetnének róla? Az anyag az idő múlásával különféle formákban jelent meg, például a drámai műnemben. De ezt a formát túlhaladta a kor, amely az epikus feldolgozást kívánja meg. A Felszámolás nem akart sima regény lenni, a téma nem hagyta magát klasszikus formában megfogalmazni, azt követelte meg, hogy ugyanolyan zaklatott legyen, mint az élet.

– *Meg is írta a színművet vagy csak fontolgatta, hogy megteszi?*

– Írtam valamit, de az rossz volt darabnak. Ahhoz ellenben jónak bizonyult, hogy a figurákat karakterizálja és tisztázza, mit akarok valójában. Némiképp meg is maradt a könyv többműfajúsága, s an-

nak, hogy így jelennek meg a problémák, megvan a határozott mondanivalója. Ez a töredezett konstrukció a hiábavaló küzdelmet akarja stílárisan is jelezni, amit a hősök az úgynevezett valóságban folytatnak. A szereplők számára a valóság megközelítése kérdésessé lett. S ez a kérdésesség válik konfliktussá. Megbukott egy világ, amely börtönlét volt, igaz, a szabadulás mégis traumával járt. A börtönhonvágyat ismerik a pszichológusok, a kiszabadulók nosztalgiaát érznek a megszokott értékrend iránt. Minden fordulat traumatikus, érzelmgazdag, így a rendszerváltás is az.

– *Gyakran említi, hogy új nyelven lehet csak írni a korábbi kultúra, a zsidó-keresztény értékrend felbomlása után. Mintha azonban a Felszámolásnak kicsit más lenne a nyelvezete, mint korábbi művei többségének. Meddig kell vagy lehet még nyelvet váltani?*

– Ahhoz, hogy kifejezzük azt, ami Auschwitzban történt, nem lehet az előtte lévő fogalmakat használni. Új

nyelvet kell teremteni, ez, zenei szakkifejezéssel élve, az atonalitás nyelve. Amikor senki sem vitatja a fennálló kulturális rendszert, akkor dallamos, tonális a zene. Amikor az egyensúly felbomlik, a zene is csikorgóvá, atonalissá válik. A Sorstalanságban végigkövethetők nyelvkritikai vonulatok, amelyek azt mutatják, hogy mit tett a történelem, például a jóság szóval. A Sorstalanság lineáris technikájába nem szólhatott bele az író, mint elbeszélő. A Felszámolás cselekménymenete, konfliktusa hagyományosabb megformálást kívánt, azt, hogy szereplőinek a szemszögéből vegyem szemügyre a történetet. Ez a komplikáltabb forma. Én úgy érzem, hogy ez a nyelv, amit most használok, noha sokkal ismerősebb az olvasónak, mert kissé a modern angol regény mintáját követi, de végeredményben mégiscsak újdonság. Auschwitz utáni nyelv, amennyiben korántsem pszichológiában, mélylélektanban kutakodó, hanem eléggé abszurd módon megjelenítő nyelv, amely az úgynevezett valóság nyelve.

– Az „úgynevezett valóság” kifejezés, amelyet rövid beszélgetésünk alatt Ön többször használt, a Felszámolásból is ismerős; Kesztyű világszemléletének alapköve. Elárulja-e, hogy a regény melyik szereplőjében találhatunk Kertész Imre-vonásokat?

– Mindegyik szereplőben. Ez a regény tiszta fiction, kitaláció, tehát minden szereplőben van valami belőlem, a túlélés gondolatköréből faka-

dó problematika azonban erősebb, mint egyetlen egyéné lehet.

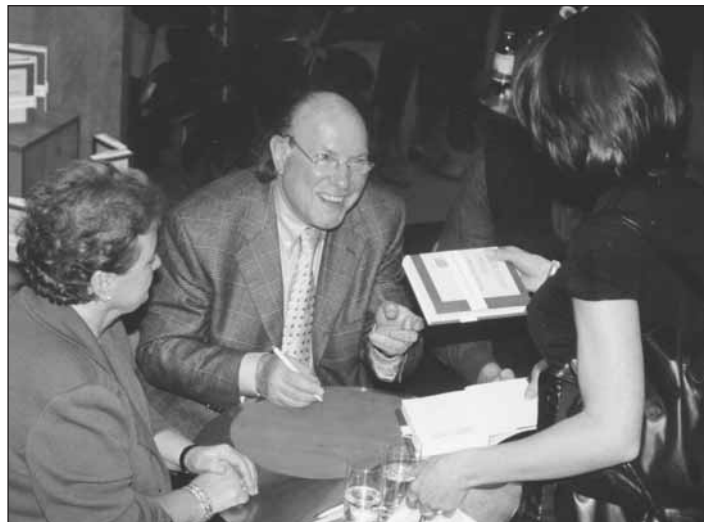
– Közelműltbeli megszólalásai-ban beszélt arról, hogy a Nobel-díj elnyerése óta szép számmal megjelent monográfiák peckesen járó, soha nem mosolygó figurájában nemigen ismert magára, sőt, kicsit riadtan szemlélte. Milyen Kertész Imre-kép az, amelyet az emberek nem vesznek észre, milyen az igazi Kertész Imre?

– Ilyet nem tudok hirtelenben kitalálni, mert én még autobiográfiát sem írok önmagáról, hanem, ha olvasnék egy ilyen monográfiát, akkor azt mondanám, hogy ezzel egyetértek. De a megszületését, létrejöttét nem tudom befolyásolni. S nem is tudom pontosan megmondani, hogy milyen lehetne, de láttán olyasmit kellene érezni, mint amikor tükörbe néz, s azt mondja: ez az én arcom. Emlékszem, hogy húsz évvel ezelőtt is a tükörbe néztem, valószínűleg tükörbe fogok nézni húsz év múlva is, valami azonban mélységesen az enyém ebből az arcból. Változnak a kontúrok, változik a smink, változnak a napszakok, hol este, hol reggel, hol napközben, változnak a hangulatok, de felismeri az arcának a lényegét, vonásait. Ez az a monográfia, amit szeretnék.

– Melyek a legfőbb vonásai saját maga szerint?

– Az ember nagyon keveset tud önmagáról, különösképpen, ha kívülről akarja szemlélni magát.

– Biztosan van olyasmi, amire büszke.

– Zavarba hoz. A tükörképemről a világon semmit sem tudok mondani, én vagyok az, aki mindig meglepődöm, ha a tükörbe nézek. Azt meg végképp nem tudhatom, hogy milyen benyomásokat keltek az emberekben. Nekem is van egy képem magamról és az írásaimról, de ez nem publikus, mert az én benyomásom. Az én titkom, hogy úgy mondom. Ha a titkaimat megoszthatom másokkal, az szép, de ha a titkaimra titkokkal felelek, akkor hallgatók.

– Ismerniök kellene ezzel a monográfiatérővel egymást?

– Nem föltétlenül.

– A Nobel-díj inspirálta-e, hogy alig egy évvel az odaitélése után máris befejezte a könyvet?

– Inkább akadályozott. Háromnegyedig már akkor is készen volt a regény, és ebben a nagy zűrzavarban meg kellett teremteni az időt ahhoz, hogy leülhessek és folytatni tudjam az írást, be tudjam fejezni a könyvet.

– Hogyan lehetett az Öt körülvezető nyüzsgésben, ünneplésben odafigyelni a munkára?

– Éjszaka.

– Sokáig fenn tud maradni?

– Nem maradok fenn sokáig, hanem éjszaka felébredek. Ez a koromnak a sajátossága. Sosem küzdöttem alvászavarokkal, most azonban szembekevertem ezzel a problémával, s el kellett döntenem, hogy a hasznomra fordítom-e vagy pedig elkábítom magamat. Inkább nekilátok dolgozni, ott ülök két órát a laptopnál s aztán lefekszem. Az éjszakák csodálatosak. Alszanak mind-

azok, akik reggel rám leselkednek, úgyhogy én is nyugodt vagyok. Nagyon szép az éjszakai hangulat, alkalmas arra, hogy az ember koncentráljon, gondolkodjék, írjon.

– Ha az Ön helyében lennék, amint a laptop elé ülnék, görcs állna belém, mert tudnám, hogy egy Nobel-díjasnak mindenki nagytóval nézi a sorait, elemzi a mondatait. El lehet erről feledkezni?

– Az ember nem azzal a gondolattal ül a laptop elé, hogy mit fognak szólni a művéhez, hanem azért, mert valamit le kell írnia, s abban a pillanatban abszolút mindegy, hogy ki mit szól hozzá, hogyan fogja fogadni a művet a világ.

– Van tizedig, ötödig, negyedig kész könyve?

– Negyedig egy sem, de van, amit elkezdtem. Személyes könyv lesz, amely kicsit a Gályanaplóhoz és a Valaki más című könyvemhez csatlakozik.

– Kinek adná Kertész Imre az ideai irodalmi Nobel-díjat?

– Ezen nemigen gondolkozom még, s nem is szeretnék. Hallottam valamit rebesgetni, olyasvalakiről, aki feltétlenül alkalmas a Nobel-díjra, de nem ismerem a szerzőt. A Nobel-díj, mint minden díj, ki van téve a hangulatok, a műveltség, a kor szeszélyeinek és sok más körülmény alapján is latolgatnak. Én mindig azt mondtam, amikor már éveket korábban szó volt arról, hogy esetleg Nobel-díjban részesülök: a Nobel-díj az, amit mindig más kap meg.

Mátrabázi Zsuzsa

Az ifjú Lin-csi vándorévei 31.

Közreadja: Sári László

63.

■ Az ifjú Lin-csi egy nap felkerekedett, hogy elhagyja Tajjüan városát. Lassan, kényelmesen sétált a városzéli szép házak között, bámulta a tágas, virágos kerteket. Oldalán ott baktatott a tao barát.

– Mondd, ennek a városnak a lakóit elkerüli a kór, a szenvedés? A jólétet, az örömeiket mindjárt a megváltás követi, a gyönyörűséges másvilág? Láttál te a városban beteg embert, tao barát? – kérdezte tőle Lin-csi, már a városon túl, a dombok közt haladván.

– Egyszer egy kereskedő házába váratlanul betoppant egy fekete óriás – kezdte választ a barát. – Akkor volt, hogy az ajtónyíláson épphogy csak befért – folytatta, karját ágaskodva a magasba nyújtva, hogy Lin-csi lássa, mekkora lehetett. – Komor volt, hallgatag. Leült a szobában a cserépdíványra, akárki szólta hozzá, nem válaszolt. Csak ült némán, lehajtott fejjel. A szolgák megpróbálták elkergetni, először botokkal ütlegelték, aztán lándzsákkal döfködték, de a vas elgörbült rajta, anélkül, hogy megsebezte volna a bőrét. A fekete óriás maradt a helyén. Nem is haragudott a durva támadásokért. Ült csendben, egykedvűen, szinte szomorúan. Teltek az órák. A ház ura akkor megparancsolta a szolgálainak, hogy verjék meg a dobokat, addig szóljanak, míg összecsendülnek a szomszédok, s velük együtt majd elzavarják. Ám a dobok, bármilyen erősen is püfölték őket a szolgák, egyetlen hangot sem adtak, sötét csönd ülte meg a házat. Látván, hogy erőszakkal nem úzi el a fekete óriást, a gazda földre borult, s könnyörögni kezdett neki, hogy álljon végre odább. De az óriás maradt.

Leszállt az est, a ház népét rémület fogta el. Többen közülük felszaladtak a hegyekbe, s egy tao templomban húzódtak meg. Szertartásokat mutattak be, s megkérték a papokat, hogy alkalmazzák a holdvarázst. A papok megtettek minden tőlük telhetőt. Gyakorolták titkos tudományuk minden ágát, üzték a mágiát. Végül hét nap, hét éj múltán eltűnt a házból a fekete óriás. De a gazda azután sem lelte meg nyugalmát. Éjszaka láz gyötörte, napközben álmos bágyadás vett rajta erőt. Egyre csak sorvadt, lépése tántorgóvá, tekintete bárgyúvá vált. Újabb hét nap elteltével pedig kiadta utolsó leheletét – fejezte be a történetet a tao barát. – A fe-

kete óriást már addig is több helyen látták, s azóta is meglátogatja a városban egy-egy gazda házát. Akkor az emberek összegyűlnek, pirulákat, gyógyfüveket hoznak, csodatévő szerzeteseket hívnak, de aztán mindig megmosdatnak, felöltöztetnek és felravataloznak valakit a házból. Mindig. A többit már láttad, Lin-csi. Tajjüan városában minden temetés egyformán szép – tette még hozzá, s elövelt köpenye ujjából egy szép nagy, piros nyári almát. Beleharapott, hallgatott.

– A tao papjai valóban képesek csodát tenni, barát? Azért mennek a beteghez, hogy megtegyék? – kérdezte tőle kis idő múlva Lin-csi. – A tao papjai valóban képesek csodát tenni, s azért mennek a beteghez, hogy megtegyék – válaszolt határozottan a barát. – Akkor miért nem teszik meg mégsem? Miért hagyják mindig felülkerekedni a fekete óriást? – Mert arra is képesek, hogy mégse tegyenek csodát! – vágta rá Lin-csi kérdésére nagyon gyorsan a tao csapzott hajú híve, s dühösen messzire hajította almacsutkját. Lin-csi is, a barát is hosszan nézte, hogyan száll. – Ott majd rálatál a hangya, a légy, a darázs. És eltűnik, mintha nem is lett volna soha. Ott a helye – szólta még Lin-csihez, amikor az alma roncsa a fűbe hullt. – Ott a helye! – bökött ujjával is felé, aztán szinte megiramodott.

Lin-csi megértette a választ. Ő sem gondolt mást. Amikor utolérte a barátot, vállára tette a kezét. Így haladtak csendben tovább.

64.

Az ifjú Lin-csi egy nap hegyek hófödte magasát pillantotta meg útján. Bár mélyen a csúcsok alatt, a völgyek sötét fűvén haladt faluja felé, nem tudta levenni rólu a szemét. Mozdulatlanságuk, fenségük az elpusztíthatatlant, az örökkévalót látszott hirdetni, pedig hát fölöttük is úr az idő, – gondolta Lin-csi, s a tao barát bomló almacsutkjája jutott eszébe, meg a tajjüani temetés.

– *Te kényszerítesz élni itt alant és bűnbeesni, hogy aztán megöld magára hagyatva a boldogtalant.*

– *Mert minden bűnért bosszút áll a Föld – nézett fel a csúcsok fölött a végtelen Égre, melynek birodalmában nemrég eljárt szotta boldogulását. De nem szemrehányásként, nem is panaszként sóhajtott*

ezt, inkább csak arra gondolt, hogy mindenki így lehet ezzel idelent. Olykor-olykor mindenki elrontja szívében az égi és a földi egyensúlyát. Vakságában nem leli az elég mértékét. Mennyi kell az égiből és mennyi a földiből. Mennyi az álomból és mennyi a valóból. Hogy hibátlan legyen az arány.

– Nincs más földi bűn, csak ez. A telhetetlen óhajlás – tűnődött Lin-csi az alant élők, köztük a maga sorsán. Eközben az Ég kékje egyre sötétebbé, majd hollófeketévé vált a csillagfényben fehérülő csúcsok fölött. Szemközt a völgygel fölött Lin-csi előtt az égi folyam, a Tejút széles árja. Egyik partján fényesen világított a Szövílány, a másikon a Pásztorfiú csillaga.

– Lám, őket is a csillapíthatatlan sóvárgás üzta a Tejút két partjára. Pedig csupán szeretni akartak szegények, semmi mást – gondolt most az elválasztott pár meséjére Lin-csi, s arra, hogyan vizsgáztatódik saját sorsát látván történetükben a falusi nép. A mesében megengedték nekik, hogy az év egyetlen napján, a nyárvégi csillaghullás vont a hídon, meglátogathassák egymást. – Szép, szép, de csekély vigasztalódás. Szébb lenne messze, messze visszaneézni, s visszatérni. Aztán elindulni újra, s a helyes útra gondosan figyelve, célba érni biztosan – fogalmazott meg egy újabb telhetetlen óhajlást Lin-csi, de tudta jól, hogy ezt nem tűri még a mese sem. De azért képzelődött tovább. – Ha én például ott lehetnék időm hajnalán, ma már tudnám, hogy nem válik el egészen a fent és a lent, együtt dereng a fény s a homály. Nem vakítana sem a ragyogás, sem a sötétség, nem támadna bennem se indulat, se szenvedély. Békességben telne minden pillanatom Ég és Föld határán. – Így tűnődött éji útján, fölötté a Szövílány és a Pásztorfiú csillaga. Sorsukban Lin-csi is saját sorsát és fájdalmát látta. Vigyáznia kellett, nehogy érzése elragadják. Azonnal erősebbre fogta lépteit, szigorúbbra haladását. Mire a völgyből kiért, ismét biztosan járt. Nyugodt, erős lélekkel csodálta meg a hajnalt. A fent és a lent még nem vált el egészen, együtt derengett a fény s a homály.

A másik város

A kötet szerzőivel, Frankl Aliona fotóművésszel és Zeke Gyula íróval Karafiáth Orsolya beszélget

■ – *Első kérdésként logikusan s így persze sablonosan adódik: miképp találtak egymásra?*

F. A.: – Lassan. Én még bőven a közös munkánk előtt kezdtem el presszókat és mindenféle vendéglátós helyeket fotózni, és ezekből a képekből nyílt is egy kiállításom 1989-ben a CEU-n. Sokat dolgoztam együtt Bodor Ferencsel, aki nagyon jól ismerte ezt a kávéházi és presszós világot, és aki nagyon korán, 1994-ben halt meg. Na és azután javasolta nekem Eperjesi Ági képzőművész barátom, hogy keressem meg Gyulát, hátha együtt is dolgozhatunk. Azt persze tudtam, hogy nem idegen tőle a téma, akkoriban jelent meg a Budapesti Negyed kávéházi száma, amit ő szerkesztett.

Z. Gy.: – Az én változatomnak a lényege ugyanez, avval a különbséggel, hogy én nem tudtam Eperjesi Ági ajánlásáról. Amikor Aliona felhívott, hogy találkozzunk, arra gondoltam, és ez utóbb is valahogy így rögzült bennem, hogy hát meghalt szegény Bodor, mi meg, ez a kávéházas-presszós világhoz kötődő társaság, amiből utóbb a Magyar Kávéház Alapítvány lett, összeálltunk időközben, és Aliona jön, mert ő is oda tartozik. Személyesen számomra az volt érdekes a dologban, mert hogy ő ki és miket csinál, azt nagyjából tudtam, szóval hogy mi egy időben jártunk a bölcsészkarra, és volt közöttünk egy köszönőviszony, ami, ha jól számolom, úgy húsz évvel előzte meg a tényleges megismerkedésünket. Amikor jött, begigazolódott a gyanúm, mondjuk ez Pesten, ebben a túl könnyen áttekinthető szociológiai és szellemi térben nem meglepő fordulat,

hogy igen, ő az, akivel húsz éve köszöngetünk egymásnak, ha összefutunk.

– *Először a legendás Bambiban randevúztatok, ami miért is legendás?*

Z. Gy.: – Hát mert ott randevúztunk. Amúgy meg egyike a város nem pusztán megmaradt, de ma is élő presszóinak. A presszókorszak évtizedei alatt is

Z. Gy.: – Igen, lehet. A Bambiba azért persze ma is járunk, mert aránylag ugyanolyan olcsó, mint régebben, van rántotta, lágy tojás és az a jobbfejta szocialista presszókávé, ha valaki kíváncsi rá, hát ott még megtalálja.

– *Ha jól tudom, nem csupán e könyv erejéig dolgoztatok együtt...*

F. A.: – Igen, volt egy közös kiállításunk az Eckermannban is, a bécsi kávéházi sorozatomból, Gyula képaláírásaival.

Z. Gy.: – Aliona sokat dolgozott a francia nyelvű kávéházi kötetem képein is, amelyben figyelmetlenségből sajnos még a neve sem szerepel. Itt most meg is kö-

csen, mert lebontottak, szét-szedték, elhordták, satöbbi..., hanem az, amikor megvan még az a valami, csak kijavították, kifestették, „helyreállították”. Ezekben az esetekben látszik, hogy a megtartásnak vagy a pusztá állag-örzésnek ez a jóra való hivatalos városépítési törekvése is micsoda beavatkozás az időbe. Ez a megvan, de nem úgy, nem egészen ott, és főként nem ugyanabban a tárgyi környezetben, ahol „eredetileg” volt, ez néha sokkal döbbenetesebb, szikárabb intés, mint amikor egyszerűen ledózerolnak valamit.

F. A.: – Igen, tudtuk, hogy sok minden hamarosan eltűnik, de nem feltétlenül az elmúltot üldöztük. A látvány volt a fontos, és minden kép úgyis egyszeri pillanatot rögzít. Mondjuk azért azt nem gondoltuk, hogy a Semmi-ka-ru mögé ilyen borzalmat építenek, vagy hogy a borítón látható csiga is ilyen hamar eltűnik.

Z. Gy.: – Nem tűnt el, csak visszahúzódott. Tipikus példája annak, amit az előbb mondtam. Kivágták mögüle a fát, ami nyomta kifelé a márványszelvényt, amit visszatoltak a „helyére”, és a hiátusokat begipszelték. Most szép egyenes, már nem lóg ki a sorból.

– *Hogyan dolgoztatok, hogyan „fordítottak” szöveggé a képeket?*

F. A.: – Kezdetben, először mindjárt ott a Bambiban, voltak a képek, volt pár kép, amiket megmutattam Gyulának. Tetszettek neki, megihletődött általuk, és előjött hamar a kötet gondolatával. Azután együtt kezdtük el járni a várost, elindult a közös motívumkeresés, volt, ahová ő vitt el engem, és sokszor előfordult, hogy el se jutottunk odáig, ahová indultunk, mert közben valami megállított bennünket. Így találtunk rá például a kiürített Vas utcai kórházra, onnan lettek a Magyarország és az Ispotály című képek.

– *A Jelenkorban másfél éven át jöttek a kép-szöveg párosaitok. Aliona látta a szövegeket megjelenés előtt?*

„Hát, minden valamirevaló könyv párbeszéd az elmúlással. Az, hogy itt sok esetben ez tárgyilag is tetten érhető, magától adódik. Mutatja csupán a múlás statisztikai szelektivitását, véletlenszerűségét.”

a legjelesebbek közt volt, s e jellege és fontossága ma is megvan. A belsője egyedi, a hatvanas évek presszómodernizmusának szép példája. Fürdőző majolika-jelenetek a falon, kívánatosan koszos csipke-terítők, egyforma vasvázás székek és asztalok, bordó műbőr pamlagok, egészen hangos és pőrén néma, csoportos és magányos törzsvendégség. Mindezeket túl Bodor Feri egyik fő helye volt. Az állópultja elképesztő szépség, avval akartuk kezdeni a sorozatunkat, ám amikor Aliona hozzáfogott, a főnöknő majdnem kizavarta.

F. A.: – Igen, mert a fények épp jók voltak, te meg még nem értél oda. A főnöknőt pedig gyanús ajánlatokkal kínálgathatták akkoriban, mert kerek-perec megtiltotta, hogy ott bárki fényképezzen. Talán később ezért fordult a figyelmünk a külső terek felé.

vetem érte. Részese a Saly Noémival készülő nagyobb kávéháztörténeti összefoglalónak is, és persze most, a kötet megjelenése óta is fotózunk együtt, túlságosan megszoktuk a közös városjárást, motívumkeresgélést, hogys- em fölhangyhatnánk vele. Még nem tudjuk, mi lesz belőle, de csináljuk újra.

– *Az albumban található több képnek már nincsen meg az „eredetije”. Nem érzitek, hogy a könyvetek így párbeszéd az elmúlással?*

Z. Gy.: – Hát, minden valamirevaló könyv párbeszéd az elmúlással. Az, hogy itt sok esetben ez tárgyilag is tetten érhető, magától adódik. Mutatja csupán a múlás statisztikai szelektivitását, véletlenszerűségét. De azt hiszem, nem ez a legérdeke- sebb, hogy megcsináltunk valamit, ami azóta már nin-

Z. Gy.: – Persze, mindig ő volt az első olvasóm. Kezdetről, végig mindent átbeszélünk. A megtalált motívumot még ott a helyszínen, azután az elkészült és megírásra kiválasztott képet, mert mindenről több készült, általában több jó kép, és akkor dönteni kellett, hogy melyiket írjam meg, és amikor elkészült a szöveg, Alionának vagy tetszett, vagy szólt, hogy ez meg ez, voltak javaslatok. Nem emlékszem olyan esetre, hogy a végén ne jutottunk volna teljes egyetértésre, meglehetősen összecsiszolódott a látásunk, a gondolkodásunk. A megelégedés előtt például szó nélkül mutattunk rá mind a ketten ugyanazokra a kép-szöveg párosokra, hogy ezek maradjanak ki a kötetből.

– Miért vártatok ennyi időt a kötet-formában való megjelenéssel?

Z. Gy.: – Kényszerű okokból, nem volt köze a tárgyunk belső időigényéhez. Magam három és fél éven át Hollandiában éltem, Alionának is más dolgai akadtak, így nem tudtuk hatékonyan mozgatni az ügyet. De cseppet sem bánjuk, olyan fordulatok, olyan jellegű elmozdulás következett be a város életében épp ez alatt az idő alatt, ami már történetileg is érzékelhető távolságot teremtetett, s ez, úgy gondolom, a kezünkre játszik. Az új város- és létélmény korábban ismeretlen szellemi és térbeli helyzeteiből másképp látszhat és olvasható *A másik város*, mint a négy-öt évvel ezelőttiekből.

– Aliona! Visszámész néha a változásokat is megörökíteni? Azokhoz esetleg nem készülnek szövegek?

F. A.: – Igen, foglalkoztat a gondolat, de nem indultam

még el. Egyrészt mellé lehetne tenni valóban az így készült képeket, de ez már csak vizuális kaland lenne, nem igényelné a szöveget. Tíz, vagy ötven év múlva érdekesebb lesz, majd meglátjuk.

Z. Gy.: – Igen, ötven év. És majd írja meg más. Azután meg, mindaz, amit e képek kibontottak bennem, ki is merített egyfajta megközelítési módot, több ilyen szöveget – egyelőre legalábbis – nem írok.

– Ennek a könyvnek minden lapján átsüt a város ismerete és szeretete. Ütközik múlt és jelen – ehhez itt kellett felnőni is...

F. A.: – Igazad lehet, vendégként ezt így nemigen lehetett volna megcsinálni. Mi viszont mindenestől budapestiek vagyunk.

– Érdekes módon emberi alakokat nem láthatunk a fotókon...

F. A.: – Igen, ez egy embertelen könyv. Az egyik képen

feldereng ugyan az én árnyékom, a hátsó borítón pedig mindkettőnk sziluettje. A kötet külleme egyébként Czako Zsolt munkáját dicséri.

– Különös kapcsokat érzek a képek és a szövegek között, mintha egyik a másik nélkül nem is létezhetne...

Z. Gy.: – A város maga, a hozzá való közeli viszonyunk a legfőbb kapocs. Boldogok voltunk végig, hogy ezt csinálhattuk. Mindemellett azt gondolom, ezáltal még Alionával is vitatkozva, hogy van azért valami egyenlőtlen is ebben, ami a kétféle anyag sajátosságából következik. A kötet képei megállnának magukban is, ám a szövegek a képek nélkül csak lebegnének fúrcsán. De ez természetes is, hogy így van. Először a szemünket nyitjuk ki, az irodalom csak később, viszontagságok után érkezik...

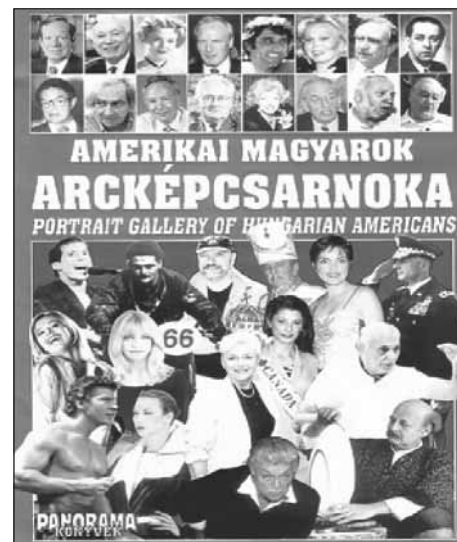
Magyarok az Újvilágban

■ Az USA-ban készült, s most hasonló kiadásban nálunk is megjelent Amerikai Magyarok Arcképcsarnoka sajátos hibrid: egy Ki kicsoda, egy színes magazin, s egy társasági értesítő keveréke. A lexikonok hagyományos felépítésű szócikkeit változnak a jelentősebb személyiségek bemutatására szánt egész vagy fél oldalas cikkekkel. Furcsa módon, ezeket az anyagokat nem jegyzi senki – noha a cikkek írásában, válogatásában a kötet impresszuma szerint huszonketten vettek részt – így nem derülhet ki, eredeti, önálló munkák, vagy kompilációk. Magam kissé gyanakszom. Meglepve fedeztem fel, ugyanis – s akkor még finoman fogalmaztam – hogy az egész oldalas Jávorka cikk teljesen megegyezik a Magyar Hírlapban 2002. január 31-én megjelent esszémmel. A számomra ismeretlen „át-dolgozó” szellemi hozzájárulása legfeljebb annyi volt, hogy a múlt idejű igeidőket jelen idejűbe tette át, vagy fordította.

A cikkek átalakítása, egységes elvek szerinti feldolgozása, szócikké tömörítése persze nyilván sok időt, energiát követelt volna, a fáradságot azonban nem kellett (lehetett) volna megtakarítani. Az anyag heterogén jellegénél azonban nagyobb, alapvetőbb baj, hogy az értékközpontúság más szempontokkal keveredik. A lexikonok, a Ki kicsoda típusú kézikönyvek meghatározó vezérelve pedig – az, hogy a

szócikk hossza tükrözi az életmű, s a személyiség súlyát, fontosságát – nagyon következtelenül vagy sehogy sem érvényesül. A teljesítményükkel vitathatatlanul komoly rangot, nevet szerzett művészek, tudósok, sportolók, politikusok, közéleti személyiségek mellett nagy számban és gyakran nagy terjedelemben szerepelnek a többnyire legfeljebb csak a maguk szűkebb környezetében ismert üzletemberek, vállalkozók. Így állnak elő olyan bántó aránytalanságok, hogy míg például André Kertészről csak néhány sor olvasható, egy kereskedéssel foglalkozó fiatalasszonyról – aki gyermeke iskolájában a szülői munkaközösség tagja –, ennél jóval több.

Az Arcképcsarnok szerkesztői egyébként Amerika alatt Kanadát is értik, s az elmúlt közel két évszázad emigránsai közül válogatnak. Több kritériumot azonban nem tisztáztak, s ezáltal kicsit parttalanává válik az amerikai magyar fogalma. Felvesznek például kötetükbe olyanokat, akik nem telepedtek le végérvényesen Amerikában, hanem csak rövidebb-hosszabb ideig éltek ott. Vagy: szerepelnek a könyvben olyan amerikai sztárok – például Paul Newman, Paul Simon –, akiknek valamelyik szülője magyar volt; az érintettek azonban sohasem nyilatkoztak arról, s a szócikkükben sincs szó róla, hogy jelentett-e nekik valamit (fél)magyarságuk.

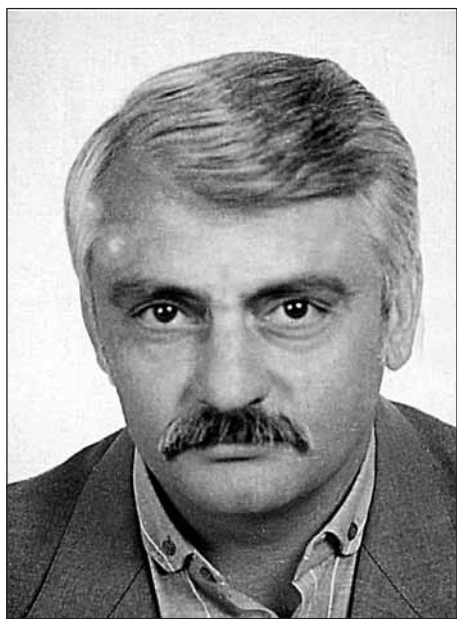

A könyvből kétségtelenül sok minden megtudható, bár az adatok időnként pontatlanok és hiányosak. Láthatóan sok munka fekszik benne, ezért is sajnálatos félig-, vagy félresikerültsége. Fontos kézikönyv lehetett volna, ha készítői, szerkesztői tisztáznák néhány alapvető kérdést, mindenekeelőtt is azonban, ha komolyabban veszik feladatukat, ha alaposabb munkát végeznek.

Gervai András

Amerikai Magyarok Arcképcsarnoka
(Portrait Gallery of Hungarian Americans)
Médiamix Kiadó, Salgótarján, 2003
370 oldal

Akinek könyvéért sokan lezárják a tévét

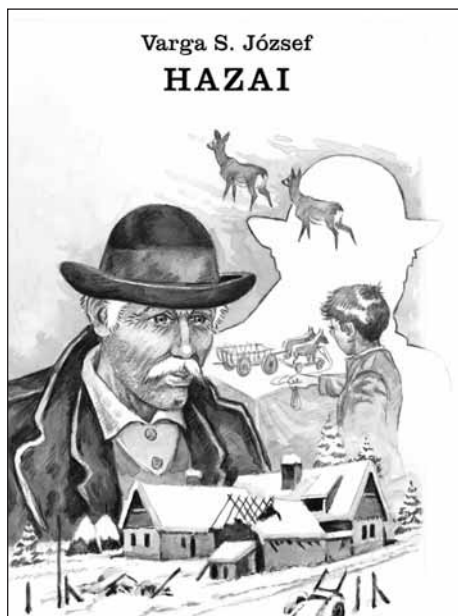
■ Ha még sok időm lenne, csak azokról írnék, akikről senki sem ír –, vagy nagyritkán a barátaik, meg olykor az ellenségeik. Holott néha sokkal izgalmasabbak, semhogy hallgatni szabadna róluk. Varga S. József például – akit egy olvasói réteg igen jól ismer és nagyon is kedvel – nem „modern”. Prózája nem visszhangoz izgalmasan új zenei ritmusokat. Nem mutatható ki szövegében fantasztikus amerikai vagy francia szerzők hatása. Bizony úgy ír, mintha csak is Mikszáth és Móricz lett volna a Földön, legföljebb kevés Mórát (és talán Gárdonyit) kevert hozzá, meg az erdélyiek közül jó néhányat, talán Tamásit és Nyírót, Asztalost és Horváth Istvánt meg Sütő Andrást (Székely Jánost éppúgy nem, mint Updike-ot vagy éppen Faulkner-t) – és kedvenc írója bizonyára Krúdy. A magyar paraszti világot látja szüntelenül, a riport és a széppróza közötti keserű résen, s úgy ír róla, régi szép irodalmi babonák rabjaként, mintha ezzel segítene jórészt szomorú hősein.

Divatszemplészek azt is írhatnák róla, hogy csizmában jár, s abban nem lehet szteppelni. Pedig mi az, hogy modern? Úgy cikázunk könyvespolcaink rengetegében, s választunk egyik este 17. századi franciát vagy hetven éve halott magyart, hogy a hullámhosszhoz nyomban hozzáigazítjuk örömünket: a langusztá is millió éves, a tonhal sem hús, ízét mégis becsülhetjük – mi akadályá hát annak, hogy fűszereiben múlt századfordulós „falu-prózát” a nagyon is mai, különös, szomorú kistelepülések öreg embereiről szívesen befogadjunk?

Főként, ha nemcsak fordulat, meglepő, minden ízükben oly hiteles történe-

teket kapunk, amilyen hiteles a csípős paprika, a hirtelen halál, vagy a legszegevényebbek tragikus zsgorisága?

Kitűnő, az irodalomtól szinte észre nem vett, „régies” író a szekszárdi Varga S. József. Mesélőkedvét élvezettel tapasztaltuk eddigi jó könyveiben is, a Babitsnál 1990-ben gondozott „Hűség”-ben, a Szabad Föld jeles Kiskönyvtárában 1999-ben olvasható „Hátország”-ban, akárcsak a Babitsnál Fejős Károly szerkesztésében tavaly megjelent, „A kisember”-ben is. (Ne feledjük: sokáig a Nők Lapja felfedeztette, óriási akkori olvasótábor kedvelt sztárriportere, keresett tárcaírója, majd jó másfél évtizeden át, az előző kormányciklusban végrehajtott tulajdonos-váltásig, a Bajor Nagy Ernő és mások fémjelzte Szabad Föld népszerű főmunkatársa: kevés szerzőnek volt ennyi szurkolója.) Nem csak a meséléshez, a drámai anekdotához, a megállíthatatlan sorshoz ért nagyszerűen – remek füle van a legapróbb rezzenetehoz is. 174 (százhetvennégy) tételt írtam ki szüntelenül gyűjtött és elevenen tartott, azaz élő szótárából: „felhőzik az özveg”; „fitet-katat, hogy meglelje a sikerkefét”; „előregült”; „mászkos”; „vérágas szeme”; „pisztergálja a padlásajtót”; „add hamar azt a gugyit”; „ki kalézol itt?”; „suppantja a papucst”; „rántani is kellett a csutavágón”; „letrántsodott”; „...győzünk miatta csúfkodni a világnak”; „csúszott lassikán”; „mindenben hodzsa, mindenben telhetetlen”; „vilangos május”; „kehölök”; „addig elmelőlözöm a farepegetést”; „tönelődök”.....Ennyit írtam ki a Babits Kiadó-

nál mostanság megjelent (s a Könyvhét standján az idei tavaszi Nemzetközi Könyvfesztiválon bemutatott) „Hazai” 198–250. oldaláról, nyomban hozzá biggyesztve, hogy ezek a szavak, melyekből az újságnyelven beszélő mai ember, persze, tán egyet sem ért, nem dekórumnak bevitt cirkalmak, hanem természetes világának ott még mindennapi szólásai. Ki tudja, talán a nyelv nagy tartaléktartaljai lesznek valaha ezek a ma szürkülő falvak, ezek a városban rég elfeledett vagy meg sem tanult szavak.

Nem vagyok romantikus búslakodó, de a média és az iskola sivár egyen-nyelvébe belesüketülve, a szövegszerkesztő szótárát modernül magolva – ősvárosi énem anakronisztikus kíváncsisággal és meglepetésben olvassa Varga S. világát.

Nem vagyok a kelleténél elfogultabb, Annus József előszavával csendülök össze, no meg Budai Tibor szép régies rajzaival. Csakhogy Varga S. „régisége” a mostanságról szól, a mátló tegnapelőtől tartó jelenről, és abban arról a rosszról és jóról, ami eltűnőben van – kivéve a szegénységet, kivéve az emberi természet sajátságait, kivéve a halált és a mohóságot, meg az összes többit, amitől belül alig változunk. Annus ezt így mondja: „Hőseit megforgatja a legkegyetlenebb küzdelmekben, de a róluk készült képeken mindig megjelenik ama – mondjuk így: székely-góbés – humor is, amelynek harmatcseppjeivel szerzőnk finoman megpermetezi azokat.”

Legfőképp azért írtam róla, mert több millió magyar az Ő könyveinek olvasása kedvéért zárhatja le az akciófilmet is a tévében.

Bodor Pál (DIURNUS)

Varga S. József: *Hazai*
Előszó Annus József
A borító és az illusztrációk
Budai Tibor ajándéka
a szerzőnek
Szerkesztette Fejős Károly
Babits Kiadó, Szekszárd
296 oldal

A csonka-demokráciák mechanikus megfordításáról

■ Nyerges András könyvemről írott recenzióját olvasva (Vezérlődozat. A Peyer-kérdés és a magyar szociáldemokrácia. Századvég Kiadó) elbizonytalanodtam és meghökentem...: ugyanannak a „történetnek” ennyire eltérő olvasatai lehetségesek?

Legkevésbé az zavart, hogy a tisztelt olvasó kevés konkrétumot tudhat meg a bemutatni kívánt kismonográfiáról. Sajnos zavaróbb, hogy a recenzió „félreviszi” az érdeklődőt, letérítve az eredeti (szerzői) szándék által kijelölt pályáról. Nyerges András egy – jogosan hiányolt – Peyer Károly teljes politikai pályáját felölelő monográfia összefüggéseibe illeszti gondolatait, kritikái észrevételeit. Ezzel egy – talán elhanyagolhatónak tűnő – különbséget nem vesz figyelembe, ti. azt, hogy Peyer Károly története (annak ellenére, hogy természetesen vannak találkozási pontjai) nem azonos az ún. Peyer-kérdés egy meghatározott történelmi időszakban elhelyezett bemutatásával!

A Vezérlődozat egy olyan rövid, de sorsfordító, személyes és közösségi tragédiákban bővelkedő 3 évet állít középpontba (az 1945–48 közötti időszakot), ami a Peyer-kérdés szempontjából meghatározó periódus. A szociáldemokrata mozgalom 1945 utáni önfelszámoló bolsevizálódásának (és ezzel párhuzamosan Peyer és hívei háttérbe szorításának) történelmi-lélektani háttérrel együtt a koalíciós partner és „testvérpárt” MKP-val kialakított együttműködés problematiká-

ját érzékelteti. Az elvtelen, illetve vállalható kompromisszumok hatásának kényes egyensúlyi helyzetében váltak „élővé” a Peyer-kérdés körül felcsapó indulatok, viták, amelyek a párton belüli törésvonalakat is meghatározták. A könyv szerzőjének szándéka hangsúlyozottan a fentiek körüljárása, ez a mű egész felépítéséből, valamint már a bevezetőben leírtakból is világos kell legyen.

Az 1945 utáni demokratikus kísérlet meghatározó eleme a Peyer által mindig erős kritikával szemlélt bolsevik elmélet és gyakorlat (a bolsevisták nem testvérpárt, semmi közük a baloldalhoz – fogalmazott a harmincas évek elején) „helyzetbe kerülése”. A Vezérlődozat külön fejezete foglalkozik az együttműködés kérdésével, levéltári forrásokkal érzékeltetve az SZDP tagságában meglévő ellenérzéseket is a túl szoros egységfront kialakításáról. (Az 1947-es kékcédulás választások napjaiban egy párttag érzékletes egyszerűséggel fejezte ki többek elkeseredettségét a demokrácia sorsáért aggódva is: „Felöltöztünk tiszta fehér ruhába és összeölelkeztünk a kéményseprővel”). Az egész mozgalmat megosztó viták éppúgy nyomon követhetők, mint az ellenforradalmi negyedszázad peyeri politikájának ’45 utáni értékelése (elsősorban az „új-vonal” képviselőitől).

Aki kezébe veszi a könyvet, talán közelebb kerül annak felismeréséhez, megértéséhez is, hogy Peyer Károly személye körül miért keletkezettek/kelet-

kezhetnek indulatos reagálások, ideológiai viták vagy „frontok”. Itt most csak Peyer utolsó üzenetében foglaltakra utalnék (l.17. sz. dok. 211. o.) 1956. október 25.: „Azt hiszik, hogy személyek kicserélésével meg lehet menteni egy erőszakra felépített rendszert? Egyszer Rákosit rúgják ki, akit 11 évig dicsőítettek, most utána küldték Gerőt, majd a kommunista tartalékból előráncigálták Nagy Imrét, akit pedig nemrégén még bemocskoltak. Hogy lehetne bizalma a népnek egy ilyen rendszerben, de főleg ilyen vezetőkben, ahol senki sem tudja, hogy holnap mi lesz és senki sem tudja, ki a következő gazember.” De jellemző Peyer következetes (morális megközelítésű) demokrácia-felfogására, hogy ebben a szövegben is megismétli: a bolsevista rendszernek éppúgy nincs köze a szocializmushoz, mint a hitleri nemzeti szocializmusnak.

A demokrácia zátonyra futtatásáért felelősök kérdésében is határozott álláspontot képviselt. Ezzel összefüggésben következetes demokratiként az összes nemzeti demokratikus erő összefogása mellett állt ki, kívánatosnak tartva azok eltávolítását a párt vezető pozícióiból, akik az ún. baloldali blokk antifasiszta népfrontos összefogásán keresztül felelőssé tehetőek az SZDP bolsevizálásáért. Ezzel az egész „Peyer-ügy” legkarakteresebb mozzanatához érkeztünk. Peyer demokrácia-felfogásába egyetlen demokráciaellenes irányzattal való, a demokrácia alapjait veszélyeztető együttműködés nem férhetett bele. Ezért is maradhatott érzékeny a ’45 utáni években a (szélső)bal felé való veszélyek-

re, másként értékelve az előbb említett baloldali népfrontos összefogás szerepét is.

Peyer Károly egy 1943-ban kidolgozott, az ellenforradalmi rendszer ellenzékének összefogásán alapuló demokrácia kiépítésében bízott, levonva a weimari demokrácia sorsának tanulságait is. (Erről is szó esik a könyvben, egy külön fejezet foglalkozik a demokrácia-elképzelésekkel). Természetesen ehhez képest gyökeresen más feltételek között próbált következetes maradni elveihez. Elégtétellel fogadta az ellenforradalmi csonka-demokrácia eltűnését, de nem találhatta helyét egy másik csonka-demokráciában. Érzékeny volt az áldemokráciák sablonjának mechanikus megfordítóira...

Befejezésül még két észrevétel a Nyerges András kritikájához:

1. Gábor Róbertet (mint a tárgyalt korszak át- és túlélőjét és Peyer Károly közvetlen környezetében tevékenykedő szociáldemokratát) évek óta személyesen ismerem és megbízom az általa elmondottak hitelességében, többek között azért is, mert nem adott okot az ellenkezőjére. Az „elfogult” Gábor Róbert 3-4 esetben segített pontosítani események felidézésénél. Félreérthető Nyerges András megjegyzése tartalmi és terjedelmi szempontok miatt is. (l. 79. o. 185. l.; 83. o. 191. l.)

2. Reményeim szerint jövő őszi elkészül Peyer Károly demokráciáról vallott nézeteinek, demokrácia melletti kiállításának összegző értékelése felölelve a 20-as, 30-as éveket is.

Tisztelettel:

Simon István

a Vezérlődozat c. könyv szerzője

■ Nyerges András Pulitzer Emlékdíjas szerzőnk Olvasószemlő címmű rovata indításakor arra kapott felkérést, hogy egy-

egy olvasmányáról szubjektív megközelítésben számoljon be, s ennek ő maradéktalanul eleget tesz. Emiatt úgy gondoljuk, vitá-

nak helye (most adtunk, ezen az oldalon, mert nem vagyunk „szűkkeblűek”) lehet, értelme nincs, hiszen minden ilyen vá-

lasz-gesztus a szubjektivitást objektívizálja, szerzőnk véleménye – mivel sajátja – nem változik. (A szerk.)

Rövidesen megjelenik Meg Cabot legújabb könyve: **Suzie és a szerelmes kísértet** (Mediátor sorozat 1.) és már a könyvesboltokban van a híres szerző **Nicola és a vikomt** című romantikus regénye.

Rainer M. Jánossal

beszélget

Nádor Tamás

Nemrég volt idők forrásokkal dokumentált eseményeinek, mozgásainak, meghatározó személyiségeinek történetírója. Így, jelzötlenül. Távol áll tehát tőle mindennemű historizálás, fantazmagória, jelent a múltba visszavetítő, tételes elfogultság. Feltevései vannak persze, ám hipotézisei mögé mindaddig kemény kérdőjeleket tűzdel, ameddig megfelelő tárgyi bizonyítékokat nem talál. Veszélyes terepet kutat mégis: az 1945 és 1989 közötti, majd' fél évszázadnyi magyar történelmet és annak gyújtópontját, ötvenhatot. S mindazt, ami térségünkben e históriát körülvette, birodalmába bekebelezte, meghatározta annyi esztendőn át. Kortanúkat még elérve, de a leírásban, elemzésben a bitelességre szigorúan ügyelve, helyükön mérve az emlékezők hófokát.

■ – *Az ön nevéhez a közelmúlt ötven-hatvan esztendejének története iránt érdeklődők óhatatlanul kapcsolják '56-ot – az eseményt s a vele foglalkozó intézetet. Megvan-e már a históriába illesztéshez szükséges távlatunk?*

– Elődeinktől tanultuk: a történelmi emlékezetben azon események, személyek, tények szerepelnek, amelyek/akik már nem kötődnek közvetlenül – netán heves érzelmekkel, mint a kor szereplői, tanúi – a jelenhez. Aminek az emlékezete ilyen értelemben halott. 1956 és mindaz, ami a huszadik században itt történt: még eleven. Sok a személyes emlék, s akik nem éltek át, azokat is sokszínű viszony fűzi az előzményekhez. Ám a történettudomány immáron mégis egy lezártak tetsző korszakba helyezi a nemzetközi kommunizmus eszmerendszerét és birodalmát. Legalábbis a mi szűkebb horizontunkon. Hiszen a szovjet birodalom kimúlt. Ami Magyarországon 1945 és 1989 között megesett, az értelem-szerűen része ennek a birodalmi történetnek.

– *Sokan mégis nehezen értik, hogy itt 1989 óta valójában mi is történt, hiszen korábban azt tanulták, a történelem folyton előre halad: a kapitalizmus után jön a*

szocializmus, a kommunizmus. S azt kérdezik: most visszakanyarodtunk a kapitalizmushoz?

– Nem hiszek abban, hogy valamilyen haladási iránya volna a történelemnek, mondjuk A ponttól B pontig. Társadalmi, gazdasági, kulturális, emberi mozgások képe, netán eredője az, amit a történetírás megfigyelhet, leírhat. A mi 1945 utáni helyzetünket determinálta, hogy a háborús vereség következtében olyan nagyhatalom, a Szovjetunió érdekkörébe kerültünk, amelynek minden eszköze megvolt ahhoz, hogy társadalmi, gazdasági, politikai stb. berendezkedését nálunk is totális módon bevezesse, érvényesítse. 1956 többek között olyan kísérletként is felfogható, amely el akarta érni, hogy Magyarország legalább viszonylagos szuverenitással alakíthassa sorsát. Ilyen értelemben az, ami 1989–90-ben történt: visszatérés a szabad választások, a plurális demokrácia elérésének szándékához. Ahhoz, hogy a társadalom alakítólag szóljon bele abba: mi legyen vele. Persze a korábbiól nagyon eltérő, sőt egészen más helyi és világgörnyezetben.

– *Milyen mértékű az ön személyes érintettsége kutatásának tárgyában-tárgyaiban (a fordu-*

lat éve; az 1953–56 közötti évek magyar irodalmi mozgásai; a Petőfi Kör; ötvenhat; Nagy Imre; a szovjet–magyar történelem érintkezési pontjai stb.)? Hiszen – elnézést – ön 1956 októberében még csak egy frissen fogant embrió volt...

– Édesapám 1945-ig hivatásos honvédtisztként működött, utána munkás lett. Ez utóbbi minőségében – közemberként – részt vett a forradalomban. Az albirtirai Szelőző Művek (valójában: ventilátorgyár) egyik dolgozójaként. De hétéves voltam, amikor meghalt, így erről köztünk nem eshetett szó. Ám a középosztályi családdal 1945 után történeteket természetesen még én is meghatározóan éreztem. S bizonyára volt is affinitásom bizonyos hagyományok iránt. Esemlésemmel ehhez társult annak fölismerése: az 1945 utáni történelem emlékezetét egy hazug kánon uralja. Ez indított aztán arra, hogy ezen korszak gyújtópontja, 1956 s a hozzá vezető út már egyetemistaként érdekeljen. Igazi kutatási lehetőségekhez persze csak 1989 után juthattam, amikor az említett kánon elporladt, megsemmisült, s az egész korszak kezdett történelemmé távolodni. A kutatásokhoz szükséges alapvető források jelentős része pedig itthon is, külföldön is – Oroszországban, az Egyesült Államokban – fokozatosan hozzáférhetővé vált.

– *S vajon a megnyíló levéltárakban s egybeült rejtőzhetnek-e még meghatározó jelentőségű, a volt idők történetét esetleg érdemben átírató dokumentumok? Egyáltalán: tudjuk-e, hogy például a titkosszolgálat milyen „pedantériával”, vagy épp fordítva: rendetlenül működött a kései Kádár-korban?*

– Ami a Szovjetunió és az európai kommunizmus összeomlását követően e tekintetben történt, azt a robbanásszerű iratfelszabadulási folyamatot joggal nevezi a szakma levéltári forradalomnak. Noha bizonyos, főként a nemzetközi gazdasági-pénzügyi kapcsolatokra vonatkozó dokumentumokat mindmáig államti-

tokként, illetve újabban mindinkább üzleti titokként kezelnek. És nehezen, vagy egyáltalán nem hozzáférhetőek a diplomáciai kapcsolatok, s általában is: a Külügyminisztérium iratai. Igaz az is, hogy a titkosrendőrségi iratoknak csak egy része hozzáférhető, más része „köztes” állapotban van, egy új törvény gyakorlati értelmezésére várva. A titkosszolgálati iratok bizonyos hányadát pedig feltehetőleg 1989-90-ben megsemmisítették. Mindez azonban alapvetően aligha befolyásolja a már megismert források révén kialakult képet. Tudjuk például, hogy a Kádárrendszer titkosrendőrsége átszította az egész társadalmat, ám információival – használjuk ezt a visszafogott szót – sokkal kevésbé bánt tevékenyen, mint 1956 előtt az Állmvédelmi Hatóság. Megelégedett azzal, hogy mindenről mindenkiről információkat szerzett, de csak ritkán indított akciót.

– *Manapság sokan hajlamosak arra, hogy napi politikai tapasztalataik hatására bizonyos tüneteket történelmi jelenséggé minősítsenek, súlyosbítsanak. Igencsak lassan formálódó demokráciánk nem kerülhet-e e réven is veszélybe?*

– Világszerte divatos a megírás pillanatáig ívelő jelenkortörténet. Jómagam úgy vélem: ahhoz, ami 1989–90 után történt, még nincs meg a történelmi távlatunk. Ezen folyamatok leírása szükségképpen a politikai elemzés, analízis tárgykörébe tartozik. Ám – bár persze ez sem történetírói értékelés – az azért köztapasztalat: a magyar demokrácia intézményrendszerre – minden működési zavara ellenére, és ahhoz képest, hogy mennyire toldott-foldott alkotmányra épült, s hogy pártok váltották egymást kormányzásban, illetve ellenzékben – eddig meglepően szilárdnak bizonyult. Szélsőségek itt a demokráciát nem veszélyeztették érdemben. Ezért úgy vélem – noha aggodni persze mindig érdemes –: fundamentális aggodalomra nincsen ok. A dolog bevált.

Nem a feminizmustól félek, hadd nyugtassam meg a Kandidátus Asszonyt. A nőktől. Mert egyrészt azt tanultam egykori barátomtól, Fazekas Gézától, aki a legbölcsebbek egyike volt, akiket ismertem, hogy „egy rossz soha sincs”. És ő ezt a világmindenségre vonatkoztatta. Apám meg arra oktattott: „óvakodj az egykönyvű emberektől”.

Azt nem mondta (ez egyéni következtetés), hogy óvakodj azoktól a nőktől, akiknek a férfiakról csak az erőszak és a nemi diszkrimináció jut az eszükbe. Akik még sose néztek úgy egy pasi után, hogy de jó segge van! Akik még nem mondták azt a szerelmüknek, hogy te vagy a legklasszabb szőrös mellű krapek, akit ismertem! Akik el sem tudnak képzelni olyan férfit, aki nem vágja gerincére a nőt, aki nem az erőszaktól gerjed, hanem a gyöngédségtől, a simogatástól, a szeretettől (hogy ne mondjam: a szerelemtől). Akik elképzelni sem tudnak olyan férjet, aki nem akar rajtuk uralkodni, aki társnak, partnernek tekinti az asszonyát, aki él-hal a családjáért (nem csak a gyerekeiért, a gyerekei anyjáért is), és az életét is áldozná értük, ha kellene.

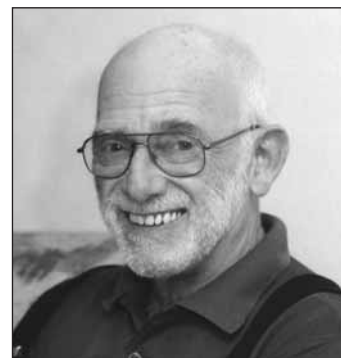
Én nem mondom, hogy sok ilyen férfi szaladgál a világban, ez a fazon csakugyan ritka, mint a fehér holló. De

van. Ha nem lenne, ha minden férfi törvénytörően erőszakos barom lenne, nem volna mire alapozni a jövőt. Értelmetlen volna a feminizmus is mindenestül.

Én félek azoktól a nőktől, akik nagyon is vissza tudnak élni a nők hátrányos helyzetével. Akik kifosztják a férfiakat; válás esetén a kirúgott férjüket (mert nem törvénytörő, hogy

kapcsolatban a társadalom hipokrita magatartásától el szoktam hányni magam.

Mert miért a lányokon verik el a port, miért nem azokat a kanokat büntetik, akik a lányokat használják? És hogy képzelik az urak és úrhölgyek? A nők árulják csak magukat, de ne legyenek szem előtt? És ha erkölcsök csúcsairól meg akarják szüntetni az ősi ipart,

Kertész Ákos Félelem a nőktől

„A Szegény, öreg feminista klapoc nyöszörgései” című ciklusból

a férfi „dobja” a nőt egy fiatalabb pipiért), hogy semmijük sem marad a rajtuk levő gatyán kívül, és még a gyerekeiket is elveszik, függetlenül attól, hogy sok „anya-lelkű” férfi létezik, aki jobb szülő, mint a gyerekek anyja.

Persze öreg feminista vagyok, mindig, minden körülmények között a hátrányos helyzetűek mellé álltam, akár kizsákmányolt proliról, földtelen zselérről, zsidóról, négerrel, rommáról, örményről, a férfibrutalitásnak kitett gyöngé nőről, védekezni képtelen gyerekekről, fogyatékosokról, támasz nélkül maradt árváról, özvegyről vagy a kiszolgáltatott szegény kis kurvákról volt szó, akikkel

ki ad a lányok kezébe kenyeret, tisztelt jobb- és baloldali polgárok?!

És ezen az sem változtat, hogy tudom, mindig az ilyen marhákkal szoktak kitolni, amilyen én vagyok. Az ilyenekkel szemben szokott visszaélni minden diszkriminációnak kitett egyén (sőt csoport) a hátrányos helyzetével.

Tudom. De a bőrrömből képtelen vagyok kibújni, és semmilyen rossz tapasztalat nem tudja már megváltoztatni a személyiséget. Kialakult. Ilyen. És ha balfácánnak tetszenek nevezni, még csak meg sem sértődöm.

Én gyűlölöm az erőszakot, de a sunyiságot is. És azt a nőt

is, aki nemi megkülönböztetés címén följelenti a kollégáját, amiért előre engedi a liftnél, vagy lesegíti róla a kabátot, kezcicsókolommal köszön, és azal kezd a reggelt, hogy milyen szép ma, Anikó, szépet álmódott? Mert erre volt már példa Amerikában, és ha szigorúan vesszük a feminizmust, lesz rá példa itthon is.

Apropó példa! Amíg a macsó lesz a társadalmi férfipéldakép, nem fog változni semmi. Szigorkodhatnak fönna a feminista értelmiségi nők, lenn a bunkó férj változatlanul megagyalja megrémített asszonyát. A nemi szerepekről alkotott társadalmi vélekedés megváltoztatását az óvodában kell kezdeni. És a művelődéspolitikában. Nem csak a „kulturális örökség” az érték, hanem a XXI. sz. szellemében most keletkező, tudatformáló erejű kultúra is.

(Félelem a feminizmustól. Interjú Morvai Krisztinával; Népszabadság, szept. 15.)

■ Újraolvasok. Régi-régi kedvenceimet, a cseheket. Paralt, a nagy cinikust, a remek stilsztát, akinek a Gyilkosok és szeretők c. re-

Borbíró Zsóka kérdése: Most mit olvas éppen, kedves Lengyel Nagy Anna?

génye alatt – ezt megint meg kellett állapítanom – leszakad az asztal, aztán minden idők – szerintem legalábbis – legnagyobb pszichológiai thriller-szerzőjét, a végzetet, a történelmi- és magánörületet geometriai pontossággal megjelenítő zseniális Fuksot..., a Mundstock urat, Az utolsó ügyet. Amikor pedig csendre van szükségem, nagy-

nagy csendre, akkor biztosan leveszem a polcra a tragikus sorsú, szelíd Ota Pavelt, ő egy kicsit a bibliám is. A halak jegyében c. novellafüzérét lapozgatva mindig eszembe jut, hogy az élet és a halál nagy, patetikus igazságai csak a pici hétköznapi történetekben és sorsokban nyerik el igazi hitelüket. Olvasom őket és máris otthon vagyok, mint-

ha intim barátokkal beszélgetnék, valahogy boldogít, hogy ezek a kötetek megvártak életem mindenféle jó-rossz kanyarai után.

Egyszer Collegium, máskor kollégium

■ Félreértés ne essék, a címben látható változatok nem pusztán a magyar helyesírás szeszélyes alakulását jelzik: tartalmilag is, érzelmileg is, történetileg is más jelent ez a szó, ha „c”-vel és „e”-vel, s megint mást, ha „k”-val és „é”-vel írjuk. A kollégium semmi több, csak diáktothon, amilyen a Ménesi úton működő is volt az ötvenes-hatvanas években, amikor ez a bentlakásos tanintézet semmiképp se számított a Nagyboldogasszony úton egykor létezett Collegium folytatásának. „A” Collegium viszont fogalom és Magyarországon egyetlen intézményt jelent: az Eötvöst, s főképp azokat az évtizedeket, amikor Bartoniék Géza, majd Gombocz Zoltán volt az igazgatója. Legendája még a Keresztury Dezső-féle Collegiumnak is van, de ennek keserű a vége: szétveretése, majd kollégiummá, közönséges szálláshelyé silányítása legfeljebb ellenpólusként tartozik a Collegium históriájához.

Amely – szakrális helyé vált a magyar értelmiség számára. Regények, emlékezés- illetve interjúgyűjtemények örökítik meg a dicső múltat, azzal is legyőzve minden kételkedést, hogy pártállástól, világnézettől, sőt, a collegiumi tagság idejétől is függetlenül egybehangzóan vallják: életük meghatározó élménye volt az ott töltött néhány év. Az Eötvös szellemi kisugárzása oly erős, hogy még ma is sorjáznak az érte, mellette, róla szóló újabb és újabb tanúságtételek, mint például az Eötvös Collegium Baráti Körének jóvoltából (már az is kész csoda, hogy ilyesmi létezhet ebben a világban!) megjelent kötet, (egy tavalyi konferencia anyaga), melynek résztvevői a bőség zavarával küszködve arról érkeztek, milyen szerepet töltöttek be a Collegium híres diákjai a magyar irodalom- (és tegyük hozzá: művelődés-) történetben. Ezt a kibővítést főképp Kecskés András Kodály Zoltánnal foglalkozó tanulmá-

nya, illetve B. Révész László filmrendezőnek az ún. „pályaelhagyók” sorsát ecsetelő emlékezése teszi indokolttá.

Ami viszont e két írás között van, az kétségkívül leginkább az irodalomtörténettel kapcsolatban kínál hol szellemi municiót, hol meg inspiráló vitatkoznivalót. Engem például arra készítetett, hogy elővegyem két egykori egyetemi professzorom, Sötér István, illetve az itt említésre se méltatott Bóka László egy-egy írását: Sötértől a Két iskola című, 1943-as esszét, Bókától pedig Gombocz Zoltán alakjának 1935-ös lírai megidézését. „A Collegium azt jelentette a tudományos életben, amit később a Nyugat jelentett az irodalmi életben” – írta Bóka s ez a mondat akkor indukált feszültséget bennem, amikor elolvastam Kerényi Ferenc számos momentumában szép és méltányos Horváth János-portréját, melyben szomorúan fedeztem fel a rendszerváltás utáni évek szellemi életének egyik sablonos tünetét: a méltatlanul kezelt Horváth Jánost úgy rehabilitálja, hogy egyszerűen megfordítja a méltatlan ítéletet és automatikusan értéknek láttat mindent, ami korábban kritika tárgya volt. Így a Petőfi „szerepjátkszásáról” szóló, igencsak vitatható elméletet, melyet nem tesz elfogadhatóbbá, hogy vulgáris bírálata leegyszerűsítésektől hemzsegett. Még elkedvetlenítőbb, hogy kisatíroz a pályaképből mindent, ami túlhaladott vagy igazolhatatlan Horváth János munkásságában, például 1921-ben megjelent Aranytól Adyig című könyvecskéjét, melyben ő, a már ifjan is nagytekintélyű irodalomtudós a fehér kurzus szellemében ítélte meg a Nyugatot: „zsidó és hangsúlyozottan filozofemita írók csoportosulása... A nyugatosok irodalma: a zsidó beolvadás első irodalmi megvalósulása...”, és így tovább, az idézetek szaporításában csak terjedelmi korlátok gátolnak. Ezt (újra

olvasva jutott eszembe Bóka idézett mondata s el kellett töprengennem azon, vajon a Collegium szellemi rangját jellemző Nyugat-hasonlaltal miként egyeztethető össze a Collegium egykori neveltjének évtizedeken át hivatkozási alapnak tekintett vélekedése, miszerint Adyt a zsidóság „faltörő kosnak használta nemzete, magyar faja érdekei ellen”. Épp ezért volt kénytelen (minden tisztelete ellenére) azt írni e könyv szerzőjéről a fiatalon elhunyt, zseniális Király György (Független Szemle, 1921), hogy „nem tudott a jelenségek fölé emelkedni, tiszta szemmel, elfogultság nélkül látni, ami irodalomtörténetírónál sajnálatos, kritikusként pedig megbocsáthatatlan”. Van épp elég romolthatatlan érdeme Horváth Jánosnak, hogy pályaképből ne kelljen mint meg nem történtet, kiretusálni a liberalizmus- és demokráciaellenességnek ezt a múltó epizódját, s ne egyoldalú apológiával ápoljuk emlékét.

Az Eötvös nagyságához az is hozzátartozott, hogy (épp mint francia mintaképében) elfért benne mindenféle ízlés, világnézet és felfogás, ha kellő tehetséggel és minőséggel párosult. Aligha véletlen, hogy Sötér István is épp erre s így emlékezett: „Falai közt ugyanazt kaptuk ettől a szellemtől (t.i. a franciától – Ny.A.), mint a Martinovics-összeesküvés óta annyian: emberiséget és demokráciát, az egyén méltóságát és jogait, szabadságot – nem csupán politikailag, de méginkább a gondolat s a bírálat terén”. Még érdekesebb, amit arról ír, hogy a mérgezett politika légkörében mi tudott lenni lakói számára ez az intézmény: „ellenméreg, mellyel a Collegium demokrata erkölcsé szolgált”. Amely demokrata erkölcs szöges ellentétben állt például azzal, amit Jérome Tharaud, aki pár évig az Eötvös francia lektora volt, majd később, 1919 után szélsőségesen torz, antiszemita könyvet írt hazánkról. Ő is „normalien” (az École Normale Supérieure egykori növendéke) volt, s így a Collegium egyik „francia kapcsolata”, de nem ártott volna azt is (akár egy lábjegyzet-

ben) megemlíteni, hogy merőben másféle szellemet képviselt, mint mondjuk Aurelien Sauvageot.

S ha már itt tartunk, az írások közt akad más példa is az efféle „letakarásos tapintatra”. Nagy Péter szép és bensőséges portrét rajzol Gyergyai Albertről – csak éppen azt „felejt ki” a képből, ami tanárával, majd idővel barátjával (arcpirított módon) 1948 után történt, amikor majdhogynem szellemi segédmunkássá fokoztatott le a francia irodalom nagy ismerője, Proust fordítója. S ez a fajta retusálás még szinte üdítő ahhoz az elhallgatással történő torzításhoz képest, amellyel Köpeczi Béla ismerteti pályafutása – tanulmányának, esszéinek semmiképp sem, legfeljebb a káderezések gyakorlatából ismert önéletrajznak beillő – történetét, szót sem ejtve azokról a stációról, melyek a grádicscon fölfelé, a hivatalosság me-rev képviselőjéhez, a hatalmi szempontok meggondolás nélküli érvényesítésének gyakorlatához vezettek.

A Collegium és a magyar irodalomtörténet kapcsolatának feltárását számomra legmeggyőzőbben Bodnár György tanulmánya váltja valóra: ő az, aki képes az egykori kollégisták műveiben (Laczkó Királyhágójában, Sötér Fellegjárásában) empáti-kusan, érzékenyen, a művek hátterének, íróik egyéniségének, a társadalmi helyzetnek, a kor művészi áramlatainak kölcsönhatását úgy kimutatni, hogy mire e regények pompás boncolásának végére érünk, a Collegiumról is többet tudunk, mint azelőtt. Például azt, hogy miért volt – Bóka László szavaival – „áldott Kas”, amelybe „lakói szívesen szálltak vissza, holtukig”.

Az Eötvös Collegium és a magyar irodalomtörténet (szerk: Varga László) Argumentum Kiadó – Eötvös Műhely, Bp., 2003 195 oldal, 1100 Ft

Nagy Péter

Írófaggató

Nádra Valéria megkérdezte

Kiss Endrét

KISS ENDRE filozófus, germanista, közíró 1947-ben született Debrecenben. 1966 és 1971 között végzett az ELTE Bölcsészettudományi Karán, ezt követően két évig szabadúszó és a MUOSZ Újságíró Iskolájának hallgatója volt, eközben újságíróként is dolgozott. 1974-től az ELTE Filozófiai Tanszékének tanársegéde, adjunktusa, majd docense. 1985-86-ban Humboldt-ösztöndíjas, 1990-ben a Párizsi egyetem vendégtanára, 1992-ben a Yale vendégkutatója, 2001 óta a Kodolányi János Főiskola kutató professzora, Széchenyi-professzor. Elnökségi tagja a Nemzetközi Schopenhauer Társaságnak, 1994 és 2000 között magyar ügyvivője a Hegel Társaságnak, alapító elnöke a Hermann Broch Társaságnak. 1997 óta az irodalomtudományok doktora. 2000-ben habilitált. Első önálló kötete 1978-ban *A k.u.k. világrend balála* címmel jelent meg, azóta filozófiatörténeti és irodalomelméleti munkák sorát publikálta. Legfrissebb könyve *Globalizáció és/vagy posztmodern* címmel idén jelent meg.

■ – Ha nem is a legényesebb kérdés, de nyilván megéri, hogy egy újságíró számára különösen érdekes: hogyan lesz egy – későbbi életútjából nyikárvalóan – főként elméleti érdeklődésű emberből (ha csak átmenetileg is) pályatárs? S vajon a rendszerváltás körüli években, amikor számos politikai publicisztikája jelent meg napilapokban, nem ennek a korai epizódjának a nosztalgijára vette-e rá arra, hogy lassú, tekintélyes periodikák helyett a napisajtósajtóban publikáljon?

– Teoretikus érdeklődésem és tevőleges kutatásaim mellett is elsősorban írónak készültem. Boldogan találkozom a Lánchídnál azzal a Karinthy vizionálta fiatalemberrel, hiszen a hetvenes évek elején szabadúszó írónak készülni hajmeresztő bátorság volt. Ezért kellett megismerkednem a sajtóval, amit kisebb mértékben bár, de meg is szerettem. Az írósról még annyit, hogy ha egyszer lesz szavam egy életműkiadás összeállításában, nem fogom kihagyni ekkori két regényemet, több kötetnyi elbeszélésemet, egy kötetnyi hangjátékomat és egy kötetnyi versemet. A rendszerváltás után saját és Krasznai Zoltánnal közösen írt és különösen Gádor Iván által pártfogolt publicisztikai írásaim feltűnést keltenek. Az írósról egyszerűen lenevelt az akkori társadalom és irodalmi élet. Szerencsém volt azzal, hogy átmenet nélkül belekezdhettem a teoretikus és irodalomtudományi művek írásába. Egy nap azután már arra ébredhettem, hogy meg tudok lenni íróskodás nélkül is

– Kutatási területét sokáig egy másik által nem sok figyelemre méltatott korszak: az Osztrák–Magyar Monarchia kultúrája, írói, filozófusai adták. Mi volt az ebben a közegben, illetve szellemi

ségében, ami megragadta az Ön figyelmét s hosszú időn át ebbe a korhoz kötötte?

– Az elsők között, de korántsem egyedül fordultam akkor az Osztrák–Magyar Monarchia szellemi világához. Ez a kor követelménye is volt, hiszen ahhoz képest, hogy 1960-ban ment nyugdíjba valaki, aki életének első tizennyolc évét még ebben az állomalakulatban és ebben a kultúrában élte le, ez az univerzum véglegesnek tűnő módon vált a felejtés martalékává. Ennél azonban fontosabb volt, hogy a ma világszerte a modernség alapító atyáiként számontartott értelmiségieknek akkor a nevét sem ismerte senki. Ebben a történeti rekonstrukcióban nekem sem volt jelentéktelen a szerepem. Persze eközben szembesülnöm kellett a történeti kutatásban megnyilvánuló kreativitás sajátos sorsával. Egy-egy eszmetörténeti vagy filozófiatörténeti monográfiával teljes szellemi univerzumot tettem le egy képzeltszertal, néhány hónap múlva mégis már úgy tűnt, ezt már mindenki tudja.

– Nietzsche neve egyfelől, Broché másfelől olyasmit sejtet, mintha éppen a határesetek izgatnák, hiszen Nietzsche írónak sem akármilyen és Broch többé-kevésbé filozófusnak is elmenne. Munkáinak tekintélyes sorát nézve nehéz eldönteni, hogy melyik diszciplínához kötődik erősebben, a filozófiához-e vagy az irodalomhoz?

– Több Nietzsche-és ugyancsak több Broch-könyv után már látom, hogy a gondolkodás kiemelkedő komplexitása vonzott mind a kettőjüknél. A minden addiginál komplexebb gondolkodást ugyan a közvetlen szemlélet is érzékeli, de az arra irányuló kutatásoknak kell felmutatniuk ennek a komplexitásnak az összetevőit is. Ezek megléte esetén végső soron közömbös, hogy filozófusról vagy íróról van-e szó.

– A kilencvenes évek elején Ön egyik vezetője volt az MDF Szabadelvű Körének, majd 1991-ben, feltűnést keltő gesztussal, kilépett az MDF-ből. Az következik-e ebből, hogy konzervatívizmus és szabadelvűség együttese fából vaskarika? Vagy volt esély a kettő összeegyeztetésére s csak a napi politika fordulatai tették lehetetlenné? Szorosan ehhez kapcsolódik a kérdés: az akkor történtek végleg elvették a kedvét a politizálástól?

– Sohasem voltam konzervatív, politikai hitvallásomban liberális, baloldali és nemzeti elemek egyaránt megjelennek. A rendszerváltás idején ugyan nem voltak kifejezett illúzióim, de azt semmiképpen sem tudtam volna elképzelni, hogy lehetséges lehet egy MDF bibóista komponens nélkül. Bibó és Csécsy Imre politikai koncepciójának szintézisére törekedtem, amelynek hegemoniája esetén nem következett volna a magyar társadalomnak az a tragikus kettészakadása, amely ellen elvbarátaimmal elsősorban harcoltunk.

– Új tanulmánykötete, melyben Fukuyama, Derri-da, Huntington és mások legfrissebb elméleti konstrukcióira reagál, mintha a politikai filozófia irányába jelentene elmozdulást. Lehetséges, hogy Ön éppen ebben találta meg munkássága új „főcsapását”?

– A globalizációra irányuló kutatásaimnak volt egy olyan korszaka, amikor mindennél fontosabb volt, hogy a társadalom minél gyorsabban minél többet értsen meg az új jelenségekből. Ekkor néha a szó szoros értelmében gyöngyöket kellett szórni (természetesen átvitt értelemben) a disznóknak. Két másik kötetemmel („A legutolsó utolsó esély, 2001, Varga Csabával közösen, valamint a „Monetarista globalizáció és poszt-szocialista rendszerváltás”, 2002) együtt a most megjelenő könyv a jelen elméletét értelmező, a teljességre igényt tartó triptichonná vált.

– „Tanulmányok a jelen elméletéhez” alcímű munkájának van egy (már csak stílusa okán is) rendhagyó fejezete, ahol a „reprimítíváció”, azaz a bunkóság különböző típusait írja le. Az elvont magas filozófia itt a napi tapasztalatból táplálkozik és bárki számára evidenssé válik, ami segíthet abban, hogy a filozófia egy-két évtizeddel korábbi népszerűsége visszatérjen. Egyszeri kirándulás ez az Ön részéről, vagy első jele egy tudatos törekvésnek?

– A félmúlt magyar filozófiának különlegesen is erős területe volt a mindennapi tudat és a mindennapi élet teoretikus értelmezése. A „bunkóság” problémája nem más, mint ennek aktuális érvényesítése, amely azonban a társadalmi tőke kritikusnak problematikus újratermelésének szálán a globalizáció elméletéhez is felnyúlik. A magyar társadalom újra való leszegényedése a társadalmi tőke javaiban a jövő nagy problémájává, akár még az Európába való integráció akadályává is válhat.

– Mire dolgozik jelenleg?

– Kötelező feladataimon, melyeknek legfontosabbika 1993-as Nietzsche-monográfiám kibővítése. Ezenkívül erősen foglalkoztat a huszadik század intellektuális történetének, mint az azt megelőző civilizációs csúcsponot utáni hanyatlás történetének megírása is. Végül Rákosi Mátyás Visszaemlékezéseinek négy kötete segítséget és anyagot adhat a marxizmus és a létező szocializmus kritikai elemzéséhez.

Faragni fából

Tarjána Tamás félcédulái

■ A *Hófogók* című kötetnek nyert ügye volt nálam, amikor belepilantva láttam, hogy a *Lavina-dal* című verssel nyit a *Nyit*, az első ciklus. Lackfi János e – Kosztolányira rájátszó – boldog, szomorú dalát az egyik legszebb és legpontosabb vallomásnak vélem-érzem a közelmúlt lírai terméséből. „Van faragókésem, mamuszom...” – olvassuk az első sorban; „Magam-faragású fakanelam...” – olvassuk a tizedikben. De hogy épp ritmusától és rímeitől ne fosszuk meg e gyönyörű lüktetést, idézzünk máshonnan is: „Van fura kincsem, négy szözi fej, / Négy puli-haj, négy száj lefetyel”; „Ház-dobozunkban ezer skatulya, / S mindben egy új: matryoskababa. / Görget, amim van, görgetem én, / S forgok e vásár görgetegén: / Hord a tulajdon, mint lavina, / Mert csupa vant szül mind, ami van”.

Az *Ister* újdonsága jobbnál jobb és változatosnál változatosabb művekkel ajándékoz meg, talán csak a mesterség fogásainak és az értelemszerű bizalmas fedettségét vágyunk még (mondjuk azt, hogy a *Részletezés* „könyvelési verse”, a telefonszámla-áttekintés a végén ne „egy az egyben” rögzítse, hogy „Ágnes lányom” születése tette szükségessé éppen akkor az éppen annyi másodperces telefonhívásokat). Mindegy, hogy a költő Lackfi tanul-e a műfordító Lackfitól, vagy fordítva: telivér formakultúrájú, a hétköznapi az ünnepit láttató versvilág jött létre. Ha még ma is szokás használni a tárgyias-leíró költemény fogalmát, akkor ez a tárgyias-megemelő – az anyagszerűt, a konkrétat illumináló – líra szöveggé testesülése. Aligha véletlen, hogy a címlapot egy mennyezefreskó díszíti: Lackfi János versgondolkodása mindig a földfelszín alaposan megfigyelt és megjelenített „kis tájairól” indul, s nagy lendülettel az intellektualizált (de nem elvont, s voltaképp nem is transzcendáló) magasba, a lényegi lét felé húz. Ehhez a hommage-ok, a szösszenetek éppúgy megfelelnek neki, mint a nagyobb kompozíciók (utóbbiak a *Tanulságok*, a *Köztí út*, a *Valami a szabadságról* remeklé-

seivel): a *Gügye kis dal* is egyfelől, a paródia paródiájánál sokkal rétegezetten „vanitatum vanitas”, a *Hírújságok* hírűsége is másfelől. A könyv külső és felső, megragadóan foszforeszkáló köreiről illene még szólnom, mégis – utalva a kis dolgok, a rokonlások, a „dúdoló” itteni fontosságára, s a másban felismert én-re – az Ego-strófiát citálom. Ez – Határ Győzőnek ajánlva „nagy kalaplengetéssel” – a megszólított költő erotikus önanalíziseit, nyelvi bravúrait, életműve káprázatos teatralitását még egy *-zm-* helyetti *-mm-* segítségével is a textusba vonva, így csap a világ húrjai közé: „itt spanyolcsimma járja / hüvelykfogó csipesz / vagy rusnya kalodája / golyógyótró bricsesz... kínozza így a költész / viláért enmagát / billikomába tölt és / nyeli: ecet zsarát”.

Az 1996-ban a *Pillangókéssel* érkező *Zemlényi Attila az AB-ART* által kiadott *Rodeót* „táncként” képzelte el, „amely számomra a kék-zöld bőrt, szivárgó vércsíkokat, a napba nézés méltóságát, a repülés és a zuhanás fékevesztettségét egyaránt megképezi”. A költő tancba megy valóban, és olvasóját tancba viszi – de az élet (a harminchat éves ember) fordulópont-pillanata már nem a külső vadságot, a közép-európai easy rider szabadvers-tombolását engedi, inkább a csendesebb lejtést, a benső körforgást. Zemlényi olyan fényképet tetetett a borítóra, amelyen két kislányát öleli. Egész könyvét átjárja a családiasság – azon a hangon, ahogy a viharok felé kihajózni és az öbölbe visszatermi egyként szerető tengerészek fújják a sós levegőt.

A *Rodeó* továbbra sem a higgadt építkezésben mutatja költője erejét. Sorok kószálása, szószervezetek magnéziuma, heroizálás és deheroizálás adok-kapokja: ez vonzza a szemet. A legszilárdabb struktúra nyolc sor: a pompás miniatűr *Diótörő*. Korábbi két kötetétől eltérően ennek jelenében az *Öreg Halál* fúvarozza át a szerzőt (vagy ő az *Öreg Halált*), de hogy nem „mesealakról” van szó, az az *Erszénes farkas doc*. Vagy a *New-York, pszichotechnikum* soraiból is kivöröslik.

Piros, fekete, arany: Zemlényi megőrizte uralkodó színeit (második gyűjteménye 1999-ben a *Piros Arany* volt), de a csekély számú verssel is tágította spektrumát. A töredezettség, darabosság továbbra is erény – ha olyan a tagoltság, mint a „gyors gyors lassú lassú”-nak értelmet adó *danse*-ban, mely egy kondérba főzi össze a kulturális és az irodalmi hagyomány számos elemét; és pokolian rotyog. (*Eszik Alajos* illusztrációit, ezeket a görög tragédiámaszk-arcú és szegínű aktokat igazán ideillőnek érezzük, mert bár Zemlényi versei némi békülékenységet mutatnak az ember és a lét iránt, ezúttal is a nyüzötséggel meztelenítenek.)

Székelly zárandokversek: Balázs Tibor e meghatározással gyűjtötte az *Ábel torrya* cím alá az 1974-től (tizenhat éves korától) 1989-ig felgyűlt termék javát (*Accordia*). Szinte ránézésre is süt a kötetből, hogy alkotója a történelembe és az időbe, s e kettőtől szörytől menekülve a rémségeknek is értelmet adó bibliusságba forgatja verseit, melyeknek erős fragmentáltsága is a tanúságtétel, a kor-örzés erejével hat, ugyanakkor bizonyos – kihagyásos, „kancsalos”, aforisztikus – technikai megoldásokra sarkall. Az előbbi mondat mellett a *Lengő tündérekert*, *Az idő története*, a *Damaszkusz felé*, a *Hét apokrit levél* ciklus- és műcímeik érvelhetnek. Balázs Tibor versalakításában sokszor érvényesül önkényesség, ötletszerűség – igaz, akár a kényszeres véletlen szavaiból-versfőiből is képes olyan szövegdobbetet kipréselni, mint a *Nem-mengyelejevi táblázat* mementója, s a *Tisztás* betűkép-versének semmi szégyenkeznivalója nincs például Illyés Gyula *Újévi ablakával* összenyitva. Némely sortörések, rímprobak, intellektuális gegek azonban megtakaríthatók lettek volna.

A töredékszerű vagy epigrammatikus „kisversek” jó kasra találtak a roppant átgondolt fejezetes osztásban, és jó ellenpontjuk a sorozatosságra, variativitásra alapozó versbeszéd (*Öreg ház; Az örökség; Netudki, valahol*). A magyar szonett újabb történetében is külön hely illeti meg Balást azért a rövid soros versalakért, amely az indító *Ábel absconditus*, illetve a „szeplosított” szonettkoszorú, a *Netudki*... sajátja (más-más módon). Ahogy valamennyi mai költőnkél, Balázs Ti-

bornál is felbukkan a faragás-metaphora (*A sárkányszelídítő és a fából faragott királyfi*), ám ha bármilyen vándor-toposzt alkalmaz, a rá jellemző, még a tépertségben is játékos fogásokkal segíti és teszi eredetivé az immigrációt.

Láng Éva a *Nincs kivétel (Új versek és válogatások)* lapjain (*Tevan Kiadó*) nem egy: egy regiment szonettkoszorút is átnyújt. A cifrázott, a legnehezebb fajtá(k)ból. A klasszis minőség ellenére éppen a mennyiség a (nem először szóvá tett) gondom: a költő a különféle ritka, „ünnepi” versidomokat is mindennapivá írja a sokasítással, illetve a (majdnem) minden – és nem csupán időmértékes – formát felkereső odaadásával. Korábban, tisztelgő magánlevélben, erről annyit kockáztattam meg: „mint ha egyenesen verstani könyvnek írna példákat” – és Láng Éva válasza ezt büszkén felvállalta (Kodály és Weöres ilyen irányú együttműködésére utalva). A csillogó formakultúra veszélye az, hogy sokszor üresen felülretorizált lesz a vers, szegényes érzetek és képzetek öltözködnek ki.

Ha napestig vitáznék is Láng Éva némely költői eljárásaival és végeredményeivel, a *Nincs kivétel*, egészét megint jelentős költői teljesítménynek gondolom. Kérem, az érdeklődő ügyet se vessen a nyelvtanilag is értelmetlen borítószöveg leltárára (vajon ki írhatta...?), s a 65. oldalra rejtett L. É.-vallomásból bontsa ki a foglalatot. A nyolcvanadik életév küszöbén, a sokat szenvedettek – s az örök nyughatatlanok, a női Kolumbuszok – felülemelkedésével történik az összegzés, a számvetés, amely persze ebben az elrendezésben sem takar(hat)ja az (esetleg korrigált) művek évtizedek mélyéről induló pulzálását. Most a befogadatlanságot látom Láng Éva ezer jalként megjelenített fő tárgyának. Kafkai állapot ez: származásban, létben, nyelvben, kivételességben is folytonosan otthontalannak lenni. Ezt a fájdalmat ellensúlyozzák az erkölcsi méltóság versei: a költő, a be nem fogadott a maga ellentmondásosságában fogadja be, faragja újra a világot. Olyan erővel, hogy a *Sással üzenj!*, a *Mert más vagyok*, az „íróasztal”-játékok kettőse, a „régiek” közül a *Lőw rabbi sírjánál* és sok másik memoriterré váló részlettel lesz a mienkké.

Libri sikerlista

2003. szeptember 5–18.

A Libri üzlethálózatban regisztrált vásárlások számítógépes összesítése alapján

SZÉPIRODALOM	ISMERETTERJESZTŐ	GYERMEK, IFJÚSÁGI
1. Kertész Imre: <i>Felszámolás</i> Magvető Könyvkiadó	1. Moldova György: <i>A tékozló koldus 1.</i> Urbis Könyvkiadó	1. Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: <i>Ablak–Zsiráf</i> Móra Ferenc Könyvkiadó
2. Ernyey Béla: <i>Curva Pericolosa</i> Magyar Könyvklub	2. Révai Gábor: <i>Mesterek – beszélgetések a világról és a túlvilágról Müller Péterrel és Popper Péterrel</i> Jonathan Miller Kiadó	2. Brezina, Thomas: <i>Boszák az iskolapadban</i> Egmont–Hungary Kft.
3. Márai Sándor: <i>Füveskönyv</i> Helikon Kiadó	3. Fallaci, Oriana: <i>A harag és a büszkeség</i> Focus Kiadó	3. Janikovszky Éva: <i>Már óvodás vagyok</i> Móra Ferenc Könyvkiadó
4. Vámos Miklós: <i>Sánta kutya</i> AB Ovo Kiadó	4. Stahl Judit: <i>Enni jó!</i> Park Könyvkiadó	4. Janikovszky Éva: <i>Már iskolás vagyok</i> Móra Ferenc Könyvkiadó
5. Márai Sándor: <i>A gyertyák csonkig égnek</i> Helikon Kiadó	5. Dohár Péter: <i>Kis angol nyelvtan</i> Dover International Kft.	5. Brezina, Thomas: <i>Az a boszorkányos szerelem</i> Egmont–Hungary Kft.
6. Gerlóczy Márton: <i>Igazolt hiányzás</i> Ulpius-Ház Könyvkiadó	6. Oliver, Jamie: <i>És egyszerűen csak főzz!</i> Park Könyvkiadó	6. T. Aszódi Éva: <i>Cini-cini muzsika</i> Móra Ferenc Könyvkiadó
7. Mayes, Frances: <i>Édes élet Itáliában</i> Tericum Kiadó	7. Pusztai Ferenc (szerk.): <i>Magyar Értelmező Kéziszótár</i> Akadémiai Kiadó	7. Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i> Móra Ferenc Könyvkiadó
8. Woolf, Virginia: <i>Mrs. Dalloway</i> Európa Könyvkiadó	8. Polcz Alaine: <i>Kit siratok? Mit siratok?</i> Jelenkor Kiadó	8. Varga Katalin: <i>Mosó Masa mosodája</i> Móra Ferenc Könyvkiadó
9. Lángh Júlia: <i>Egy budai úrilány</i> Magvető Könyvkiadó	9. Pease, Barbar – Pease, Allan: <i>Miért hazudik a férfi? Miért sír a nő?</i> Park Könyvkiadó	9. Milne, A. A.: <i>Micimackó</i> Móra Ferenc Könyvkiadó
10. Mayes, Frances: <i>Napsütötte Toszkána</i> Tericum Kiadó	10. Balogh János: <i>Túrkevéstől Océániáig</i> Nemzet Lap-és Könyvkiadó	10. Kästner, Erich: <i>A két Lotti</i> Móra Ferenc Könyvkiadó

A FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZ SIKERLISTÁJA 2003. SZEPTEMBER 8–20.

Szépirodalom:

- Kertész Imre: *Felszámolás* Magvető Kiadó
- Moldova György: *A tékozló koldus 1.* Urbis Könyvkiadó
- Fallaci, Oriana: *A harag és a büszkeség* Focus Kiadó
- Kertész Imre: *Sorstalanság* Magvető Kiadó
- Szabó Magda: *Régimódi történet* Európa Könyvkiadó
- Márai Sándor: *A gyertyák csonkig égnek* Helikon Kiadó
- Janikovszky Éva: *De szép ez az élet!* Móra Könyvkiadó
- Lángh Júlia: *Egy budai úrilány* Magvető Kiadó
- Márai Sándor: *Füveskönyv* Helikon Kiadó
- Kertész Imre- Esterházy Péter: *Egy történet* Magvető Kiadó

Ismeretterjesztő:

- Iskolaválasztás előtt... 2004 Panem Kiadó
- A magyar helyesírás szabályai Akadémiai Kiadó
- Andorka Rudolf: *Bevezetés a szociológiába* Osiris Kiadó
- Horváth Gyula: *Jordánia* Ketzal Kiadó
- Magyar Értelmező Kéziszótár Akadémiai Kiadó
- Bíró György Dr. – Lindner Károly Dr. (szerk.): *Tápanyagtáblázat*
Táplálkozás és tápanyag-összetétel Medicina Könyvkiadó
- Lázár István: *Illustrierte Geschichte Ungarns* Corvina
- Pályaválasztás, továbbtanulás 2004 OKKER Kiadó
- Kühlewind, Georg: *Csillaggyerekek. Gyerekek, akik különleges feladatok elé állítanak bennünket* Kláris Kiadó
- Deák Sándor Dr.: *Gyógyítás fény- és színterápiával* Szerzői kiadás

Ifjúsági és gyermek:

- Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk* Móra Könyvkiadó
- Fekete István: *Vuk* Móra Könyvkiadó
- A Grimm testvérek legszebb meséi Egmont Kiadó
- Beiner, Jürgen: *Indiánfonatok* Cser Kiadó
- Móricz Zsigmond: *Légy jó mindhalálig* Talentum Kiadó
- Fine, Anne: *Mi a gubanc, Gülüşemű?* Ciceró Könyvstúdió
- Fekete István: *Tüskevár* Móra Könyvkiadó
- Cabot, Meg: *A neveletlen hercegnő naplója 2.* Ciceró Könyvstúdió
- Cabot, Meg: *A neveletlen hercegnő naplója 3.* Ciceró Könyvstúdió
- Ablak–Zsiráf: *Képes gyermeklexikon* Móra Könyvkiadó

PARNASSZUS ANTIKVÁRIUM

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 50. Tel./fax: 311-6049
vásárol régi könyveket, könyvtárakat, műfaji, tartalmi,
időbeli kötöttségtől mentesen, ám válogatva.
„Mindenfélét, de nem mindent”

Előzetes telefonos egyeztetés alapján
díjtalan kiszállítás, szállítás.

Minden könyv egy helyen! TANKÖNYVCENTRUM a Kódex Könyvruházban

Budapest V., Honvéd u. 5. (A Parlamenttől egy percre.)
Telefon: 331-0126, 331-0127
Az általános és középiskolai tankönyvek közel teljes
választékával várjuk kedves vásárlóinkat.
Minden könyvet egy helyről!

Pléh Csaba: Bevezetés a megismeréstudományba

A kognitív tudományokba bevezető könyv alapkérdése, hogy vajon kezelhető-e az emberi gondolkodás csupán úgy, mint állandó fordítások sorozata, vagy éppen az evolúciós történetből, az agy felépítéséből s a kultúrából kell kiindulnunk a megismerő ember megértéséhez.

Typotex Kiadó, 264 oldal, 2200 Ft
a kiadóban (Bp. 1024, Retek u. 33–35.) 15% kedvezménnyel

TYPOTEX 1024 Budapest, Retek u. 33-35.
Tel./fax: 316-3759, www.typotex.hu

KÖNYVHÉT

Hirdetésfelvétel:
209-1875

■ *Élvezettel – és mindig vára-
kozással olvasom – már tényleg
évek óta Sári László úr valóban
irodalmi értékű folytatásos „be-
számolóit” Lin-csi szerzetes
gondolatairól, vándorlásairól.*

*A könyv, még az első kötet,
azóta sem kapható, és az újabb
történetek megjelentetéséről –
legalábbis én – még nem olvas-
tam a Könyvhétben.*

*Ha esetleg újabb ki-
adás(ok)ban, vagy már valahol,
eseleg még kaphatók ezek a
tényleg ritka könyvek, gondolom
mások is érdeklődnének iránta.*

*Itt vidéken a Könyvhét alap-
vető hiányt, úrt tölt be; a köz-
ségben ugyan van könyvesbolt,
hetente vannak új könyvek – ke-
leti tárgyúak is! – de a jelenlegi
könyvtárak még a dolgozók, vi-
szonylag – helyi viszonylatban
– magasabb jövedelműek szá-
mára sem teszik lehetővé, még
sokszor a kötelező olvasmányok
megvásárlását sem. Nehéz
könyvet eladni, tudom, most is,
de hát azért a könyvesboltunk
sem tud minden, még azt a ha-
vonta – számomra is – elérhető,
régem kiválasztott könyvet be-
szerezni, főleg eladni.*

*Még annyit, a rokkantnyugdí-
jam alig haladja meg a létmini-
mumnak ma is elfogadott ha-
tárt, meg hát nem is vagyok
buddhista, bár vannak ilyen*

*tárgyú, régi, keleti, antikváriu-
mokból lassan összevásárolt
könyveim.*

*Érdeklődésem is inkább tanul-
mányaimnak megfelelő, főleg
természettudományos és műsza-
ki, de Sári László úr írása tény-
leg lebilincselő.*

*Alkalmadtán ezért ajánlom
figyelmébe a két könyv megjele-
néséről beszámolni.*

Tisztelettel:

Cs. L.

(név és cím a szerkesztőségben)

Kedves Cs. L.!

Levelét – kedves sorait – kö-
szönjük, örülünk, hogy elé-
gedett a Könyvhéttel. Sári
Lászlónak Az ifjú Lin-csi
vándorévei c. sorozata foly-
tatódik lapunkban, első köz-
lés, tehát nem jelent meg
sem könyv alakban, sem más
formában máshol, emiatt
könyvként akkor lesz csak ol-
vasható, ha a sorozat befeje-
ződik és egy könyvkiadó –
előzetes információink sze-
rint az Írás Kiadó – majd
megjelenteti.

A lapunkban megjelenő so-
rozat előzménye – a Reggeli
beszélgetések Lin-csi apát
kolostorában – a Magyar
Könyvklub kiadásában jelent
meg néhány éve, de tudomá-
sunk szerint is teljesen elfo-

gyott, könyvesboltokban
nem kapható, talán valóban
szükség lenne új kiadására. A
magyarországi olvasó száma-
ra – aki hiába keresi a köny-
vet – nem vigasz, nekünk
azonban szerzőnk miatt
öröm, s örömeinket most
megosztjuk Önnel: a Reggeli
beszélgetéseknek készül
(még az is lehetséges, hogy
már meg is jelent) a német
nyelvű fordítása.

■ *T. Szerkesztőség!*

*Ma olvastam az újságukban,
hogy egy negyedikes fiúnak je-
lent meg könyve. Nos. Én egy
hetedik lány vagyok és én is
könyvet írok. Most járok a kb
nyomatásban a harmincadik
oldalnál. A sztori az az, hogy
van két lány, akiket baba ko-
rúkból ott hagynak az intézet-
ben. Az egyikük, Emily szemé-
kedős nagyszájú. A másik, Li-
za, csendes. A végén a könyv-
nek, felfedeznek egy titkos kam-
rát, tele csupa középkori ruhá-
val. De ott már hárman van-
nak, mert behoznak egy Petra
nevű lányt és jóban lesznek. Ko-
molyan megsérülnek mind a
hárman, mert beesnek és 3 m-t
zuhannak. Az újságban is sze-
repelnek, és Emily anyukája az
újságíró, Lizáé pedig a fotós.*

*Végül boldogak lesznek a csa-
ládjukkal, de ez folytatódni is
fog. Ha érdeklő önöket akkor ké-
rem válaszoljanak!*

2003. szeptember 13.

Köszönettel: S. M. V.

*(név és e-mail cím
a szerkesztőségben)*

Kedves S. M. V.!

Köszönjük, hogy megtisz-
telsz bennünket bizalmad-
dal, sajnos a Könyvhét nem
tud könyved megjelenteté-
sében segítségére lenni,
mert jelenleg nem adunk ki
gyerekkönyveket (az igazat
megvallva jelenleg másmi-
lyen könyveket sem adunk
ki, bár az igazsághoz hozzá-
tartozik, hogy nagyon sze-
retnének, de hát az élet... stb.
úgyis tudod...).

Emiatt határoztuk el: olyan
módon próbálunk segítsé-
gre lenni, hogy nyilvános-
ságra hozzuk gyerekkönyv-
ajánlatodat, és ha a lapunkat
olvasó könyvkiadók közül
valamelyiknek megtetszik
könyvterved, akkor rajtunk
keresztül fel tudjátok majd
venni a kapcsolatot.

Reméljük, hogy lesz olyan
kiadó, amelyik érdeklődik
majd, irodalmi terveid meg-
valósításához sok sikert kívá-
nunk. A szerkesztőség.

Fáy Miklós KÖLTŐI

■ Talán jól sejtem, hogy
Önök, akik most itt ülnek,
többségükben nem kaptak
még Maecenas-díjat, úgy-
hogy hadd osszam meg az él-
ményt: pokoli. Pokoli. Mert
mit csinál az ember, ha meg-
dicsérik? Tördeli a kezét, le-
süti a szemét, és szerényke-
dik. Ó, nem, igazán nem,
nem kellett volna, meg hát
nem is érdemlem.

Hát, ezt most nem lehet
csinálni. Illetve szemet
azért lesütnék egy kicsit, és
ha hozzájárulnak, akkor az
arcomat is egy pillanatra a
kezembe temetem, de to-
vább már nem megyek.
Mert ha azt mondom, nem

is érdemlem, akkor az már
kritikai munkásságom ré-
sze, elárulom, hogy nem va-
gyok valami nagy véle-
ménnyel azokról, akik pont
egy ilyen embert találtak ki-
tüntetésre méltónak. Barát-
ságtalanság, udvariatságtalanság,
hálátlanság.

Na jó, ezt azért muszáj el-
mondani. Mert beszopták.
Hohó, elhitték. Ezek tényleg
azt hiszik, hogy én valami
rendes ember vagyok, ret-
tenthetetlen kritikus, pedig a
valóságban annyira be va-
gyok tojva, hogy még ezt a
szöveget sem merem felol-
vasni. Én tudom, mennyivel
egyszerűbb otthonról lődöz-
getni a mérgezett nyilatkat, és
ha kitör a botrány, azt mon-
dani, kérem, engem az igaz-
ság kimondása miatt üldöz-
nek. Van egy Kabos-film,

amiben azt mondják: Béla,
menj oda, és mondd meg ne-
ki a véleményedet. Mire Ka-
bos: nem lenne jobb, ha
megtelefonálnám neki? Na,
hát ez az ember a kritikus.
Béla, aki még csak nem is te-
lefonon, hanem levélben
közli a véleményét. Ehhez
képest ahhoz, hogy valaki
odaálljon, és hamisan éne-
keljen, vagy csak azt mondja,
hogy kedves nézőink, az esti
mese következik, százszor
több bátorság kell.

A fene egye meg, hogy
mindezt most nem mondh-
tom el. Mert idejöttek, és azt
mondták, hogy: te rendes
ember vagy. És az ilyesmi
olyan, mint az önbeteljesítő
jóslat, ha ők mondják, én
próbálok úgy tenni, a végén
meg majd rajtam marad az
oroszlánbőr, húsz-harminc

év múlva tényleg rendes em-
ber leszek. Belegondolni is
rossz. Az egyetlen remény,
hogy a rendessé válás is
olyan, mint a fogyókúra,
mindig holnap kezdődik.
Úgyhogy ma még dolgozik
odabent a kisördög, és gyor-
san fölteszi a kérdést, mielőtt
még visszaszívhatná. A kér-
dés pedig így hangzik: Ked-
ves hölgyeim és uraim! Nem
vették észre, hogy egy futó-
bolondot tüntettek ki?

Ha nem akarnak, ne vála-
soljanak.

(Elhangzott – valószínűleg
(merthogy az eseményre
lapzártánk után került sor) –
a Maecenas Könyvkiadó ál-
tal alapított Maecenas-díj át-
adási ünnepségén szeptem-
ber 24-én, az idei díjazott –
Fáy Miklós – köszönő be-
szédeként.)

Magyar irodalom

„Némelyik harap...”

■ Csala Károly egy a reneszánsz emberek ma már ritka fajtájából: filmlexikonok és film-guide-ok tévedésen szinte sosem kapható szerzője, Radovan Zogovics, Majakovszkij, no meg az ős-Cid fordítója s mindezek mellett, közben, előtt és után: költő, aki 1969 óta mindössze a harmadik kötetével jelentkezik. Ritkán szól, de amikor igen, érdemes rá odafigyelni.

Első kötet ritkán okoz akkorra fölzúdulást, mint hajdan az övé. Ezt legfeljebb azért idézem fel, mert mindaz, amit Csala verseiben akkor elviselhetetlennek találtak bírálói, azóta bevett, sőt sokaknál már el is koptatott költői eszköztárrá vált: az ízekre bontott szavak két- vagy többértelműségéből kibontott feszültségteremtő erő, a vad szójátékok, a mostani kötetben is fel-felbukkanó fanyar „alig-rímek”, (kártékonyjátékok) szándékos disszonanciája, amely maga is közlendőt hordoz, – bizony, ezek miatt harminc éve még költő-mivoltát is tagadták, ma meg vaskalaposság volna megbotránkozni rajtuk. Persze, a Csala-versnek nem a formai sajátosságai szúrtak leginkább szemet, de ezekben lehetett úgy belekötni, hogy mégse kelljen nyíltan bevallani: az nem tetszik, ami a rendszeren (mármint az akkorin) a saját meghirdetett eszméit kéri számon úgy, hogy végül könnyűnek találja azt.

Az új versgyűjtemény meglepetése, hogy a lényegét illetően mit sem változott. Most is berzenkedhetnek ellene, akik versnek csakis a lírát, annak is csupán képekkel dolgozó, vallomásos fajtáját képesek elfogadni. A kötet darabjai néha valóban „prózaik”, mintha szerzőjük nem túlduzzadt ego-ja látomásait akarná közzé tenni, ahogy poétához „illik”, hanem beérné azzal, hogy ironizáló maximáit, groteszk élményeit osztja meg velünk – ezért, amit olvasunk, egy fázissal előbb hat értelmünkre, mint érzelmeinkre. De vajon baj ez? S talán nem is mindegyik opuszára igaz, mert például az Úgy is jó lesz, a Viharos alkonyat, a Hitvány halál vagy a Macskatavasz egyszerre megrendítő és gyönyörködtető. S kit ne fogna meg, ha azt olvassa, hogy „kihül itt, aki képzelt”? Ez tán nem a költői vallomás a költészet sorsáról? S miért ne lehetne költészet az a vers is, melyben a költő szellemesen mondja az igazat? Csala (néhány erőltetett ötlettől eltekintve) épp ebben a legjobb. Íme: „Igérgették, hogy fölruháznak/ s gyűlnek, hogy megruházzanak./ Csak eszmére kellettünk máznak” Ha tudjuk, hogy ezek a tercínák a Proli dal címet viselik, mindjárt mélységet és távlatot kap a „máz”, mindjárt rájövünk, hogy egyfajta történet szemlélet kulcsát tartjuk a kezünkben. Azt, hogy „A helyzetnek most ura van/ tehát a helyzet szolgál” – felfoghatom bon mot-nak is, de ha egybevetem tapasztalataimmal, az utóbbi 15 év történéseinek lehetséges megfejtését találok benne. Ezért tökéletes ars poética a Költői program: „A valóság réseiben/ versek alusznak/ Költögetem őket./ Vigyázni kell velük...” Kiki pártállása, ízlése szerint vegye figyelemzetetésnek vagy kérdésnek a vers zárósorát: „Némelyik harap”. Ezt igazolhatom.

Nyerges András

Csala Károly: *Évtizedek egy aprópénz-országban* (szemelgetett versek) Z-füzetek/101, Bp., 2003, 65 oldal, 250 Ft

Külföldi irodalom

Belső zarándokút

■ A zarándoklás mindig kegyetlen erőfeszítés, a vezeklés egyik formája, jutalma bűnbocsánat és feloldozás. Akik ma ellátogatnak a zarándokhelyekre, többnyire az emberi kultúra emlékhelyeit keresik. Egyre ritkábban vezérli őket csakis a lelki célkitűzés, mint a Zarándokúton című könyv szerzőjét. Jennifer Lash neves író- és festőnő, akinek daganatos betegségét műtéttel és hosszadalmas kezeléssel próbálták

gyógyítani. Ezt követően indult magányos zarándokútra Franciaországon át Spanyolországba. Olvasmányos könyve riportregény és útinapló egyszerre. Keletkezéséről így vall: „Honnan jött a gondolat? Már jó ideje nem vagyok gyakorló katolikus. A zárda iskolájában töltött nyolc évre vegyes érzésekkel gondolok vissza. Áldásnak látom, hogy találkoztam értékes emberekkel. Érdekes, művelt, a lányok rezdüléseire érzékeny apáccákkal. Emlékszem a hosszú csendekre, az éneklésekre, a liturgikus évre, az istenhit, az elfogadás embert formáló erejére, amely megtanít szeretni a szomszédainkat és ellenségeinket. Megrendítő és felemelő gondolat. Tagadhatatlanul szárnyalásra készítette a képzeletemet.”

Megfigyelő akar lenni, aki elfogulatlanul és mindenre nyitottan szemléli, hogy mi zajlik a mai Európa e sajátos szegletében. Keresi a külső és belső világ természetese egyensúlyát. Ezért kel útra gyalog. Egyetlen útítársa a csend. Zarándokútján nem a halálra készül fel. A halálról való elmélkedés számára egyet jelent az életről való gondolkodással. Arra törekszik, hogy rátaláljon a külső és belső világ egyensúlyára is. Új lehetőséget, új kifejezést kíván nyerni további életének. Ösztönösen érzi, ezt a célt csak úgy érheti el, ha visszatér a gyökerekhez. Ha lelkileg befelé fordul, mialatt fizikailag távolodik londoni otthonától. Középkori stációkat keres fel, jól tudva, hogy az ősi helyek művészete és építészete megőrizte számunkra misztikus képzeletünket és energiáinkat.

„Elgondolkoztam azon, hogy én mit akartam látni, érezni, mit akartam megtalálni, mit kerestem. A betegség, a baljós szavak, hogy rákom van, kétségtelenül szerepet játszottak abban, hogy útnak indultam. Hirtelen sürgössé vált, hogy jobban, mélyebben megértsem magam. Létezésem lehetőségét és célját. Az élet minőségének megítélése nyilvánvalóan függ attól, hogy milyennek akarjuk látni. A választás rajtunk áll.”

Családtagjaitól, közöttük legidősebb fiától, a filmszínész Ralph Fiennes-től, búcsút véve a franciaországi Caen városától kezdve követhetjük nyomon hosszadalmas útját, egészen a spanyolországi Santiago de Compostellá-ig.

Az író nőnek 23 évesen jelent meg első regénye, A temetés. A Zarándokúton volt a hatodik könyve. Betegsége alatt mindvégig dolgozott. Utolsó regénye, a Véségi kötelek 2001-ben jelent meg a kiadó gondozásában. Jennifer Lash 1993-ban hunyt el.

B. L.

Jennifer Lash: *Zarándokúton*

Szabad Föld Kiadó, 265 old, 2290 Ft

Finom mechanizmus

■ A következetes ragaszkodás elbeszélése egyéni nézőpontjához a német Hans-Ulrich Treichel merészen groteszk kisregényének fő erénye. Az 1945-re visszatekintő történetet egy érzékeny kiskamasszal mesélteti el a példásan fegyelmezett, önkorlátozó író. Egyetlen olyan eseményt vagy tényt sem csempész bele Az elveszett fiúról szóló kérdéses históriába, melynek észrevétele és feldolgozása meghaladná az átlagos intelligenciájú gyerek képességeit. Zaklatott figyelméből adódó következtetései ellenben annyira sajátosak, hogy mindaz, amiről beszámol, rendre különös és többnyire komikus fénytörést kap.

Ideges lelkiállapotában szerzett tapasztalatait már az első lépésben jókora félreértések teszik zavarossá. Belőlük nemegyszer kancsalul leegyszerűsített, vagy abszurdításba hajló konzekvenciák kerekednek ki. Ezek a valószínűtlenségek disszonáns ellenpontot képeznek a reális cselekménnyel, melynek lényege, hogy a kis narrátor szülei saját gyerekként szeretnék azonosítani azt a másik fiukat, akiről úgy vélik, hogy az orosz csapatok elől menekülve szakadt el tőlük, majd intézetbe került. Az olvasó – némileg nem várt poén formájában – azt is meg-

tudja, hogy a kitartó nyomozás miként zárul. A kiderülésnél sokkal fontosabb, minőségi körítést azonban azok a megfontolások, morgolódások, morfondírozások, kommentárok jelentik, amelyeket az egykeként felcseperedett nebuló állítólagos testvérbátyja várható megjelenéséhez fűz; előrehozott féltékenységgel, testetlen, de nem egészen oktan szorongással...

Közben a Kelet-Németországból szalajtott család éli a köznapi életét. Csemetéküknek polgárosuló törekvéseikkel kapcsolatban is vannak fura meglátásai, gyanakvóan haragos megnyilvánulásai. Mindez a bravúros libikókázás természetesen arra jó, hogy a pszichés ügyekben igen járatos szerző új és új csavarásokkal, kitérőkkel még érzékletesebbé tegye kicsiny hőse mulatságos szelmalomharcát a függetlenségét fenyegető családgyarapodás ellen. Csupán a temetkezési és hullaházi jelenetek morbiditását érezzük feleslegesnek. Ettől függetlenül csak ámulunk és bámulunk azon a finommechanikai minőségű munkán, amit Treichel – nem hiábavalóan – művébe befektetett.

(iszlai)

Hans-Ulrich Treichel: *Az elveszett fiú*
Európa Könyvkiadó, 146 oldal, 1100 Ft

Történelem

Életút a guillotinig

■ Az angol történészt, Antonia Fraser tagadhatatlanul érdeklik azok a királyi nők, akiket kivégeztek. A VIII. Henrik hat feleségéről, illetve a Mária skót királynőről szóló művei után Marie Antoinette-ről fejezett be hatalmas kötetet. Mária Terézia osztrák császárnő leányát XVI. Lajoshoz adták feleségül. Emlékezetes alakokká nem különleges képességeik révén lettek, hanem azért, mert rajtuk gázolt át az újkori világ legnagyobb forradalma és ismét beigazolódtott, hogy a történelem kerekét visszafordítani nem lehet.

Az 1755-ben, az osztrák Habsburg-ház tizenötödik gyermekeként született Mária Antónia Jozefa Anna tizenöt évesen lett francia királyné, s 1793. október 16-án küldte guillotin alá a forradalmi konvent. Életrajza rendkívül alapos és elegáns stílusú írója gyakran hangsúlyozza, hogy – a francia trónörökös világrahozatala mellett – az elfogadhatóan csinos, de hiányosan képzett és meglehetősen szétszórt asszony bizalmi feladata lett volna, hogy a nem mindig zavartalan francia-osztrák viszonyok között befolyásával képviselje az osztrák érdekeket. A sors fintora, hogy erre a beavatkozásra ritkán nyílt alkalm. A jelentős fordulatok a kül- és a belpolitikában is nélküle történtek. Bár voltak próbálkozásai, családjában sem dönthetett sokáig a lényeges dolgok felől, mert – igaz, férje érdektelensége miatt – évekig nem szülhetett trónörökös. Ettől a harsogó közvélemény elégedetlenségének céltáblája lett. A róla szóló gúnyiratok ismertetése erről tesz bizonyosságot – a házassági gondok nyilvánossá válásától a királyság mint intézmény elleni radikális támadásokig.

Antonia Fraser a rá jellemző brit tárgyilagossággal nemigen foglal állást a forradalom kitörését megelőző állapotokról. Nem feszegeti a történelmi igazság kérdéseit sem. Háttérrel az ettől a hűvös távolságtartástól talán elmosódottabb. Mégsem akarta, hogy a nemzetközi események túlságosan eltereljék a főalakról a figyelmet. Pontosan írja le viszont a királyi udvartartás iszonyúan költséges rendszerét, a belső intrikákat, az etikett követelményeit, a diplomáciai cselszövényeket, s rábízta az intelligens olvasóra a latolgatást vagy az ítélezést a földindulások történések oka, jogossága és lefolyása felett.

Nagy gondot fordít – megértéssel ábrázolt – főszerplője mindenkor testi és lelki állapotának földidézésére, kezdve a cifra külsőségektől és szórakozásoktól biológiai szükségletein és betegségein át szerelmi élete konkrét ecseteléséig. Adatközlése bőséges, anyagelrendezése kiegyensúlyozott.

Szépírói hatásokra nem törekszik. Drámai érzékét azonban többször bebizonyítja – lásd a királyi familia szökését, vagy börtönhónapjaik megőrkítését. Magyarországon sem visszhangtalan munkásságát ez a – legjobb formájáról tanúskodó – könyve a szándék és a megvalósítás harmóniájával koronázza meg.

Iszlai Zoltán

Antonia Fraser: *Marie Antoinette*
Európa Könyvkiadó, 799 oldal, 3200 Ft

Ökológia

A világ rendjéről

■ „Én nem foglalkozom jóslásokkal, nem vagyok közgazdász, de mint ökológus, látom, hogy itt az egymás után sorban bekövetkező gazdasági problémák és összeomlások mind azt jelzik, hogy zsákutcában van egész Európa és a fehér ember által vezérelt gazdaság. A tévedés oka az, hogy nem gondolták végig: a bioszféra egy zárt és befejezett egység, úgy kell fejleszteni, hogy ezek kinőjenek belőle, és ne úgy, hogy kiszúrják a bioszférát. Ezt hajtogatjuk, de úgy tűnik, hiába. Ezért van az, hogy befejezetlenül hagyom néhány tudományos munkámat. Nagyon sajnálom, hogy így kell tennem, mert kötelességemnek tartom, hogy bele kell az illetékesek fülébe kiabálni: a jövőre is gondolni kell. Mellőzve érzem a világ ökológusainak kutatásait, pedig ezek a jövő szempontjából fontosabbak bármilyen ipari fejlesztésnél” – fejt ki borúlátó véleményét hagyatékában a tavaly elhunyt Balogh János akadémikus, ökológus professzor. A majd kilencven évet megért tudós önéletrajzi írása – mint a fentiek is bizonyítják – nem pusztán biográfia, hanem egy hosszú élet munkájának összegzése és a biológus, ökológus holisztikus szemléletének és a világ rendjéről alkotott filozófiájának bemutatása. Egyfelől karriertörténet: hogyan lesz egy szegény túrkevei családból származó, árvaságban felnövő tehetséges diákból saját kitartása és vasakarata révén a trópusi rovarok szakértője, „pókász”, és „atkász”, aki már fiatalon nemzetközi hírnevet szerez magának. A sors iróniája ugyanakkor, hogy csupán ötvenéves korában jut el a hön vágyott trópusokra, igaz, aztán tizenöt év alatt 28 tengerentúli expedícióban vett részt Afrikától, Dél-Amerikán át Ausztráliáig és Óceániáig. Hihetetlen kevés pénzből, csodáltnivaló leleményességgel és kitartással szervezi meg az expedíciókat, melyekről több könyvet is megjelentet. Bár a trópusok és dzsungel állatbősége természetesen nem egyenlő a Tarzan-filmekből ismert állatsűrűséggel és kavalkáddal, épp elég védeni való állatról számol be vagy fedez fel. Kollégáihoz hasonlóan folyamatosan kongatja a vészharangot: az őserdők pusztítását be kell fejezni és az ökológiai egyensúly megőrzése előrébb való minden politikai érdeknél. Komolyan vette a hivatását, miszerint az ökológusnak állást kell foglalnia. Minden időben és minden körülmények között. Bölcsességét végül is minden kormány elismerte és értékelte (igaz a Kossuth-díjat csak harmadszori felterjesztésre kapta meg). Könyve egy hosszú élet megszállott munkásságának számvetése mellett kortörténet is. Személyes benyomás a húszas-harmincas évek egyetemi előadásairól és előadóirol, a Horthy kollégiumról, az ötvenes évek tudományos világáról, 1956-ról, az emigrálás elutasításáról, vagy az emigráns magyarok helyzetéről a '70–80-as években. A kinti magyarok segítségének köszönhetette ugyanis, hogy a világ legtávolabbi és legvadabb vidékeire is eljutott. Filmekkel forgatott, rádióműsorokat készített, mert hitt a tudományos ismeretterjesztés fontosságában. Önéletrajzi könyvének nyelvezete is „egyszerű és értelmes”. Legfőbb erőnye, hogy közérthető és nem kíván az olvasótól különösebb biológiai felkészültséget.

Sz. Zs.

Balogh János: *Túrkevtől Óceániáig*
Nemzet Lap- és Könyvkiadó, 2003. 2400 Ft

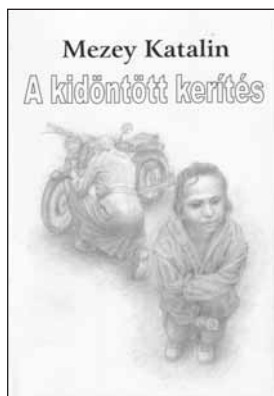
Játsszunk mi is mirejő-t!

■ Az idén szeptemberben is több tízezer kislány elmondhatta, mint ahogy *Janikovszky Éva* könyvében Dani: *Már iskolás vagyok*. Kérdés, hogy így október táján mit mondanak: – Azért az oviban jobb volt! – vagy azt, amivel Dani is kezdte: – Nem tudom. Ám kis gondolkodás után föl tudja sorolni, mikor nem szeret iskolába járni, és mikor szeret. Hogy az óvodától nem szakad el egészen, annak egyszerű oka van: Pöszke, a legjobb barátja egy évet még óvodába jár. Piszke előbb úgy dönt, hogy óvodás marad, mert úgyis óvá néni akar lenni. Azután persze nagyon örül a születésnapra kapott iskolatáskának. Janikovszky Éva meséjének – Réber László által színesen megrajzolt hősei – mirejőt játszanak, mert Pöszkét (azaz Annát) nagyon érdekli, mire jó az iskola, mire jó az olvasás, számolás, írás stb. A játékosan megírt képeskönyv igazi kedvcsináló a nagycsoportosoknak.

Mezey Katalin két ifjúsági regény (*Lyukak az osztálykönyvben, Levelek haza*), egy meseregény (*Kivala Palkó Nemlehetországban*), kicsiknek szóló versek és mesék (*Csutkajutka meséi*) publikálása után most tizenegy gyerekkori történetet mesél el. A kidöntött kerítés valós történetei a 40-es évek második felét, az 50-es évek elejét idézik meg hitelesen, megkapóan. A két ciklusba rendezett rövid novellák hőse részben a mesélő, az író gyerekkori énje, a családtagok közül kiemelkedik az apa

alakja, akinek van egy kis motorja, de szert tesz egy nagyra, egy 500 köbcentisre is. Mezey Katalin nem emeli a legendák magasába ezeket a hajdani, hétköznapi eseményeket, nosztalgiával sem aranyozza be őket, az az igazán vonzó ezekben a kis írásokban, hogy a félmúlt gyerekközeli megidézésével elevenné varázsolja mindazt, amit a történelemkönyvek elvontan, szárazon adnak elő. Jól érzékelteti,

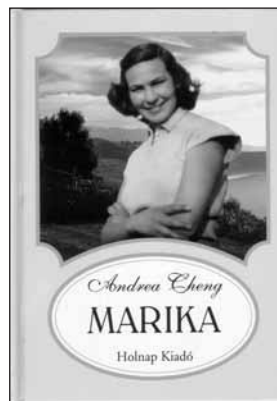
hogy az apró dolgok milyen jelentősek lehetnek az ember életében, s fordítva: a történelem nagy, megpróbáltatást hozó fordulóitait emberséggel ellensúlyozni tudjuk. (Az illusztrációkat Oláh Mátyás László készítette.)

*Christine Nöstlinger*nek, az Andersen-díjas osztrák író-írónek eddig hét könyve jelent meg magyarul, de mert köteteknek száma százötven fölött van, számíthatunk még jónéhány fordításra. Aki olvasta A cseregyerek-et vagy A tűzpiros hajú Frideriká-t, tudja, hogy a szerző egy-egy nagyszerű öt-

letből kiindulva szellemes, pergő, szórakoztató sztorikat kerekít. A most másodszer napvilágot látott *Ilse Janda* (14) éppenséggel nem ebbe a sorba tartozik, mondhatni, azért izgalmas, mert a tizenkét éves Erika egy nagyon is valós történetet mesél el nővére váratlan eltűnéséről. S tulajdonképpen arról, hogyan próbálja megtalálni Ilsét. A magánnyomozásba nem avatja be anyját, (elvált) apját, se a nevelőapját, (csak a nagyit), maga akar rájönni: vajon mi oka volt a nővérenek a szökésre, ami másként szemlélve tulajdonképpen menekülés volt. Mi a hiba ebben a népes, átlagos családban? Aki megtalálja a választ olvasás közben, a felismerést kamatoztassa a saját életében. (A kitűnő fordítás Sárközy Elga munkája.)

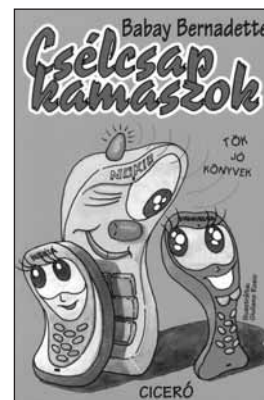
Andrea Cheng, a *Marika* c. regény magyar-kínai származású szerzője Amerikában született, ott él, ott neveli három gyermekét. Tavaly ott jelentette meg a Borbás Mária fordításában már magyarul is olvasható könyvét, amely non ficti-

on, azaz nem kitalált, regényes történetet ad elő. A félmúlt, a 30-40-es évek tragikus történelmi valóságáról számol be ez a könyv, amelyet utószavában a fordító a második világháború ifjúsági irodalma becses darabjának nevez. Schnürmacher Marika izgalmas története sok tekintetben hasonlít Anne Frankéra. Lényeges különbség, hogy Marika hálisan túlélte a világháborút. A szinte naplószerűen pontos, de mégiscsak irodalomként olvasható leírás segít eligazodni abban, amiről a

tankönyvek, a szakkönyvek ugyan igazat írnak, de hiányzik lapjaikról az eleven, lüktető élet. Ilyen megközelítésben nemcsak jobban érthetővé, de átélhetővé is válik, amiről olvasunk. (A kötetet számos fotóreprodukció gazdagítja.)

Babay Bernadett új könyve, a *Csélcsap kamaszok* a Tök jó

könyvek sorozatban megjelent Ravasz kamaszok és Szerelmes kamaszok c. regény folytatása: az ismert szereplőkkel (Ági, Peti, Balázs, Lobonc, Szandra, Ági nagyjaja, Ági anyja és apja) valamint új hősökkel. Igazából a veszélyes Szandra a csélcsap, aki meg akarja szerezni Petit, Ági szerelmét. A lány féltékenységére alapozza haditervét, amihez fölhasználja Balázst, Ági Mexikóból hazarért ex-szerelmét. Szó ami szó, sikerül is némi zavart keltenie. Persze nem csupán erről a bonyodalomról szól a trilógia harmadik kötete. A monológok sorozata forma megtartása mellett a szerző az alapvetően fiatalos, humoros hangszerelesen sem változtatott, de komoly, sőt tragikus eseményekről is olvashatunk a pergő cselekményű, a dialógusokat remekül alkalmazó, izgalmas, ízig-vérig mai tinikönyvben.

Babay Bernadett: Csélcsap kamaszok. Ciceró Könyvstúdió, 160 old., 1390 Ft; Andrea Cheng: Marika. Holnap Kiadó, 152 old., Janikovszky Éva: Már iskolás vagyok. Móra Kiadó, 52 old., 1590 Ft; Mezey Katalin: A kidöntött kerítés. Széphalom Könyvműhely, 72 old., 980 Ft; Christine Nöstlinger: Ilse Janda (14). Móra Kiadó, 164 old., 1690 Ft.

CS. A.

Tisztelt Olvasónk! Ezen és a következő oldalon kérdéseket talál, arra kérjük Önt illő tisztelettel, válaszoljon nekünk a kérdéseinkre

■ A Könyvhét nem olyan régen múlt el hatéves, első megjelenése óta is sokat változott, ám éppen az eltelt évek tapasztalatai alapján, most úgy gondoljuk, elérkezett az ideje, hogy új utakat is keressünk, új lehetőségeket is kipróbáljunk, természetesen elsősorban amiatt, hogy a Könyvhét még jobb, még informatívabb, még vonzóbb lehessen olvasói számára.

A Könyvhét, ahogyan két hétről két hétre megjelenvén, lapjai feltáruhnak az olvasó kezében és „megmutatja magát”; az a kép, látvány, arculat, hangulat több forrásból is összegyűlő végeredménye munkánkunk. A Könyvhét megjelenő számaiban tükröződik a tudatos szerkesztői döntés, a mindennapi munka során felhalmozódó tapasztalat, külsős munkatársaink, a lapunkban publikáló újságírók sokszínű személyisége és nem utolsósorban az olvasóink visszajelzései.

Olvasóink levélben, telefonon, személyes beszélgetések során mondják el lapunkat illető gondolataikat, és ez eddig is sokat jelentett nekünk, erőt adott munkánk során. Azonban természetesen az ilyen típusú visszajelzések esetlegesek és véletlenszerűek, hiszen ahhoz, hogy lapunk rendszeres vagy alkalmi olvasója például telefonon keressen bennünket a szerkesztőségben, az is kell, hogy valamilyen kérdése legyen (a leggyakoribb kérdés: hol kapható meg az a könyv, amely lapunk olvasása közben felkeltette a figyelmét), ilyen esetekben alakult ki a beszélgetés, amely kivétel nélkül mindig hasznosnak bizonyult számunkra.

Olvasóink visszajelzésére szükségünk van, s azért, hogy ez ne legyen a véletlenre bízva, most közöljük rövid kérdőívünket, s arra kérjük olvasóinkat, küldjék vissza ezt kitöltve nekünk.

Tisztelt Olvasónk!

Szerény és illedelmes kérésünk teljesítése nagyon sokat jelentene számunkra: az Ön megtisztelő bizalmát egyfelől, a Könyvhét jövőjének alakításához kapott hozzájárulást másfelől.

Kérjük, segítsen nekünk.

A kérdőív kitöltéséről: a kérdőívben többféle kérdéscsoport található, aki vállalkozik kérdőívünk kitöltésére, annak sem „kötelező” minden kérdésre válaszolni, természetesen a legtöbb információt számunkra a teljesen megválaszolt kérdés-sor nyújtja, de nem kívánnánk lemondani azok véleményének megismeréséről sem, akik túl személyesnek érzett kérdésre nem kívánnak válaszolni.

A) Tartalmi kérdések

1. Előfizetője Ön a Könyvhét c. folyóiratnak?

- Igen
 Nem

2. Ha igen, mióta? év

3. Ha nem, hogyan került Önhöz?

- Újságosnál vásárolta
 Egyéb módon jutott hozzá
éspedig:

4. Milyen gyakran olvassa?

- Ez az első szám
 Néha, rendszertelenül
 Rendszeresen

5. Vannak-e olyan rovatai a lapnak, amelyeket minden alkalommal elolvas?

- Igen
 Nem

6. Ha igen, kérjük az alábbi felsorolásban jelölje meg X jellel ezeket.

- Interjúk szerzőkkel
 Interjúk könyves szakemberekkel
 Az ifjú Lin-csi vándorévei
 Kertész Ákos tárcái
 Könyves hírek, események
 Nyerges András Olvasószemüvege
 Nádra Valéria Írófaggatója
 Nádor Tamás beszélgetései
 Tarján Tamás félcédulái
 Könyvkiadó könyvismertetései
 Gyerekkönyv-kilátó
 Megjelent könyvek listája
 Sikerlista
 Hirdetések

7. A lap állandó rovatait most kérjük, minősítse. A szokásos pontozással, 1–5-ig osztályozza le, aszerint, hogy mennyire tetszik Önnek.

- Interjúk szerzőkkel
 Interjúk könyves szakemberekkel
 Az ifjú Lin-csi vándorévei
 Kertész Ákos tárcái
 Könyves hírek, események
 Nyerges András Olvasószemüvege
 Nádra Valéria Írófaggatója
 Nádor Tamás beszélgetései
 Tarján Tamás félcédulái
 Könyvkiadó könyvismertetései
 Gyerekkönyv-kilátó
 Megjelent könyvek listája
 Sikerlista

8. Az alábbi megfogalmazások közül Ön melyekkel ért egyet? Kérjük egyetértésének mértékét jelölje egy ötfokozatú skála megfelelő számaival(1: legkevésbé, 5: teljes mértékben)

A Könyvhét

- Korrekt, információgazdag könyves folyóirat
 Politikamentes, kizárólag a könyvek, a kultúra érdekeinek képviselője
 Lépést tart a könyves világ eseményeivel, ezekről rendszeresen hírt ad
 A cikkek, interjúk, könyves hírek valamint a hirdetések aránya megfelelő
 Kevés információt nyújt a megjelenő könyvekről, kevés szerzőt mutat be
 Túl sok hirdetést közöl

Az Ön véleménye erről egy-két mondatban megfogalmazva:

.....
.....
.....
.....

B) Formai kérdések

- A lap mérete A/4 formátum. Hogyan ítéli meg?
 Ez pont megfelelő, ne változzon
 Nagyobb (napilap formátum) jobb lenne
 Kisebb (moziműsor formátum) jobb lenne
- A színes és nem-színes oldalak arányáról mi a véleménye? Az alábbi megfogalmazások közül Ön melyekkel ért egyet? Kérjük egyetértésének mértékét jelölje egy ötfokozatú skála megfelelő számaival (1: legkevésbé, 5: teljes mértékben)
 Nem szükséges színesnek lennie, hiszen a szerzők, az interjúalanyok gondolatai a fontosak
 Jobb lenne, ha teljesen színes lenne, azért ez ma már mégiscsak korszerűbb
 Pont megfelelő, úgy, ahogyan jelenleg van
- A Könyvhét kéthetenként jelenik meg. Ön szerint:
 Ez túl gyakori, elég lenne havonta
 Emiatt nem eléggé aktuális, hetente jobb lenne
 A kétheti gyakoriság megfelelő, mert így még éppen eléggé aktuális
- A lap egy számának átlagos terjedelme 28 oldal. Ön szerint:
 Ez megfelelő, csak ne változzon az ára
 Legyen nagyobb terjedelmű, még akkor is, ha úgy többbe kerülne

C) Vélemény

Kérjük, itt írja meg véleményét, javaslatát, lapunkról vagy a kérdőívben nem érintett kérdésekről, bármiről, amiről úgy gondolja, hogy segítheti munkánkat vagy akár csak a tudatosítás szándékával

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

D) Személyes kérdések

Kérjük, adja meg néhány személyes adatát is, hogy a kérdőívekre kapott válaszokat több szempontból tudjuk elemezni:

Neme:

- Nő
 Férfi

Lakóhelye:

- Vidék
 Budapest

Foglalkozása:

Életkora:

Iskolai végzettsége:

- Alapfokú
 Középfokú
 Felsőfokú

A kérdőívet kérjük, szíveskedjék címünkre levélben (Könyvhét szerkesztősége 1114 Budapest, Hamzsabégi út 31.) vagy faxon (466-0703) visszaküldeni.

Szerény „öszöntző elemként” azok között, akik kérdőívünket visszaküldik, kiadónk három kiadványának egy-egy példányát sorsoljuk ki, azaz Kőszeghy Elemér: Magyarországi ötvösjegyek a középkortól 1867-ig (8479 Ft) Magyar Könyvtár Első Évfolyam (5900 Ft) és Osvát Ernő: Az elégedetlenség könyvéből (1200 Ft) c. köteteket küldjük el postán a sorsolás nyerteseinek. Ehhez természetesen nevüket és címüket értelemszerűen itt meg kell adniuk, hiszen sorsolni csak azok között tudunk, akik ezt közlik velünk.

A sorsoláson is részt kívánok venni:

Nevem:

Címem:

KÖNYVHÉT

Megjelent könyvek

2003. szeptember 5-18.

Az összeállítás a Könyvtárellátó Közhazsnú Társaság információs rendszere alapján készült. A felsorolt könyveket a Könyvtárellátó már felajánlotta megvásárlásra a könyvtáraknak, ill. megrendelhetők a társaság home lapján (www.kello.hu).

100 csodálatos város a világon. Felejthetetlen utazások öt fődíszén. Kossuth. ISBN: 963-09-4452-9 költött: 6990 Ft

A

Abonyiné Palotás Jolán: Infrastruktúra. Dialóg Campus. (Studia geographica) ISBN: 963-3310-88-3 költött: 2480 Ft

A globális világ politikai földrajza. 2. jav. kiad. Nemz. Tankv. ISBN: 963-19-4424-7 költött: 3690 Ft

Államéletrajzok. Aristotelés, Héraclidés Lembos, Pseudo-Xenophon, Xenophon, Kritias és Hérodótesz Atikós írásai a görög államokról. 2. jav. kiad. várt. utánny. Osiris. (Osiris könyvtár. Történelem) ISBN: 963-389-467-0 (hibás ISBN 963-379-467-0) költött: 1980 Ft

Álmoskönyv. Álmaink üzenete. Szalay Kvk. ISBN: 963-9523-22-4 költött: 520 Ft

A magyar opera [elektronikus dok.]. Interaktív multimedia. Offers Hungary Kft. Papírkötésben: 5250 Ft

Ambrose, David: Véletlen. J.L.X.K. (Világsiker) ISBN: 963-305-190-8 költött: 1890 Ft

Ambrózi Attila (Ifj.): Egyszerűen Windows XP. Professionál és Home Edition verziók. Bőv. változat. Panem. ISBN: 963-945-360-4 költött: 1290 Ft

Analízis: példatár. Dunajvárosi Főisk. K. költött: 4530 Ft

A nemzet antropológiája. Hofer Tamás köszöntése. Új Mandátum. ISBN: 963-9336-91-2 költött: 3280 Ft

Angol – magyar, magyar – angol kizsoltár. Black & White K. ISBN: 963-9260-93-2 költött: 990 Ft

Angol újszótár. Témakörökre bontva, teljes kifejezésekkel. Black & White K. ISBN: 963-9452-79-5 költött: 820 Ft

Angyal Ádám: A vezetés mesterfogásai. 2. kiad. Kossuth. (VIP: very important publications) ISBN: 963-09-4519-3 költött: 3400 Ft

Apróságok – nagyságokról. Híres emberek kis történetei: [ankdota gyűjtemény]. 1. köt. TTK. ISBN: 963-91177-7-3 költött: 798 Ft

Árpádkori új okmánytár. 12. köt. [Repr. kiad.] ISBN: 963-210-547-9 költött: 2100 Ft

Atkins, Caroline: A színes otthon. Praktikus színtervezési tanácsok mindenkinek. Alexandra. ISBN: 963-368-431-5 költött: 3999 Ft

A történettudomány kézikönyve. 1. A történelem segédanyagai. Osiris. (Osiris tankönyvek) ISBN: 963-389-505-7 költött: 3480 Ft

Attenborough, David: Az emlősök élete. Kossuth. ISBN: 963-09-4457-X költött: 5990 Ft

Az elbeszélés módzatai. Narratíva és identitás. Osiris. (Osiris könyvtár. Irodalomelmélet) ISBN: 963-389-492-1 költött: 2480 Ft

Az építésügyi hatósági munka. 2. Hatósági ellenőrzések és kötelezések. (Építésügyi zsebkönyvek 2.) ISBN: 963-96303-9-6 költött: 2800 Ft

Az építészet története: újkor. [1.] Renezsánsz. 6. kiad. ISBN: 963-19-4491-3 költött: 3590 Ft

B

Bach, Richard: Búcsú a biztonságtól. Édesvíz. ISBN: 963-528-699-8 költött: 2190 Ft

Bach, Richard: Minden és mindenki egy. Édesvíz. ISBN: 963-528-699-6 költött: 1990 Ft

Bajza József: Szemrevételezéses épületdiagnosztika. Terc. ISBN: 963-86303-7-X költött: 3900 Ft

Báldi Tamás: A történeti földtan alapjai. 7. kiad. Nemz. Tankv. ISBN: 963-19-4514-6 költött: 2230 Ft

Bánházy Ervin – Tóth Pál: Debrecen, a találkozások városa. Tóth. ISBN: 963-5960-91-3 költött: 3834 Ft

Banks, Iain: A játékmester. Agave Kv. ISBN: 963-86361-2-2 költött: 1780 Ft

Bányász Gábor – Levendovszky Tihámér: Linux programozás. Szak K. (Alkamazott informatika sorozat) ISBN: 963-9131-57-1 költött: 5600 Ft

Bárány Márta: Operációs rendszer és fájlkezelés. Kossuth. (Egyedül is megy: ECDL és számítógép-kezelői vizsga-előkészítő 2.) ISBN: 963-09-4089-2 költött: 1200 Ft

Barrett, Daniel J.: Javascript webfejlesztőknek. Alkamazások közvetlen beépítése HTML kódba. Kossuth. ISBN: 963-09-4476-6 költött: 3990 Ft

Baumholzer Tamás: Macskakaj. Hungarovox. ISBN: 963-9292-47-8 költött: 1100 Ft

Beaumont, Émilie – Pimont, Marie-Renée: Csillagok és bolygók titkai. Passage. ISBN: 963-228-025-1 költött: 2490 Ft

Beaumont, Émilie – Pimont, Marie-Renée: Képes mindentudó az iskoláról. Passage. ISBN: 963-228-080-6 költött: 2490 Ft

Beaumont, Émilie – Selley, Lindsey: Nézd, milyenek az állatok! Passage. ISBN: 963-228-030-X költött: 2490 Ft

Beaumont, Émilie – Simon, P.: Nézd, milyen az emberi test! Passage. ISBN: 963-228-115-2 költött: 2490 Ft

Benkő Tiborné – Benkő László: Programozási feladatok és algoritmusok TURBO C és C++ nyelven. ComputerBooks. ISBN: 963-618-146-2 (hibás ISBN 963-618-261-2) költött: 2400 Ft

Bessie, Alvah: A szexbomba. K.u.K.K. (Unikum könyvek) ISBN: 963-9384-50-X költött: 2400 Ft

Bielefeld, Jochen G.: Fűszerek zsebkönyve. [Több mint otvenféle fűszer pontos leírása]: [ötletet a vásárláshoz és a konyhai felhasználáshoz]: [mindegyik fűszerhez rövid recepttel]. Mérték K. ISBN: 963-9519-27-8 költött: 1290 Ft

Biológiai fogalomtár. TTK. ISBN: 963-5961-45-6 költött: 820 Ft

Bocsák Miklós – Imre Máttyás: Emberkísérelt. Várszegi és a Fradi. Magánkiad. ISBN: 963-430-556-3 költött: 1980 Ft

Bodnár István – Magyar Gyula: Táblázatkezelés. Kiskapu. (Informatikai füzetek 4.) ISBN: 963-9301-61-2 költött: 980 Ft

Bodnár István – Magyar Gyula: Vektorgrafika és prezentáció. Kiskapu. (Informatikai füzetek 6.) ISBN: 963-9301-62-0 költött: 780 Ft

Bodor Anikó: Vajdasági magyar népdalok. 3. Párosított, lakodalmások, szerelmi dalok. ISBN: 963-323-0585-9 költött: 3500 Ft

Bojtár Imre – Gáspár Zsolt: Végeselemzőrendszer építőmérnököknek. Terc. ISBN: 963-96303-2-9 költött: 5900 Ft

Bollók János: Asztrális misztika és asztrológia Janus Pannonius költészetében. Argumentum. ISBN: 963-446-255-3 költött: 2100 Ft

Bonds, Lilian Verner: Gyógyító színek. Szukits. ISBN: 963-9441-71-6 költött: 1590 Ft

Borbándi Gyula: Két világban. Életem és pályám. Európa. ISBN: 963-07-7467-4 költött: 2800 Ft

Both Mária – Csorba F. László: Természet, tudomány, történet. 1. Források. Nemz. Tankv. ISBN: 963-19-4105-1 költött: 4880 Ft

Brown, Pam: Édesanyimnak, szeretettel. Alexandra. (Helen Exley ajándékkönyve) ISBN: 963-368-226-6 költött: 1190 Ft

Brown, Pam: Örök emlékül, sok szeretettel leányomnak. Alexandra. (Helen Exley ajándékkönyve) ISBN: 963-368-229-0 költött: 1190 Ft

Brown, Pam: Örök emlékül, sok szeretettel nővéremnek. Alexandra. (Helen Exley ajándékkönyve) ISBN: 963-368-223-1 költött: 1190 Ft

Bstan-'dzin-rgya-mtsho (dalai láma), XIV. – Hatier, Frédéric: A béke szellemében. [Tanítások a szeretetről, az együttérzéstől és a mindennapi életről]. Édesvíz. ISBN: 963-528-718-6 költött: 3690 Ft

Bultmann, Rudolf: Az Újszövetség teológiája. Vált. utánnny. Osiris. (Osiris tankönyvek) ISBN: 963-389-464-6 költött: 3880 Ft

Büntető eljárásjogi olvasókönyv. Osiris. (Osiris tankönyvek) ISBN: 963-389-526-X költött: 3680 Ft

C

Callen, Gayle Kloecker: A botrányhős. Alexandra. ISBN: 963-368-440-4 költött: 499 Ft

Carter, Mildred – Weber, Tammy: Öngyógyítás testmasszázzsal. Átd. bőv. kiad. Gold Book. ISBN: 963-9249-72-X költött: 1690 Ft

Cauvin, Patrick: E=mc² – szerettek. Ciceró Kv.stud. (Tök jó könyvek) ISBN: 963-539-419-5 költött: 1790 Ft

Christie, Agatha: Gyilkosság Mezopotámiában [hangdok.]. Titis Kft. (Hangos regény: klasszikus krimi) KordaCD 001: 3990 Ft

Cook, Robin: Végzetes megoldás. 3. kiad. I.P.C. Kv. (I.P.C. könyvek) ISBN: 963-635-258-5 költött: 1400 Ft

Courths-Mahler, Hedwig: Tündöklő múlt. EX-BB K. (Hedwig Courths-Mahler felejthetetlen szerelmes regényei) ISBN: 963-9480-56-8 költött: 749 Ft

Critical anthology for the study of modern Irish literature. Nemz. Tankv. ISBN: 963-19-4457-3 költött: 2650 Ft

Cullingford, Cedric – Szabó Tibor: British culture: an exercise in understanding. Nemz. Tankv. ISBN: 963-19-4465-4 költött: 3170 Ft

Czenky Márta – Tamás Péter – Vágási János: Tanuljunk együtt az informatikát! ECDL elméleti modul. ComputerBooks. ISBN: 963-618-312-0 költött: 3495 Ft

Cztrtek, Václav: Rumcájsz. Móra/Albatros. ISBN: 963-11-7807-2 költött: 2490 Ft

Cs

Csányi Vilmos: A lény és az őrző. Elbeszélések. Alibi. költött: 1950 Ft

Csaplár Vilmos: Kurva vagyok. Átd. kiad. Hanga K. (IRO.K) ISBN: 963-202-255-6 költött: 3300 Ft

Csokonai Vitéz Mihály: A méla Tempetői; Válogatott versek. M. Kvkub. (Iskola – könyv) ISBN: 963-547-969-9 költött: 660 Ft

D

Deutsche deskriptive Übungsgrammatik. [Lehrbuch für Universitäten und Hochschulen]. Nemz. Tankv. ISBN: 963-19-4499-9 költött: 2725 Ft

Donnelly, Jennifer: A tearóza. J.L.X.K. (Világsiker) ISBN: 963-305-189-4 költött: 1990 Ft

Dorth, Diana: Sötét múltú lány. Regény. Pallas. ISBN: 963-950-423-8 költött: 888 Ft

E

Eco, Umberto: A Foucault-inga. Európa. ISBN: 963-07-7453-4 költött: 2700 Ft

Edgson, Vicki: Az ételünk a gyógyszerünk. Útmutató a csecsemők és a gyermekek helyes táplálásához. Totem Plusz. ISBN: 963-590-212-3 költött: 2490 Ft

Egyiptomi hieroglifák. A múlt üzenete. Hermit. ISBN: 963-9231-47-9 költött: 2599 Ft

Eino, Dorothy: Kreatív gyerek. [A természetes tehetség felismerése és fejlesztése]. Alexandra. ISBN: 963-368-434-X költött: 2999 Ft

Elliott, Jane – King, Colin: Park-Usborne enciklopédia gyermekeknek. 16. kiad. Park. ISBN: 963-530-376-9 költött: 2500 Ft

Erdő Péter – Bartha Szabó József – Jezsó Ákos: Csak a kegyelem. Bartha Szabó József és Jezsó Ákos beszélgetése Erdő Péterrel az egyházzal, hazánkról, a családról és a társadalomról. Válasz. ISBN: 963-9461-13-X költött: 2900 Ft

Ernyey Béla: Curva periculosa. M. Kvkub. ISBN: 963-547-969-9 költött: 2490 Ft

Érzémi intelligenciateszt. E.Q.: ismerd meg önmagad! Vagabund. ISBN: 963-550-410-1 költött: 400 Ft

Ezer kérdés – ezer válasz az Európai Unióról. Nemz. Tankv. ISBN: 963-19-4114-0 költött: 2200 Ft

F

Fábián József: Tenkei magyarok. A gyepekpuőzök ivadéka. Literator. ISBN: 979-9360-44-0 költött: 980 Ft

Falus Iván – Kimmel Magdolna: A portfólió. Gondolat Kiadó Kör: ELTE BTK Neveléstud. Int. (Oktatás-módszertani kiskönyvtár 1.) ISBN: 963-9500-47-X költött: 750 Ft

Farkas Miklós: A huszadik század, ahogy megéltém. Bibo. ISBN: 963-9466-30-1 költött: 1000 Ft

Farkas Zoltán: A kacagó tanya. Az idegbeteg disznó... és más "rémtörténetek". Bába. ISBN: 963-951-22-6 költött: 970 Ft

Fehér Mónika: SMS szerelem hazugságokkal. Regény. 1. r. ASPY Stúdió. ISBN: 963-210-645-8 költött: 2380 Ft

Ferenczy Endre – Maróti Egon – Hahn István: Az ókori Róma története. [Egyetemi tankönyv]. 5. kiad. Nemz. Tankv. ISBN: 963-19-4456-5 költött: 3300 Ft

Fogerty, Lang: Horoszkóp 2004. [Csillagüzenetek minden hétre a 2004. esztendőre valamennyi jegyben születettnek]. Anno. ISBN: 963-375-276-0 költött: 560 Ft

Földi András – Hamza Gábor: A római jog története és intéstitúciói. 8. átd. és bőv. kiad. Nemz. Tankv.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Kedves Olvasónk!

Azt javasoljuk Önnek: fizessen elő lapunkra! Sokféle terjesztési módszert kipróbáltunk, és meg kellett állapítanunk, hogy egyik sem vetekszik az előfizetés módszerével.

A Könyvhetet megrendelheti a szerkesztőség címén:

1114 Budapest, Hamzsabégi út 31. levélben vagy az itt található kitöltött, kivágott megrendelőszelvényen, vagy faxon a 466-0703 telefonszámon.

MEGRENDELÉS

Megrendelem a Könyvhetet 1 évre 2880 Ft előfizetési díjért. Kérem, küldjenek postai csekket az előfizetési díj befizetéséhez.

NÉV.....

CÍM.....

.....

Magyar Könyvgyűjtő

A régi könyvek és az antikvitások kedvelőinek.

Megvásárolható könyvesboltokban és újságárosoknál 660 forintért.

Kedvezményes előfizetési díj 2003. évre (10 szám) 4400 Ft.

Megrendelhető a szerkesztőségben: 1114 Budapest, Hamzsabégi út 31. Telefon/fax: 466-0703

MEGRENDELÉS

Igen, szeretnék tájékozott lenni a régiségek világában, emiatt megrendelem a Magyar Könyvgyűjtő c. újságot a 2003. évre (10 lapszám) 4400 Ft előfizetési díjért.

Kérem, küldjenek belföldi postautalványt és számlát az előfizetési díj befizetéséhez.

NÉV

CÍM

A legnagyobb választék
A LÍRA ÉS LANT RT. BOLTJAIBAN
Internet: www.lira.hu, E-mail: lira@lira.hu

FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZAK
1072 Budapest, Rákóczi út 14.
Telefon: 268-1103, fax: 267-9789
4026 Debrecen, Hunyadi u. 8-10.
Telefon: 52/ 322-237, fax: 52/416-091
3530 Miskolc, Széchenyi u. 7.
Telefon/fax: 46/348-496
7621 Pécs, Jókai u. 25.
Telefon: 72/312-835, fax: 72/314-988
6720 Szeged, Tisza L. krt. 34.
Telefon/fax: 62/420-624

SZAKKÖNYVÁRUHÁZAK
Infotéka Könyvesbolt
1088 Budapest, Rákóczi út 27/b
Telefon: 338-2739, fax: 484-0842
Iskolacentrum
1051 Budapest, Október 6. u. 9.
Telefon: 332-5595, fax: 311-1876
Mediprint Orvosi Könyvesbolt
1053 Budapest, Múzeum krt. 17.
Telefon: 317-4948, fax: 484-0023
Szakkönyvárúhá
1065 Budapest, Nagymező u. 43.
Telefon: 373-0500, fax: 373-0501
Technika Könyvesbolt
1114 Budapest, Bartók Béla út 15.
Telefon/fax: 466-7008

Minden ami zene

Kodály Zoltán Zeneműbolt, Antikvárium és Hangszerbolt
1053 Budapest, Múzeum krt. 21.
Telefon: 317-3347, fax: 317-4932
Rózsavölgyi és Társa Zeneműbolt
1052 Budapest, Szervita tér 5.
Telefon: 318-3312, fax: 318-3500

KÖNYVESBOLTOK

6500 Baja, Déry sétány 5.
Telefon/Fax: 79-322-582
1085 Budapest, József krt. 63.
Telefon: 328-0754, fax: 328-0755
1111 Budapest, Bartók B. út 50.
Telefon/fax: 466-5169, 386-0201
5600 Békéscsaba, Andrássy u. 3-5.
Telefon/fax: 66-450-550/221 mellék
5600 Békéscsaba, Andrássy u. 6.
Telefon/fax: 66-445-433
3300 Eger, Bajcsy-Zs. u. 2.
Telefon: 36-517-758, fax: 36-517-757
8640 Fonyód, Béke u. 3.
Telefon: 85-560-320, fax: 85-560-321
9021 Győr, Arany János u. 3.
Telefon/fax: 96-319-760
9021 Győr, Bajcsy-Zsilinszky u. 42.
Telefon/fax: 96-518-467, 96-324-611
6800 Hódmezővásárhely, Szegfű u. 8.
Telefon: 62-239-336
6100 Kiskunfélegyháza, Mártírok út 1.
Telefon/fax: 76-467-399
4600 Kisvárd, Szent L. u. 13.
Telefon: 45-506-140, fax: 45-506-141
7300 Komló, Városház tér 7.
Telefon/fax: 72-482-859
9730 Kőszeg, Városház u. 1.
Telefon/fax: 94-364-047
3530 Miskolc, Bajcsy-Zs. u. 2-4.
Telefon/fax: 46-509-513, 46-509-514
2750 Nagykőrös, Derkovits u.1.
Telefon/fax: 53-352-546
4400 Nyíregyháza, Bercsényi u. 5.
Telefon: 42-506-253, fax: 42-506-254
5900 Orosháza, Győry Vilmos tér 1.
Telefon: 68-473-315, fax: 68-418-112
3060 Pásztó, Kölcsey F. u. 14.
Telefon/fax: 32-563-300
7621 Pécs, Széchenyi tér 8.
Telefon/fax: 72-310-427
2300 Ráckeve, Kossuth L. u. 12.
Telefon/fax: 24-424-855
3100 Salgótarján, Bem út 2.
Telefon/fax: 32-512-755
9400 Sopron, Előkapu út 5.
Telefon/fax: 99-312-868
5540 Szarvas, Kossuth u. 21/2.
Telefon: 66-214-937
7100 Szekszárd, Garay tér 14.
Telefon/fax: 74-413-469
2000 Szentendre, Fő tér 5.
Telefon/fax: 26-311-245
6600 Szentes, Kossuth u. 11.
Telefon/fax: 63-318-673
3170 Szécsény, Rákóczi út 92.
Telefon/fax: 32-372-650, 32-343-455
9700 Szombathely, Foghíj 3.
Telefon: 94-505-855, fax: 94-505-854
2800 Tatabánya, Réti út 166.
Telefon/fax: 34-304-304
2600 Vác, Széchenyi u. 31.
Telefon/fax: 27-306-543
9800 Vasvár, Március 15. tér 3.
Telefon/fax: 94-370-178
8900 Zalaegerszeg, Kossuth L. u. 22.
Telefon/fax: 92-599-150

FokuszOnline könyvárúhá – WWW.FO.HU

FÜLSZÖVEG – A KIADÓK AJÁNLATA

Lunarimpex Kiadó
Tel./fax: (27) 362-240
e-mail: info@lunarimpex.hu
Aktuális könyvlista:
www.lunarimpex.hu

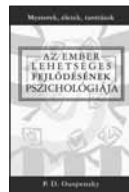
Christopher Markert: Titkos erőközpontunk, a Tantien
160 oldal, 1785 Ft,
ISBN 963 9219 24 X

A Tantien a jó egészség, a boldogság és siker titka, az életerő forrása. Belső irányítót, amely a teljes élethez vezető ösvényt mutatja, és összhangban tart minket az univerzummal. Ha hallgatunk jelzéseire, élvez-

hetjük a belső harmóniát, megtanulhatunk az univerzummal összhangban cselekedni.

P. D. Ouspensky: Az ember lehetséges fejlődésének pszichológiája
128 oldal, 1380 Ft,
ISBN 963 9219 22 3

Ha az ember felismeri, hogy mily kevésbé képes irányítani külső körülményekre és belső ingerekre adott reakcióit, akkor előbb-utóbb kivezető utat kezd keresni ebből a gépies életmódból. A könyv kulcs és útmutató – bevezető a belső

egység megtalálását célzó valódi pszichológiához.

Rejtjel Kiadó
1053 Bp., Kecskeméti u. 10-12.
T/f: 483-8014

Berényi Sándor: Az európai közigazgatási rendszerek intézményei
468 oldal, 4680 Ft

A szerző a közigazgatási rendszer autonóm és önkormányzati intézményeit az autonóm államigazgatási szerveket, a köztisztviselők elemzi. Vizsgálja a közszolgáltatás megvalósító intézményeit, az államháztartási szervezeteket, a közvállalatokat és a magánjogi társaságokat. Kitér a köz-, a magán- és a harmadik szektor közötti feladatmegosztásra. Értékeli az új folyamatokat, konfliktusokat, az új gazdasági rendet, a globalizációt, a nemzetállam térvesztését stb., amely az intézményrendszer új irányzatait hozta létre.

ÚJ SZOLGÁLTATÁSUNK:

Új lehetőség a könyvvásárlásra:
KÖNYVHÉT könyvpostája

KÖNYVHÉT
könyvpostája

Tisztelt Olvasóink a Könyvhét olvasása közben érdeklődésüket felkeltő, és emiatt megvásárolni kívánt kiadványokat megrendelhetik közvetlenül a Könyvhét könyvpostája szolgáltatástól is.

A megrendeléseket utánvétellel (átvételtkor fizetendő) teljesítjük. A kézbesítési, illetve postázási költséget felszámítjuk.

Egy könyv megrendeléshez a következő adatok szükségesek:

A megrendelő neve, címe, számlázási címe (ha nem azonos a postázási címmel), telefonszáma, közületi megrendelő esetén az ügyintéző neve és telefonszáma is.

A könyvről: a könyv szerzője, címe, kiadója, megjelenési éve – illetve a felsoroltak közül azok az adatok, amelyek alapján a könyv azonosítható.

A megrendelés elküldhető levélben, faxon, telefonon, e-mailben: Könyvhét könyvpostája
1114 Budapest, Hamzsabégi út 31.
Telefon/fax: 466-0703
E-mail: konyvhét@axelero.hu

A Könyvhét előfizetőinek 5% árkedvezmény.

Kiadványszerkesztő tanfolyamok a legjobbaknak!

QuarkXPress 4
(heti 2x3 óra 10 héten át)

Színkezelés
(2x4 óraban)

Adobe Illustrator 10
(heti 2x3 óra, 8 héten át)

Adobe Photoshop 7
(heti 2x3 óraban, 10 héten át)

MacAcademia – WinAcademia

1135 Budapest, Lehel út 61.

Telefon: 06-309-191-965 Fax: 452-7830 mail@macacademia.hu www.macacademia.hu

Rába György: Sárkányeregetés. Liget. (Liget könyvek)
ISBN: 963-9363-23-5 fűzött: 1200 Ft

Radnik, Miro: Velünk élő állatok. Novum. (Ablak a világra)
ISBN: 963-9334-42-1 költött: 2700 Ft

Radnóti Zsuzsa: Lázadó dramaturgiák. Drámaíróportrék. Palatinus.
ISBN: 963-9487-15-5 költött: 2690 Ft

Ramanathan, Ramu: Bevezetés az ökonometriába alkalmazásokkal. Panem.
ISBN: 963-545-374-4 költött: 6900 Ft

Ranschburg Jenő: Szülők lettünk. Az élet első hat éve. 3. átd. kiad. Saxum. (Az élet dolgai)
ISBN: 963-9309-75-7 költött: 980 Ft

Reiman István: Geometria és határterületei. Szalay Kvk.
ISBN: 963-237-012-0 költött: 1200 Ft

Reményik László: Életbajnokok. Hungarovox.
ISBN: 963-292-51-6 fűzött: 1500 Ft

Rimócziné Hamar Márta: Horatius, Vergilius és Maece-nas. Barátság és hűség Augustus Rómájában. 2. vál. kiad. Akad. K. (Apollo könyvtár 20.)
ISBN: 963-05-8059-0 költött: 1200 Ft

Robles, Emmanuel: A Vézűv. General Press. (Nagy si-ker volt sorozat)
ISBN: 963-9459-36-4 költött: 1900 Ft

Rókmé Kalydi Bea: 500 kérdés és válasz a fizika köréből. Tóth.
ISBN: 963-9081-14-0 költött: 820 Ft

Róka Sándor: A matematikákról humora. TKK.
ISBN: 963-596-109-X költött: 680 Ft

Róka Sándor: Matematikai mulatságok. TKK.
ISBN: 963-9371-22-X költött: 680 Ft

Róka Sándor: Számoljunk ügyesen! TKK.
ISBN: 963-5961-10-3 költött: 680 Ft

Romhányi Attila: Papagájkezdvelők kézikönyve. Gazda.
ISBN: 963-7445-49-8 költött: 4760 Ft

Rose, Sue: 100 hasznos ötlet: konyha. [Egy nap alatt elkészíthető konyhafelszerelések, gyors dekorációs megoldások, hasznos ötletek tárháza, stílusvariációk]. Alexandra.
ISBN: 963-369-423-4 fűzött: 2699 Ft

Rose, Sue: 100 hasznos ötlet: színek. [Színek, minták, anyagok, gyors dekorációs megoldások, hasznos ötletek tárháza, stílusvariációk]. Alexandra.
ISBN: 963-369-432-3 fűzött: 2699 Ft

Rosta István: Magyarország technikatörténete. A hon-foglalás korától a III. évezred kezdetéig. 3. kiad. Nemz. Tankvk.
ISBN: 963-19-4515-4 költött: 3128 Ft

Rottríng, K. B.: Heri Kócker és a Bűz Serlege. Excalibur Kv.
ISBN: 963-96281-3-8 fűzött: 1400 Ft

Rózsa Endre: 500 kérdés és válasz a földrajz köréből. Pannon-Literatúra.
ISBN: 963-9523-37-2 fűzött: 820 Ft

Ruiz, Miguel: A négy egyezség, a bolygó álma: [A toltékok ősi bölcsessége]. Édesvíz.
ISBN: 963-528-535-3 fűzött: 1490 Ft

Ruiz, Miguel: A szeretet iskolája. A toltékok ősi bölcsessége. Édesvíz.
ISBN: 963-528-549-3 fűzött: 1790 Ft

S

Sabján Tibor – Buzás Miklós: Hagyományos falak. Terc. (Népi kultúra)
ISBN: 963-86303-5-3 fűzött: 2800 Ft

Sándor Zsuzsa: Chat:-)szerelem. [Regény e-mailekben és sms-ekben]. K.u.K.K.
ISBN: 963-9384-52-6 fűzött: 1200 Ft

Schmieke, Marcus: Védikus asztrológia. "Egyszerű elemzés – meglepő ismeretek": ismerjük fel és használjuk ki a megfelelő időpont hatását az anyagi és spirituális fejlődésre. Bioenergetic.
ISBN: 963-9343-87-0 költött: 1900 Ft

Schneider Ferenc: Én és a számítógép.
ISBN: 963-9135-66-6 fűzött: 917 Ft

Schuster, Rudolf: Ultimátum. Well-Press.
ISBN: 963-9490-19-9 költött: 3990 Ft

Seehusen, Henning: Fűszernövények zsebkönyve. [Több mint ötvenféle fűszer pontos leírása]; [ötletek a vásárláshoz és a konyhai felhasználáshoz]; [mind-egyik fűszerhez rövid recepttel]. Mérték K.
ISBN: 963-9519-26-X költött: 1290 Ft

Séllei Lajos: Utazások és gyógyítások Jemenben. L'Harmattan. (Világok arca)
ISBN: 963-9457-44-2 fűzött: 3200 Ft

Shalev, Meir: Orosz románc. Ulpius-ház.
ISBN: 963-9348-69-6 fűzött: 2480 Ft

Spielberg, Jackie: Baba-móka a születéstől hároméves korig. [140 szórakoztató, fejlesztő játék]. Alexandra.
ISBN: 963-368-420-X költött: 2299 Ft

Stolnicki Gyula: SQL programozóknak. Objektumok, relációk a gyakorlatban. ComputerBooks.
ISBN: 963-618-311-2 költött: 4970 Ft

Sz

Szabó Barnabás: A Felvidék. Pozsonytól Kassáig. M. Kvkklub.
ISBN: 963-549-000-3 költött: 4290 Ft

Szabó István: Napkelte délben. Alexandra.
ISBN: 963-368-575-3 költött: 1999 Ft

Szabóné Zavacki Andrea: Gyermektudomány: csillagászat. TKK.
ISBN: 963-5961-38-3 költött: 1334 Ft

Szabó Zoltán: 500 kérdés és válasz a biológia köréből. Tóth.
ISBN: 963-9081-44-2 fűzött: 820 Ft

Szakköri feladatok matematikából: 3–4. osztály. Tóth.
ISBN: 963-9081-25-6 fűzött: 820 Ft

Szakköri feladatok matematikából: 5–6. osztály. TKK.
ISBN: 963-9029-27-0 fűzött: 680 Ft

Szakmai etikai kódex pedagógusoknak. Tanulmányok, normák és eseteleírások. Nemz. Tankvk.
ISBN: 963-19-2343-6 fűzött: 920 Ft

Számítástechnikai szótár. Angol – magyar. Kossuth.
ISBN: 963-09-4487-1 költött: 990 Ft

Szeleczky Arnold: Ínycsiklandó. Gasztronómiai fogalomtár: csemegéző a terített asztal művészetéből. Szerző: M. Vendéglátók Ipartestülete.
ISBN: 963-440-178-3 költött: 2980 Ft

Szélesi Sándor: A lelkek birodalma. Kalandor Kvk. (A Kalandor világa)
ISBN: 963-86271-2-X költött: 1690 Ft

Szenvedély. Latin-amerikai szerelmes versek. General Press. (Szép versek, szép köntösben)

ISBN: 963-9459-40-2 bársony: 798 Ft

Szepes Mária: A sors mágiája. Édesvíz.
ISBN: 963-528-626-0 fűzött: 1690 Ft

Szepes Mária: A szerelem mágiája. Édesvíz.
ISBN: 963-528-627-9 fűzött: 1490 Ft

Szepes Mária: Az álom mágiája. tervezük meg álmainkat! Édesvíz.
ISBN: 963-528-700-3 fűzött: 1990 Ft

Szerb Antal: Utas és holdvilág [hangdok.]. Titis Kft. (Hangos regény: magyar szopránja)
KordaCD 001: 3990 Ft

Szivák Judit: A reflektív gondolkodás fejlesztése. Gondolat Kiadói Kör: ELTE BTK Neveléstud. Int. (Oktatás-módszertani kiskönyvtár 3.)
ISBN: 963-9500-61-5 fűzött: 750 Ft

Szociális – jéleti ismeretek. Váltl. utánn. Szókratész Külgazd. Akad.
ISBN: 963-7163-48-2 fűzött: 1980 Ft

Szőcs Géza: Az allegorikus ember avagy Mikor a szomszéd gyerek a Holdra lép. Concord Media. (Irodalmi jelen könyvek)
ISBN: 973-99950-3-9 költött: 2590 Ft

Szűcs Sándor: Kémiai fogalomtár. TKK.
ISBN: 963-5961-46-4 költött: 684 Ft

Szunyoghgy András: Rajz ABC. Kezdkönek és haladók-nak. Kossuth.
ISBN: 963-09-4431-6 költött: 4990 Ft

T

Tamási Áron: Emberi szavak. Beszélgetések, vallomások, naplójegyzetek. Palatinus.
ISBN: 963-9487-23-6 költött: 2800 Ft

Ternovszky Ferenc – Falkné Bánó Klára: Nemzetközi menedzsment európai szemmel. Szókratész Külgazd. Akad.
ISBN: 963-7163-65-4 fűzött: 3500 Ft

Tierney, Bill: Békességben az Uránusszal. Az önmegismerés tranziíjái. Édesvíz.
ISBN: 963-528-669-X költött: 2500 Ft

Tiszta Lappal. Mai magyar irodalmi lapok: Tokaji Író-tábor 2003. Tokaji Író-tábor Egyes.: Bíbor. (A Tokaji Író-tábor évkönyve 12.)
ISBN: 963-9466-98-7 fűzött: 700 Ft

Történelem és mítosz. Szentpétervár 300 éve. Argumentum.
ISBN: 963-446-257-X fűzött: 2800 Ft

Történelmi fogalomtár. TKK.
ISBN: 963-5961-37-5 fűzött: 684 Ft

Tóth I. János: Környezetpszichológiai felmérés a Tisza mentén. Kiss F. Csongrád M. Természetvédelmi Egyes. (Bugaci füzetek)
ISBN: 963-210-446-3 fűzött: 1750 Ft

Tusnady László: Kortársunk, Kossuth Lajos. Hungarovox.
ISBN: 963-9292-52-4 fűzött: 1200 Ft

U

Újszövetség. Egyszerű magyar nyelvű fordítás. TBL Magyarország Alapítvány.
ISBN: 963-86329-7-6 fűzött: 747 Ft

Ujváry Zoltán: Szólások és közmondások nagy könyve.

3000 szólás és közmondás magyarázattal. TKK.
ISBN: 963-5961-11-1 költött: 3084 Ft

Ullická, Ludmila: Kukockyi esetei. Európa.
ISBN: 963-07-7326-0 költött: 2300 Ft

V

Vásáry Tamás: A zenén túl... Vásáry Tamás zenés beszélgetései. Nap. (Álarock)
ISBN: 963-9402-38-9 költött: 2800 Ft

Vian, Boris: Tajtékos napok. Merhávia.
ISBN: 963-9172-25-1 fűzött: 1500 Ft

Vida Gábor: Helyünk a bioszférában. Typotex.
ISBN: 963-9172-25-1 fűzött: 1500 Ft

Vigil, Bernadette – Broska, Arlene: Beavatás a négy egyezség alapján. Tudatosság mesterfokon. Édesvíz.
ISBN: 963-528-719-4 fűzött: 1990 Ft

Világi Ildikó: Neurokémia. Dialóg Campus. (Natura delectans)
ISBN: 963-9310-68-9 költött: 3480 Ft

Vincze Zoltán: A kolozsvári Farkas utca. Művelődéstörténeti barangolás. Stúdió Kvk.
ISBN: 973-643-038-3 költött: 1800 Ft

Visy Zsolt: The ripa Pannonica in Hungary. Akad. K.
ISBN: 963-05-7980-4 költött: 7500 Ft

W

Waltari, Mika: Színhuz. Európa.
ISBN: 963-07-7351-1 költött: 2800 Ft

Wass Albert: Hanky tanár úr. Mentor. (Wass Albert életmű-sorozat)
ISBN: 973-589-054-7 fűzött: 1540 Ft

Westerman, C. Kaila – Pretz, Giles D.: Zselégyertyák. 40 ragyogó ötlet. M. Kvkklub.
ISBN: 963-547-974-3 költött: 1990 Ft

Wiest, Andrew – Barbier, M. K.: Gyalogos-hadviselés. [A gyalogsági harcászat elmélete és gyakorlata a 20. században]. Haja. (20. századi hadtörténet. Hadászat és harcászat)
ISBN: 963-9329-74-6 költött: 3500 Ft

Woolf, Virginia: Felvonások között. Európa.
ISBN: 963-07-7471-2 költött: 2200 Ft

Woolf, Virginia: Mrs. Dalloway. Európa.
ISBN: 963-07-7463-1 költött: 2200 Ft

Z

Zipper, Bernd: PDF + Print 2.0. [PDF-kézikönyv a nyomdai előkészítésben érdekelték részére]. Kék Kft.
ISBN: 963-205-296-6 költött: 4999 Ft

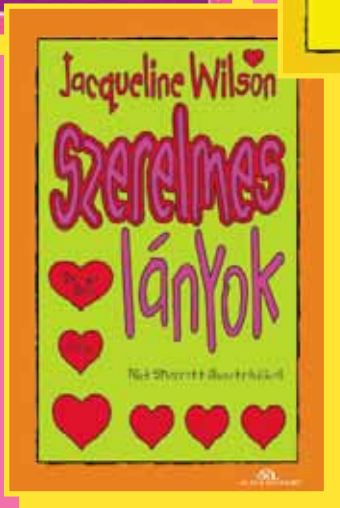
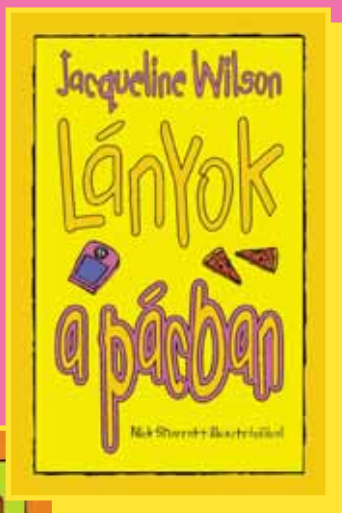
Zöld Lajos: Kölcsonkért élet, kamatra. Pallas-Akadémia.
ISBN: 973-80-7989-9 költött: 1680 Ft

Zrinyi Miklós: Szigeti veszedelem. Akkord: [Talantum]. (Talantum diákkönyvtár)
ISBN: 963-645-035-8 költött: 488 Ft

Zuckriql, Alfred: Balkezes gyermekek. Akkord. (A mi gyerekünk)
ISBN: 963-7803-69-6 költött: 798 Ft

Zweig, Stefanie: ...az álmok mégis Afrikában maradtak. Regény. Canissa.
ISBN: 963-9379-29-8 költött: 2200 Ft

Jacqueline Wilson – nagyobbaknak

Szerelmem,
fogyózás,
csalódás,
ciki helyzetek
– ahogy azt
egy tinilány
elmeséli.

A K.u.K. Kiadó ajánlata

Peter Gethers: A macska, aki Párizsban járt 1500 Ft
Könyv egy különleges, kajla fülű skót macskáról. A legkülönlegesebb – bármelyik macskával kapcsolatban –, hogy milyen hatással van a gazdájára. Ezt írta meg derűsen a macska gazdája, neves forgatókönyvíró, akinek utazó cicája Roman Polanski, Harrison Fordot is levette a lábáról.

Bessie, Alvah: A szexbomba 2400 Ft
A regény hősnője, Marilyn Monroe-ra hasonlít életvitelében, szexuális kalandozásaiban és boldogtalanságában egyaránt. A szexbomba egy kis árvalány, aki a legnagyobb filmsztárrá női magát. Legendás a sikere, kaotikus a magánélete – ilyen az élet a film- és médiavilágban: magány a szédületes karrier kulisszái között.

Zsuzsó: Chat-szerelmem 1200 Ft
– Na és hogy lehet erre a netes izére főmenni? – kérdezte. – Behozod a netet, és beírod, Pár.hu. Ki kő tőni egy adatlapot a regisztrációhoz, beírod millen vagy, és millent keresel. Ennyi. – Aha, oszt csak várom a jelentkezőket. – Csak győzzed! De nem ciki ez? Már név vóna ciki? Ebben a „chates”, divatos stílusban íródott Zsuzsó regénye: csupa humor, szerelem, erotika – és egy csipetnyi szomorúság.

Sajtó alatt: Karinthy Ferenc: Magyar történet kb. 2500 Ft
Karinthy Ferencnek betegsége miatt nem sikerült befejeznie régi vágyát: úgy állítani össze legjobb írásait, hogy azokból az ország huszadik századi története kerekedjen ki. E novellaválogatás a háborús évektől a szocialista kísérlet bukásáig ívelő regénnyé, Magyar történetté vált.

K.u.K. Kiadó
1138 Budapest, Népfürdő u. 15/E
T/F 239 1189, 359 1634
E-mail: kuk.kiado@chello.hu
www.kukkantó.hu

Köteleink megrendelhetők: ARP
Atlanli Kutató és Kiadó Kézalapítvány
tel/fax: 4071-408
arp.alapitvány@netquack.hu

további információk:
www.atlanlikutato.hu

Íratok az emigrációról

Ez a kötet dokumentumok, visszaemlékezések – és tudományos igényű tanulmányok segítségével az Ötvenhatos kivándorlók politikai tevékenységét, vitáit és eredményeit mutatja be.

A5, 320 o.
7380,- Ft

A magyar hadtörténelem évszázadai

Évtizedek óta ez az első kötet, amely a magyar hadtörténet egészét bemutatja, az államalapítástól a NATO csatlakozásig. Jegyzetek, térképek, fényképek, mutatók teszik a kötetet a magyar hadtörténelem korszerűségi kézikönyvévé.

B5, 462 o.
4000,- Ft

A magyar forradalom eszméi

A forradalom eszméinek vértis egyetemes a későbbi győzelmeiket is magában rejtette. Károk "huha diktatórikus" kormányzása és enni 1989 óta történt, az a forradalom eszméinek fokozatos győzelme egymással összefüggésben és egymástól elválaszthatatlanul.

B5, 561 o.
4090,- Ft

A forradalom folytatása Ázsiában, 1961
Király Béla 1961-es Ázsiai utazása emlékeit állította a forradalom mártírjainak. Ennek az utazásnak az élményeiről, és a forradalom békés eszközökkel való folytatásáról szól ez a kötet.

Megjelenik október 23-án!

ART OF SURVIVAL
Király Béla 1960 és 2002 között publikált három évszázadot felölelő tanulmányából válogat a kötet, melynek szerkesztésében közre van szólva a szerző önmagának, a négy nagy küzdő-költés-európai forradalom: Berlin, Varsó, Budapest és Prága.

Amerikai kiadást!

DEATH OF THE HUNGARIAN REVOLUTION
SUPPRESSED AND VICTORIOUS
1954-1959

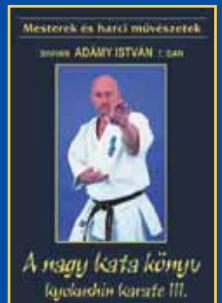
Shiban Adámy István: A nagy Kata könyv Kyokushin Karate III.

A Katák gyakorlása lehetővé teszi, hogy elsajátíthassuk a helyes harcmodort, a fizikai és szellemi összpontosítást. 262 oldal, 2200 Ft

A. Westbrook – O. Ratti: Aikidó és a dinamikus gömb

A könyv 1200 rajzával teljes körű betekintést nyújt e hatékony küzdőművészet gyakorlatába. A képzett aikidós anélkül képes megvédeni magát, hogy kárt tenne másokban. 368 oldal, 2880 Ft

Lunarimpex Kiadó: Telefon/fax: (27) 362-240. E-mail: info@lunarimpex.hu
Aktuális könyvlista: www.lunarimpex.hu

MEGJELENT!

1993. ÉVI LXXIX. TÖRVÉNY
A KÖZOKTATÁSRÓL
2003. ÉVI LXI. TÖRVÉNY
MÓDOSÍTÁSAIVAL EGYBESZERESZTVE
A törvény tartalmazza az eredeti, 1993-as változatot, az oktatással összefüggő kérdések szabályozásáról. Ez egészül ki az új módosításokkal, mely szerkesztésében is jól elkülönül elősegítve a könyv hatékonyabb használatát.
2003, A/5, ragasztott, 255 oldal, 1500 Ft

OKKER Pedagógus Könyvesbolt és Csomagküldő Szolgálat
1067 Budapest, Podmaniczky u. 37, Tel./fax: 302-7370, 312-2851
e-mail: bookker@axelero.hu, www.okker.hu
Széles körű szakkönyvkínálattal várjuk kedves vásárlóinkat, megrendelőinket.

A család könyvespolcára

A Móra Kiadó ajánlja

Janikovszky Éva
Cvikkedli

(Zsiráf könyvek)

40 oldal, ill. Réber László

Hogy került a régi családi képeket őrző fadobozba az ismeretlen, kalapos, cvikkeres, szivarozó bácsi fényképe.

Ki lehetett ő?

Dani nyomozni kezd...

980 Ft

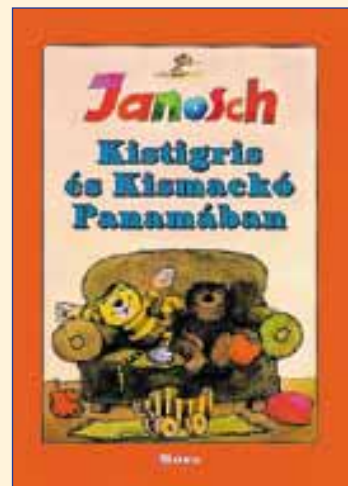
Janosch
Kistigris és Kismackó
Panamában

144 oldal, ford. Dornbach Mária,
ill. a szerző

„De jó, ha az embernek van egy barátja! Akkor aztán semmitől sem kell félnie.”

Kistigris és Kismackó ezzel vigasztalják egymást, ha utoléri őket a balszerencse. Márpedig az utoléri. Hol a nemtörődöm Róka, hol a királyi adószedő, hol a nagy Hegyi Rabló alakjában...

1690 Ft

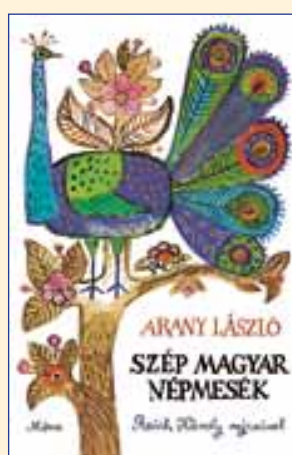
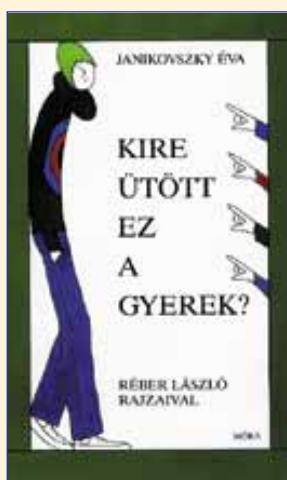

Janikovszky Éva
Kire ütött ez a gyerek?

56 oldal, színes ill. Réber László

„Amíg kicsi voltam és okos és kedves és szép, mindig tudták, hogy kire hasonlítok...Amióta nagy vagyok, és ütődött és nyegle és idétlen, csak ülnek és sóhajtoznak, hogy kire ütött ez a gyerek.” Jót derülhet az éppen kamaszkorát élő olvasó, éppúgy, mint a kamasz fiait-lányait nevelő szülő, s fedezhetik fel együtt, hogy változhat divat és technika, a kamaszlelék problémái változatlanok.

1590 Ft

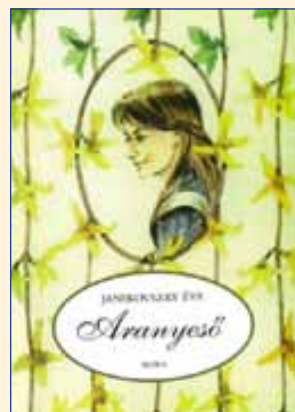

Arany László
Szép magyar népmesék

160 oldal, Reich Károly
színes illusztrációival

Arany László a 19. század hatvanas éveiben, Székelyföldön gyűjtött népmeséiből több mint két tucat olvasható a kötetben. Babszem Jankó vagy az aranyhajú hercegisasszony, netán Gagyiz gazda vagy annyi más híres-nevezetes mesealak, okos-oktondi állatfigura a hőse egy-egy történetnek.

2590 Ft

Janikovszky Éva
Aranyeső

232 oldal

A múlt század hatvanas éveiben játszódik a népszerű leányregény cselekménye. A mai olvasó számára ez már szinte történelmi távlat. A legfontosabb azonban nem változott: minden generáció átéli azt a fájó ütközést, amellyel az illúziók és a valóság szembesülése jár. Szerelemről, szeretetről, barátságról, örömről és csalódásokról máig is érvényes módon, őszintén, közvetlenül szól Janikovszky Éva.

1590 Ft

G. Szabó Judit
Ez mindennek a teteje!

(Pöttyös könyvek)

176 oldal, ill. Sajdik Ferenc

Ha Anikó a rényi képtár vendégeknyvébe nem írja a jókívánság után a teljes nevét és címét, akkor talán napokon belül nem ólálkodik, máskál körülötte az egész díszes és dístelen társaság, úgymint Szőkeházy Szívtipró Rénó, Fekete vagy Rabló Rénó... és főleg Rasid, a szegény kis Rasid! G. Szabó Judit új könyvét veheti kézbe az olvasó!

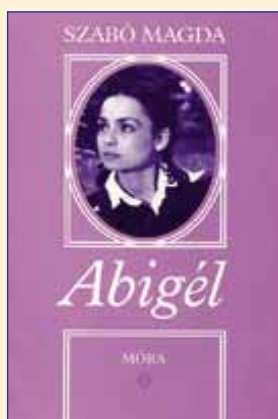
990 Ft

Szabó Magda
Abigél

456 oldal

Gina 1943-ban a híres árkodi intézetbe kerül. A szokatlan és kegyetlen törvények, a rideg világ lázadásra készítetik a kis ötödikes gimnazistát. Mégis önként vállalja a rabságot... Vajon hihet-e a kertben álló, korszós lányt formázó szoborhoz fűződő legendában? Írjon talán ő is levelet Abigélnek, aki mindig segít a bajjutottakon?

1590 Ft

Andrea Cotti
De csúf nevem van!

(Móra X Könyvek)

120 oldal, ford. Székely Éva

Tommaso, a félénk gimnazista zavarba jön, ha beszélgetni kell a lányokkal. Vagy a lányokról. Ugyanakkor fülig szerelmes osztálytársnőjébe, azonban a lány mást szeret. Legalábbis látszólag...

Mit tartogathat számukra egy néhány napos osztálykirándulás vidéken? Ahol csak sétálni meg beszélgetni lehet...

1390 Ft

